

TEMEL ORTAÖĞRETİME GEÇİŞ SİSTEMLİ (TEOGS)

2013 MİLLÎ EĞİTİM KURUMU

Bilgimatik

İlaveli!

2.FASİKÜL

Kazanımlara

%100

Uyumlu

T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK
KAZANIMLARA UYGUN DERS NOTLARI

Metin ÖZDAMARLAR

Sadık Eliyesil Ortaokulu / Sosyal Bilgiler Öğretmeni

¹ Bu kapak Atatürk yazı fontuyla hazırlanmıştır.

TEMEL ORTAÖĞRETİME GEÇİŞ SİSTEMİ

“T.C. İNKILÂP TARİHİ DERSİ NİSAN 2013 MERKEZİ SİSTEM SINAVI” SORUMLU OLUNAN KONULAR VE KAZANIMLAR

3.ÜNİTE “YA İSTİKLÂL, YA ÖLÜM!”				
ARALIK	1	1	İlk Zaferimiz	1. Kurtuluş Savaşı’nda Doğu ve Güney cephelerinde yapılan mücadeleleri, sebep ve sonuçları açısından değerlendirir.
		1	Destanlaşan Direniş	
	2	2	İstiklal Milletimindir	2. Batı cephesinde Kuvâ-yı Millîye birliklerinin faaliyetlerini ve düzenli ordunun kurulmasını değerlendirir. 6. Türk milletinin Kurtuluş Savaşı sürecinde elde ettiği askerî başarılarının ulusal ve uluslararası etkilerini değerlendirir.
	3	1	Savaşa Rağmen Eğitim Kongresi	3. Kurtuluş Savaşı’nın yaşandığı ortamda Atatürk’ün Maarif Kongresi yaparak Türkiye’nin millî ve çağdaş eğitimine verdiği önemi kavrar.
		1	Anadolu İnsanının Büyük Fedakârlığı	4. Türk milletinin millî birlik, beraberlik ve dayanışmasının ifadesi olarak Tekâlif-i Millîye Kararları’nın uygulamalarını inceler.
	4	1	Dirilişin Destanı: Sakarya	5. Sakarya Meydan Savaşı’nın ve Büyük Taarruz’un kazanılmasında Atatürk’ün rolünü fark eder.
		1	Hayat Veren Zafer	6. Türk milletinin Kurtuluş Savaşı sürecinde elde ettiği askerî başarılarının ulusal ve uluslararası etkilerini değerlendirir.
	1	1	Savaşa Son Veren Belge	6. Türk milletinin Kurtuluş Savaşı sürecinde elde ettiği askerî başarılarının ulusal ve uluslararası etkilerini değerlendirir.
		1	Sanat ve Edebiyat Eserlerimizde Kurtuluş Savaşımız	7. Örnek eser incelemeleri yaparak dönemin toplumsal olaylarının sanat ve edebiyat üzerine yansımalarını fark eder.
			Ünite Değerlendirmesi	
OCAK	4. ÜNİTE: ÇAĞDAŞ TÜRKİYE YOLUNDA ADIMLAR			
	2	1	Saltanattan Millî Egemenliğe	1. Millî egemenlik anlayışının güçlendirilmesi sürecinde saltanatın kaldırılmasını değerlendirir.
		1	Zaferin ve Bağımsızlığın Tescili	2. Sevr ve Lozan Antlaşmalarını karşılaştırarak Lozan Antlaşması’nın sağladığı kazanımları analiz eder.
		1	Millî Sınırlardan Millî Ekonomiye	3. İzmir İktisat Kongresi’nde alınan kararları, millî iktisat anlayışı ve tasarruf bilinci açılarından inceler.
			Başkent Ankara	4. Ankara’nın başkent oluşunun gerekçelerini açıklar.
	4	1	Yaşasın Cumhuriyet	5. Cumhuriyetin ilân edilmesini, Türkiye’de demokrasi rejiminin gerekleri ile bağdaştırarak değerlendirir.
		1	Çağdaş Devlete Doğru	6. 3 Mart 1924’te kabul edilen kanunların gerekçelerini ve toplum hayatında meydana getirdiği değişimleri fark eder.
	2	1	Çok Partili Demokratik Yaşam	7. Atatürk’ün çok partili siyasî hayata verdiği önemi kavrar.
		1	Çağdaş Uygarlığa Doğru Adımlar	8. Şapka ve Kıyafet İnkılâbını, tekke ve zaviyelerin kapatılmasını, miladî takvim ve uluslararası saat uygulamasının kabulünü millî kimlik kazanma ve çağdaşlaşma çerçevesinde değerlendirir. 17. Ölçü ve tartıların değişmesini çağdaşlaşma çerçevesinde değerlendirir.
		1	Hukuk ve Aile	9. Hukuk alanındaki gelişmeleri, Medeni Kanun’un Türk aile yapısında ve kadının toplumdaki yerinde meydana getirdiği değişiklikleri analiz eder.
ŞUBAT	3	1	Rejim Karşıtı Bir İsyan	10. Şeyh Said İsyanını çağdaş, demokratik ve laik Türkiye Cumhuriyeti’ne karşı tepkiler ve uluslararası ilişkiler açısından değerlendirir.

MART	4	1	Kabotaj Bayramı	11. Kabotaj Kanunu’nu millî egemenlik hakları ve Türk denizciliğinde meydana getirdiği gelişmeler bakımından değerlendirir.
			Mustafa kemal’e Suikast Girişimi	12. Mustafa Kemal’e suikast girişimini cumhuriyete yönelik tehditler çerçevesinde yorumlar.
		1	Bir Devrin Analizi: Nutuk	13. Büyük Nutuk’un söyleniş amaçlarını, içeriğini ve tarihsel niteliğini kavrar.
	1	1	Harf İnkılabından Millet Mekteplerine	14. Harf İnkılabını ve Millet Mekteplerini, eğitimin yaygınlaştırılması ve çağdaş Türk toplumunun oluşturulması açılarından değerlendirir.
		1	Millî Kültürümüz Aydınlanıyor	18. Atatürk’ün millî kültür ve millî kimlik oluşturmak ve geliştirmek için dil ve tarih alanında yaptığı çalışmaları değerlendirir.
	2	1	Kubilay Olayı	15. Menemen Kubilay Olayını Türk milletinin cumhuriyet yönetimindeki kararlılığı ve çok partili siyasi hayata etkisi açısından değerlendirir.
			Bir Cumhuriyet Kenti	16. Şehir incelemesi yoluyla Cumhuriyet Döneminde mimarlık ve şehir planlaması alanında yapılan çalışmalara örnekler verir.
		1	Çağdaş Üniversite Yolunda	19. 1933 Üniversite Reformundan hareketle Atatürk’ün bilimsel gelişme ve kalkınmaya verdiği önemi kavrar.
			Devlet ve Toplum Elele	22. Atatürk Döneminde sağlık alanında yapılan işleri devletin temel görevleri bağlamında inceler.
	3	1	Modern Tarımın Doğuşu	23. Atatürk Orman Çiftliği örneğinden yola çıkarak Atatürk’ün modern tarımın gelişimine ve çevre bilincine verdiği önemi fark eder.
			Az Zamanda Çok ve Büyük İşler Yaptık	25. Onuncu Yıl Nutku’ndan hareketle yapılan inkılapları, Atatürk’ün geleceğe yönelik hedeflerini ve Türk milletinin özelliklerini değerlendirir.
		1	Sanat ve Spor	24. Örnek olaylardan yararlanarak Atatürk’ün sanata ve spora verdiği önemi fark eder.
NİSAN	4	1	Çağdaş Türk Kadını	21. Atatürk’ün kadınlara sağladığı sosyal ve siyasal hakları dönemin çeşitli ülkelerindeki kadın haklarıyla karşılaştırarak değerlendirir.
			Soyadı Kanunu	20. Soyadı Kanunu’nun kabulünün gerekçelerini ve Mustafa Kemal’e “Atatürk” soyadı verilmesini millî kimlik kazanma ve çağdaşlaşma çerçevesinde açıklar.
	5. ÜNİTE: ATATÜRKÇÜLÜK			
		1	Türk Çağdaşlaşması	1. Atatürkçülüğün amaç ve niteliklerini kavrar.
	1	1	Atatürk’ü Etkileyen Olaylar ve Fikirler	2. Dönemin şartlarını göz önünde bulundurarak dünyada ve ülkemizde Atatürk’ün düşünce sisteminin oluşmasında etkili olan olaylar hakkında çıkarımlarda bulunur.
		1	Her şey Güçlü Bir Türkiye için	3. Millî güç unsurlarının Atatürk’ün yönetim anlayışındaki yerini ve önemini kavrar.
	2	1	Cumhuriyetle Bir Milletiz	4. Cumhuriyetçilik ilkesinin önemini ve cumhuriyet yönetiminin Türk toplumuna sağladığı faydaları kanıtlara dayalı olarak açıklar.
			Cumhuriyetin Vatandaşlarıyız	5. Bir Türk vatandaşı olarak cumhuriyetin Türk milletine kazandırdığı vatandaşlık temel hak ve sorumlulukları bilincini kazanır.
		1	Ne Mutlu Türk’üm Diyene!	6. Atatürk’ün milliyetçilik ilkesinden yola çıkarak millî birlik ve beraberliğin önemine inanır. 7. Atatürk’ün “Türkiye Cumhuriyeti’ni kuran Türkiye halkına Türk milleti denir.” özdeyişinden hareketle “Ne mutlu Türk’üm diyene !” ifadesinin anlam ve önemini kavrar.
	3	1	Halkçılık	8. Millî egemenlik, eşitlik, adalet, demokratik hak kavramlarını Atatürkçü düşünce sistemindeki halkçılık ilkesi ile ilişkilendirir.
		1	Toplumda Devlet Desteği	9. Devletçilik ilkesinin devlete siyasi, sosyal ve kültürel alanda yüklediği görevleri açıklar. 10. Ulusal ve uluslararası faktörlerin devletçilik ilkesinin benimsenmesindeki etkisini değerlendirir.
	4	1	Laiklik	11. Laiklik ilkesinin devlet yönetimi, hukuk ve eğitim sistemi ile sosyal alanda meydana getirdiği değişimlerden yola çıkarak bu ilkenin temel esaslarını fark eder.
			Her Alanda Yenilik	12. İnkılapçılık ilkesini, Türk ulusunun millî kültür değerlerini geliştirerek çağdaşlaşmasının bir aracı olarak kavrar.
		1	İnkılapların Temel Dayanağı	13. Atatürk ilkelerinin amaçları ve ortak özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.
			En Büyük Eser	14. Atatürkçü düşünce sisteminden yola çıkarak, Atatürk ilke ve inkılaplarını oluşturan temel esasları belirler. 15. Atatürk ilkelerinin modern Türkiye’nin kuruluşu ve gelişmesindeki yerine ve önemine inanır.
	5	2	(29 NİSAN 2013) İKİNCİ DÖNEM MERKEZİ SİSTEM ORTAK SINAV	

Metin Özdamarlar ile iletişim için Facebook üzerinden mesaj yazabilirsiniz:

<https://www.facebook.com/metin.ozdamarlar>

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İNKILÂP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

DERSİNE NASIL ÇALIŞALIM?

Değerli Öğrencilerim,

Bu yıl Temel Öğretime Geçiş Sistemi (TEOGS) 1. Merkezi Sistem Sınavını geride bıraktık. Özverili çalışmalarınız için ve güzel sonuçlarınız için tebrik ediyorum. Şimdi sırada Nisan ayı Merkezi sınav var. İkinci sınavda birinci sınav konularından da sorumlu olacaksınız. Bu yüzden, daha yoğun bir sınav konusu sizleri bekliyor. **Birinci sınavda 14, ikinci 47 olmak üzere toplam 61 kazanımdan sorumlu olacaksınız.** Endişelenecek hiçbir durum yok. Biz öğretmenleriniz size en iyi şekilde sınava hazırlamak için hazırız. Aşağıda yine birinci fasikülde olduğu gibi T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine çalışırken kullanabileceğiniz ipuçlarını sunuyorum;

*Günlük en az 20 dakika mutlaka **tekrar saatiniz** olsun. İnkılâp Tarihinde başarının sırrı TEKRAR'dan geçer.

***Çalışma stiliniz belirleyin.** Kimi öğrenciler not alarak, kimileri okuyarak, kimileri tekrar ederek çalışırlar... **Tarih konularında ideal olan kısa notlar alarak çalışmaktır.**

*Birinci Merkezi sistem sınavlarındaki soruların çoğunluğu **paragraf soruları** şeklindeydi ikinci sınavda da aynı şekilde olacağını tahmin ediyoruz. Yorum gücüne dayanan bu sorularda ön temel bilgileri alıp, yorum yapmak yeteneği büyük önem kazanıyor.

***Şifremiz; kazanımlar...** Bir önceki sayfada yer alan kazanımlar soru komisyonu tarafından soru formatına dönüştürülüyor ve soruluyor. Bu yüzden fasikülünüzdeki konuları tekrar ederken kazanımlara göz atmayı unutmayın.

***Takıldığınız soruları mutlaka teneffüslerde getirin.** Biz bir çay az içelim, siz bir soru fazla çözün, sorun değil.

Hepinize güveniyorum. Sizi iyi okullarda görmek bizim için en büyük ödül olacaktır. İyi çalışmalar dilekleriyle,

Metin ÖZDAMARLAR

Sadık Eliyeşil Ortaokulu

Sosyal Bilgiler Öğretmeni

UNUTMAYIN! Evde çalışırken takıldığınız soruları; **Okulumuzun Online Soru Çözüm Sitesi Olan: www.sorsoruyualcevabi.com sitesinden her gün 19.00-21.00 saatleri arasında sorabilir ve sorunuza canlı çözüm alabilirsiniz.**

"Zafer, 'Zafer benimdir' diyebilenindir. Başarı ise, 'Başaracağım' diye başlayarak sonunda 'Başardım' diyebilenindir. MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

Fasikülde kazanımları içeren ders notu bölümleri;

işareti ile gösterilmiştir.

Her ünite sonuna ünite özetini içeren, akılda kalıcı bir yöntemle hazırlanan **BİLGİMATİK** bölümleri eklenmiştir. Ayrıca Kurtuluş savaşında Cepheler, Atatürk İlkeleri ve ilgili konu bölümleri **kavram tabloları** ile desteklenmiştir.

Bu fasikül tamamen **orijinal** olup; Milli Eğitim Bakanlığı ders kitabı, ders kazanımları, geçmiş yıllar sınav soruları temel alınarak Metin Özdamarlar tarafından hazırlanmıştır.

3.ÜNİTE

“YA İSTİKLÂL, YA ÖLÜM!”

Mondros Ateşkes Antlaşması ardından yurdumuz işgal edilmeye başlanmıştı. Türk halkı bu işgallere karşı topyekûn harekete geçerek Milli Mücadele’yi başlattı. Bu mücadele **Doğu’da Ermenilere, Güney’de Fransızlara ve Ermenilere, Batı’da ise Yunanlılara** karşı yürütüldü. (Bakınız: Bir Önceki Sayfadaki Harita)

İLK ZAFERİMİZ

Kazanım:

Kurtuluş Savaşı’nda Doğu ve Güney cephelerinde yapılan mücadeleleri, sebep ve sonuçları açısından değerlendirir.

19. Yüzyıldan itibaren Rusya ve İngiltere Doğu Anadolu’yu kendilerine verme bahanesiyle Ermenileri silahlandırmışlardı. İngilizlerin bu bölgede Ermenileri desteklemesinin temel amacı onları kendi çıkarları doğrultusunda kullanarak nüfuz bölgelerini genişletmektir. I. Dünya Savaşı’nın başlarında Ruslar, Kafkas cephesinde Doğu Anadolu içlerine kadar ilerlemişlerdi. Bu durumdan istifade eden Ermeniler de isyan ettiler ve Türk köylerini basarak katliam hareketlerine giriştiler. Bu durum Türk ordusunu Ruslar karşısında zor duruma soktu. Bu nedenle Osmanlı, 27 Mayıs 1915’te **Sevk ve İskân Kanunu**’nu çıkararak bölgedeki Ermenileri daha güvenli bölge olan Suriye ve çevresine göç ettirdi.

1917 yılında Rusya I. Dünya Savaşından çekildi. Bu sırada **28 Mayıs 1918’de merkezi Erivan olan bir Ermeni Devleti kuruldu.** Ermeniler Türk ordusu bölgeye ulaşmadan Rusların boşalttığı yerleri doldurdular. Ülkemizin işgal altında olmasından yararlanan Ermeniler, Mondros Ateşkes Antlaşması ile kendilerine vaat edilen Doğu Anadolu’yu ele geçirmek için harekete geçince TBMM **Doğu Cephesi Komutanlığına** Mondros’tan sonra ordularını terhis etmeyen **Kazım Karabekir’i** atadı. Ermeniler İngilizlerin desteği ile saldırınca Türk ordusu onları mağlup etti. Ermeniler barış isteyince **2-3 Aralık 1920’de Gümrü Barış Antlaşması imzalandı.**

GÜMRÜ ANTLAŞMASI

Tarih	2-3 Aralık 1920
Taraflar	Ermenistan / TBMM
Yapıldığı yer	Gümrü
Yapılma nedeni	Ermenilerin, Türk ordusu karşısında başarısız olması. Barış istemesi.
Önemli maddeleri	*Ermeniler işgal ettikleri yerleri boşalttılar. Kars TBMM’ye bırakıldı.
Önemi	<div></div> <p>*Gümrü Antlaşması, TBMM’nin imzaladığı ilk resmi antlaşma ve ilk siyasi başarısıdır.</p> <p>*Bu antlaşma ile TBMM’nin saygınlığı artmıştır.</p> <p>*Ermeniler, antlaşmada yer alan “Ermenistan’ın Türkiye’ye karşı diğer devletlerle yaptığı tüm antlaşmalar kaldırılacak.” maddesi ile Sevr Antlaşmasının geçersizliğini kabul etmişler ve Anadolu toprakları üzerindeki haklarından vazgeçmişlerdir.</p> <p>*Bu antlaşma ile aynı zamanda Ermeniler Yeni Türk Devletini, Misak-ı Milli’yi tanımış oluyorlardı. İlk tanıyan devlet Ermenistan.</p> <p>*Bu antlaşma ile doğu cephesinde savaş durumu sona erdi ve Doğu Cephesinde askerlerin bir kısmı Batı cephesine kaydırıldı.</p>

DESTANLAŞAN DİRENİŞ

Kazanım:

Kurtuluş Savaşı'nda Doğu ve Güney cephelerinde yapılan mücadeleleri, sebep ve sonuçları açısından değerlendirir.

30 Ekim 1918'de imzalanan Mondros Ateşkes Antlaşmasının ardından 3 Kasım 1918'da Musul'u işgal etmişler, ardından işgal sahalarını genişleterek Ocak 1919'da Urfa, Maraş, Antep ve Adana'yı da almışlardı. Ardından Fransızlarla bir anlaşma yapmışlar ve Musul'u tek başına alma karşılığında bu şehirleri Fransızlara devretmişlerdi. Fransızlar Antakya'yı ardından da içinde Ermeni askerlerinin de bulundu bir orduyla Hatay-Dörtöl'u işgal ettiler. **Milli Mücadele'nin ilk kurşunu burada (Hatay-Dörtöl) Kara Mehmet Tarafından Fransızlara atıldı.**

MARAŞ K

Fransızlar 30 Ekim 1919'da Maraş'ı işgal ettiler. Fransızların Mısır ve Suriye'den getirdiği Ermeniler Türklere karşı taşkınlık yapmaya başladılar. **Sütcü İmam'ın attığı ilk kurşunla** başlayan direniş kaleden Türk bayrağının indirilmesi ile iyice büyüdü. Mustafa Kemal buradaki direnişi günü gününe takip etti *Binbaşı Suzi Bey, Yörük Salim ve Kılıç Ali* kişileri direnişi örgütlemeleri için bölgeye gönderdi. Türk direnişi karşısında tutunamayan Ermeniler ve Fransızlar 12 Şubat 1920'de çekilmek zorunda kaldılar.

TBMM tarafından Maraş şehrine 1973'te "Kahraman" unvanı ve İstiklal Madalyası verildi. Böylece şehrin adı Kahramanmaraş oldu.

URFA K

Fransızlar, 30 Ekim 1919'da İngilizlerin çekilmesinden sonra Urfa'yı işgal ettiler. Ermenilerle işbirliği yaptılar. Urfalılar Urfa Müdaafa-i Hukuk Cemiyetini kurdular. **Ali Saip Bey öncülüğünde 3000 kişilik Kuvay-ı Milliye birliği ile başlatılan direniş** 11 Nisan 1920'de Fransızlar şehri terk edene kadar sürdü.

TBMM tarafından Urfa'ya Fransızlara karşı gösterdiği başarıdan dolayı 1984 yılında "Şanlı" unvanı verilmiştir.

ANTEP K

Fransızlar, İngilizlerin çekilmesinde sonra Antep'i işgal ettiler. Antepliler bir yandan mitingler düzenleyip işgali protesto ederken bir yandan da direniş için para, cephane ve silah topladılar. Fransızlar, yiyecek ve malzeme ihtiyaçlarını halkın kendilerine mal satmaması nedeniyle Suriye'den getiriyorlardı. Kilis- Antep yolunu bu iş için kullanıyorlardı. **Şahin Bey bu yolun kesmesiyle görevlendirildi. Kurduğu birliklere bir konvoyu durdurdu.** Daha sonra ise şehit oldu. 1 Nisan 1920'de Antep'i kuşatan Fransızlar şehre ancak bir yıl sonra girebildiler.

Büyük Millet Meclisi düşmana karşı başarı ile mücadele eden Antep'e 8 Şubat 1921'de "Gazi" unvanını verdi.

Yorum: Antep, Urfa ve Maraş'a, TBMM tarafından unvan verilmesinin temel nedeni halkın gösterdiği müthiş direniş ve fedakârlıktır.

İSTİKLAL MİLLETİMİNDİR

Kazanım:

Batı cephesinde Kuvâ-yı Millîye birliklerinin faaliyetlerini ve düzenli ordunun kurulmasını değerlendirir.

Türk milletinin Kurtuluş Savaşı sürecinde elde ettiği askeri başarılarının ulusal ve uluslararası etkilerini değerlendirir.

Birinci Dünya Savaşı'nın arkasından toplanan Paris Barış Konferansında İzmir'i Yunanlıların işgal etmesine karar verilmişti. Yunanlılar 15 Mayıs 1919'da İzmir'i işgal ettiler. Bununla yetinmeyip Batı Anadolu'yu da işgal etmek için hazırlık yapmaya başladılar. **Bölge halkı Yunanlılara karşı direniş cemiyetleri ve Kuvayımillîye birlikleri ile mücadeleye başladı.**

Kuvayımillîye birlikleri, düşman ilerleyişi karşısında cesurca mücadele ediyorlardı. Düşmanın ilerleyişini vavaşılatıyorlar ancak yeni işgallere engel olamıyorlardı. Çünkü düzenli değillerdi ve dağınık birliklerden oluşuyorlardı.

Düzenli Ordu Kuruluyor

Yunanlıların saldırısı sonucunda Batı Anadolu'nun bir kısmı elden çıktı. Sivas Kongresi'de Batı Anadolu Kuvayımillîye Komutanlığına Ali Fuat Paşa atanmıştı. 24 Ekim 1920 tarihinde onun liderliğindeki bu kuvvetler tarafından Yunanlılara yapılan bir taarruz başarısız oldu. Taarruzun başarısız olmasında Kuvayımillîye birliklerinin dağınık olması ve aralarından işbirliği olmaması etkili olmuştu. **Bunun üzerine Milli Mücadele'nin ancak düzenli ordu ile başarılı olabileceği anlaşıldı.** Hemen Kuvayımillîye birlikleri kaldırılarak birliklerin düzenli orduya katılması istendi. 9 Kasım'da Batı cephesi, BATI VE GÜNEY olarak ikiye ayrıldı. Batı Cephesi komutanlığına Albay İsmet Bey, Güney Cephesi komutanlığına da Albay Refet Bey getirildi.

YORUM: Kuvayımillîye'den düzenli orduya geçilmesinde Kuvayımillîye birliklerinin dağınık, düzensiz olması etkili olmuştur.

Birinci İnönü Savaşı(6-10 Ocak 1921)

Yunanlılar **düzenli ordu tam güçlenmeden**, ayrıca **düzenli orduya katılmayı reddeden Çerkez Ethem'in ayaklanmasını fırsat bularak** Bursa üzerinden saldırdılar. Sayı ve malzeme bakımından Türk ordusundan çok üstün olan Yunanlılar, Türk direnişi karşısında çekilmek zorunda kaldılar. Savaştan kısa bir süre Çerkez Ethem ayaklanması da bastırıldı. Türk ordusunun bu başarıları tüm yurdu sevince boğdu.

YORUM: Birinci İnönü Savaşı, düzenli ordunun yaptığı ilk savaştır.

Birinci İnönü Savaşı'nın sonuçları:

- Halkın düzenli orduya olan güveni arttı.
- 20 Ocak 1921'de ilk Anayasamız olan **Teşkilat-ı Esasiye** kabul edildi. (1921 ANAYASASI)
- **Londra Konferansı** toplandı.
- **Afganistan ile dostluk antlaşması** imzalandı.
- Sovyet Rusya ile **Moskova Antlaşması** imzalandı.
- Albay İsmet Paşa'nın rütbesi **generalliğe** yükseltildi.
- **İstiklal Marşı** kabul edildi.

UNUTMAYALIM! Batı Cephesinde yapılan tüm savaşlarda Yunanlıların temel hedefi; Ankara'ya kadar ilerlemek, TBMM'yi ele geçirip Milli Mücadele'yi sona erdirmek, Sevr Antlaşmasını uygulamak ve Anadolu'yu işgal etmektir.

Londra Konferansı (21 Şubat-12 Mart 1921)

Birinci İnönü Zaferinin kazanılması İtilaf Devletleri arasındaki görüş ayrılıklarını iyice artırdı. Üstelik Fransızlar Güneydoğu Anadolu’da büyük bir direnişler karşılaşmışlardı ve İtalyanlar da paylaşımlardan memnun değildi. **Bu neden Sevr Antlaşmasını gözden geçirmek amacıyla Londra’da bir konferans toplamaya karar verdiler.** Bu konferansa Osmanlı Hükümetini çağırdılar. TBMM Hükümetini ise dolaylı yoldan çağırdılar. (**Doğrudan çağrılmaları tanınması anlamına geleceği için**), Ama Mustafa Kemal Türk Milleti’nin gerçek temsilcisinin TBMM olduğunu ve doğrudan çağrılmadıkları sürece konferansa katılmayacaklarını bildirdi. Bunun üzerine İtilaf Devletleri *İtalya* aracılığıyla TBMM’yi çağırmak zorunda kaldılar. **Böylece TBMM’yi resmen tanımış oldular.** Konferansa İngiltere, Fransa, Yunanistan, İtalya, **Osmanlı Hükümeti adına Tefik Paşa, TBMM Hükümeti adına Bekir Sami Bey katıldı.** Onların konferansa hem İstanbul Hükümeti hem de TBMM temsilcisini çağrılmalarının bir amacı vardı. **Buna göre her iki tarafı birbirine düşürüp çıkacak anlaşmalardan yararlanmak istiyorlardı.** Ama Söz sırası kendisine gelen İstanbul Hükümeti temsilcisi Tefik Paşa’nın *“Burada asıl söz milletin gerçek temsilcisi TBMM temsilcisine aittir.”* demesi üzerine İtilafların iki tarafı birbirine düşürme planı suya düştü. **İtilaf Devletlerinin konferansta Sevr Antlaşmasını kabul ettirme çalışmaları karşısında konferans sonuç olmadan dağıldı.**

İtilaf devletleri konferansta şu tekliflerde bulundu:

*İzmir, Türklere geri verilecektir. Ancak şehirde Yunan askerleri bulunacaktır. Milletler Cemiyeti tarafından Hristiyan bir vali tayin edilecektir.

*Doğu Trakya, Yunanlılarda kalacaktır.

*Kapitülasyonlara devam edecektir.

*Doğu’da bir Ermeni Devleti kurulacaktır.

YORUM: Bu teklif maddelerinin TBMM tarafından kabul edilmemesinin temel nedeni MİSAK-I MİLLİYE, tam bağımsızlığa ters olmasıdır.

TBMM, bir sonuç alamayacağını bildiği halde Londra Konferansına neden katıldı?

- ✓ Türk ulusunun haklı davasını ve Misak-ı Milli’yi tüm dünyaya duyurmak.
- ✓ İtilaf Devletlerinin *“Türkler, barışa yanaşmıyorlar, savaşı uzatıyorlar!”* şeklinde olumsuz propagandalarını çürütmek.
- ✓ Türk Milletinin yasal temsilcisinin TBMM olduğunu ispatlamak için konferansa katıldı.

YORUM: Londra Konferansı ile TBMM’nin varlığı İtilaf Devletleri tarafından resmen kabul edildi. Bu durum TBMM’nin uluslar arası alanda bir siyasi başarısıdır.

Afganistan ile Dostluk Antlaşması (1 Mart 1921)

Milli Mücadele’nin devam ettiği yıllarda Afganistan, işgalci güçlere karşı büyük bir mücadele gösteren Türk milletinin bu mücadelesine yakınlık duymuştur. O dönemde *Afganistan Kralı olan Amanullah* ile Mustafa Kemal Paşa arasından mektuplaşmalar olmuştur. Bunun sonucunda 1 Mart 1921’de Moskova’da Afganistan ile TBMM arasında **Türk-Afgan Dostluk Antlaşması** imzalanmıştır. Böylece Afganistan TBMM’yi tanımıştır. (*Tanıyan ilk Müslüman ülke*) İki ülkede karşılıklı elçilere görevlendirilmiştir. Antlaşmaya göre taraflardan birisi saldırıya uğrarsa diğeri yardım edecektir. TBMM Hükümeti de Afganistan’a subay ve öğretmen göndermeyi kabul etmiştir.

İstiklal Marşının Kabul Edilmesi (12 Mart 1921)

İsmet Paşa, Milli Mücadele şiddetle devam ederken, bir marş yazılmasını istemişti. **Yazılacak marş, Türk Milletinin bağımsızlığa olan inancının artıracak, milli morali yüksek tutacaktı.** Bu doğrultuda Maarif Vekâleti (Milli Eğitim Bakanlığı) Ekim 1920’de bir yarışma açtı. Ödül 500 liraydı. Yarışmaya 724 eser katıldı. Eserler inceledikten sonra vatan ve millet ile ilgili yazdığı güzel şiirleri ile dikkat çeken Mehmet Akif’in yarışmaya katılmadığı anlaşıldı. Yarışmada ödül olduğu için katılmamıştı. Dönemin Milli Eğitim Bakanı Hamdullah Suphi Bey, Mehmet Akif’e bir

mektup yazarak ödül konusunda endişelerinin giderileceğini söyledi ve marşı yazmasını istedi. Mehmet Akif, İstiklal Marşı'nı yazdı. Marş 17 Şubat'ta gazetelerde yayınlandı. Ardından İstiklal Marşı ile birlikte yarışmaya gelen 7 şiir seçilip TBMM'de oylamaya sunuldu. **12 Mart 1921'de Milli Marş olarak seçildi.** Mehmet Akif'in “**Türk Ordusu**”na armağan ettiği ve “**Artık benim değil milletindir**” diyerek şiir kitabı **Safahat**'a almadığı İstiklal Marşı, **Osman Zeki Güngör** tarafından bestelenmiştir. Mehmet Akif, İstiklal Marşımızı yazdıktan sonra “**Allah bu millete bir daha İstiklal Marşı yazdırmazın**” demiştir.

Moskova Antlaşması (16 Mart 1921)

Birinci Dünya Savaşı'nda Rusya İtilaf Devletleri yanında yer alıyordu. 1917'de çıkan ihtilalde “çarlık” rejimi yıkıldı. İktidara gelen Bolşevikler savaştan çekildi. Bunun üzerinde İtilaf devletleri savaştan çekilen Rusya'ya cephe aldılar. Sovyet Rusya'nın daha önce yaptığı gizli antlaşmaları da açıklaması üzerine Batı ile ilişkilerini iyice gerginleştirdi. TBMM Hükümeti ve Sovyet Rusya **ortak tehdit unsurları olan İtilaf Devletleri için birbirlerine yakınlaştılar.** Bu yakınlaşma sonucunda 16 Mart 1921'de Moskova Antlaşması imzalandı.

	<p>*Sovyetler Birliği kapitülasyonların kaldırılmasını kabul ediyordu.</p> <p>*İki devlet arasında siyasi ve ekonomik işbirliği yapılacak.</p>
Önemi	<p>Moskova Antlaşması ile Sovyetler Birliği gibi güçlü bir ülke TBMM'yi tanıdı. Bu büyük bir siyasi başarıdır. . (TBMM'yi tanıyan ilk Avrupa ülkesi)</p> <p><i>Moskova Antlaşması ile Batum'ın Gürcistan'a bırakılması Misak-ı Milli'den ilk tavizdir.</i></p>

İkinci İnönü Savaşı (23 Mart- 1 Nisan 1921)

İtilaf devletleri Londra Konferansında isteklerini TBMM'ye kabul ettiremediler. Masa başında kabul ettiremediklerini savaş alanında kabul ettireceklerini düşünüyorlardı. Bu yüzden Yunanlılardan yeniden ilerleme ve saldırılarını istediler. Takviye alan Yunanlılar kendilerini İtilaf devletlerine ispat etmek için yeniden saldırıya geçtiler. Böylece Birinci İnönü Savaşı'nın yenilgisini unutturabilirlerdi. **Yunanlıların amacı aynı Birinci İnönü Savaşında olduğu gibiydi. Eskişehir'i ele geçirecekler, oradan Ankara'ya ulaşp TBMM'yi dağıtacaklardı. Böylece rahatlıkla Sevr Barış Antlaşmasının uygulanmasını sağlayacaklar, Anadolu'yu işgal edeceklerdi.**

Yunanlılar oldukça kalabalık bir orduyla iki koldan saldırdılar. (23 Mart 1921) Birinci kol Bursa'dan Eskişehir'e harekete geçti. İkinci kol ise Uşak'tan Afyon'a doğru ilerlemeye başladı.

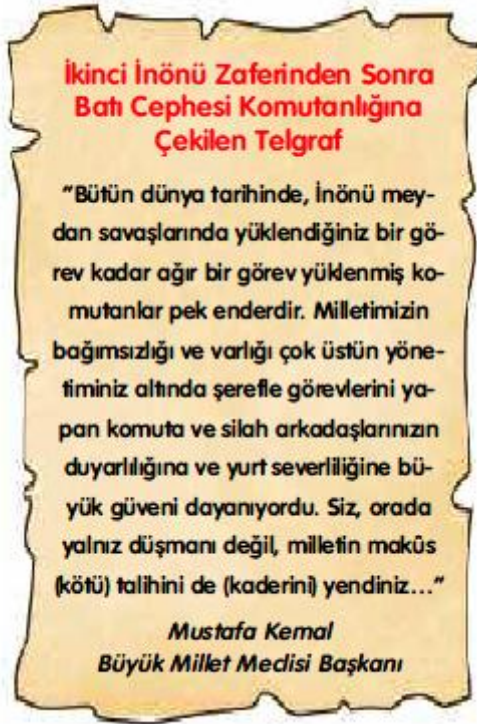
Birinci koldan ilerleyen Yunan ordusu Türk ordusu tarafından Eskişehir'in kuzeyindeki İnönü'de durduruldu. Savaş, 27 Mart 1921'de Yunan saldırısı ile başladı. Türk ordusu siperlerine tutundu. Asla kıpırdamadı. Yunanlılar 30 Mart 1921'de yeniden saldırdılar. Yine Türk ordusunu siperlerinden çıkartamadılar. **Düşmanı önce durduran ardından saldırıya geçen ordumuz düşmana ağır bir yenilgiye uğrattı.** Yunanlılar 1 Nisan 1921'de geri çekilmek zorunda kaldılar. İkinci koldan ilerleyen Yunan ordusu ise birinci kolun yenildiğini öğrenince Afyon'u boşaltıp çekildi.

MOSKOVA ANTLAŞMASI	
Tarih	16 Mart 1921
Taraflar	Sovyetler Birliği / TBMM
Yapıldığı yer	Moskova
Yapılma nedeni	Sovyetler Birliğinin sınırlarında güçlü bir devlet istememeleri, sınırlarını garantiye alma düşünceleri. <u>Ortak tehdit karşısında TBMM/Sovyetler Birliğinin işbirliği yapması</u>
Önemli maddeleri	<p>*Bir tarafın tanımadığı antlaşmayı diğer taraf da tanımayacak. (Böylece Sevr Antlaşmasının geçersizliğini Sovyet Rusya da kabul etti)</p> <p>*Kars, Ardahan TBMM'ye, <u>Batum Gürcistan'a bırakılacak.</u></p> <p>*<u>Sovyetler Birliği Misak-ı Milli'yi kabul edecekti.</u></p>

K

İkinci İnönü Savaşı'nın sonuçları:

- İtalyanlar, Anadolu'dan çekilmeye başladı.
- Mustafa Kemal, Batı Cephesi Komutana İsmet Paşa'ya şöyle bir telgraf çekti:

Kütahya-Eskişehir Savaşları (10-24 Temmuz 1921)

K

Yunanlıların İkinci İnönü Savaşı'nda da Türk ordusu karşısında yenilgiye uğraması karşısında İngilizler dışındaki İtilaf devletlerinin güveni kayboldu. Yeni Yunan kralı olan Konstantin İngilizlerden önemli oranda destek gördü. Ankara'ya kadar ilerleyeceklerinden o kadar emindi ki kendisinden randevu isteyen gazetecilere Ankara'da randevu verdi. Silah, cephane, asker ve teknik açıdan güçlendirilmiş Yunan kuvvetleri Türk ordusuna saldırdı. Türk ordusu düşmanın kuvvetlerinin çok olması karşısında siperlerinden zorlanmaya başladı. Mustafa Kemal, 18 Temmuz'da cepheye gelerek durumu yakından inceledi. Türk ordusunun netice elde edemeyeceği anlaşılınca, düşmanla arada epey bir mesafe bırakmak için ordunun Sakarya'nın doğusuna çekilmesi emri verildi. 18 Temmuz 1921 akşamı Türk ordusu önce Eskişehir'in doğusu, Seyitgazi hattına çekildi. Düşmanın takipte gösterdiği yavaşlık tüm ordunun çekilmesini sağladı. Ama Yunanlılar kesin sonucu olmak istiyorlardı. 20-21 Temmuz'da Türk ordusu ile temasa geçtiler. Türk kuvvetleri 21

Temmuz'da Yunan ordusuna bir taarruz denemesinde bulundular. Ama Yunanlılar şaşkınlığı üzerlerinden attıktan sonra bu taarruzu durdular. **(Bu durum Türk ordusunun henüz taarruz gücüne erişemediğini gösterir.)** Yunanlılar tekrar saldırınca Türk ordusu 25 Temmuz'da Sakarya'nın doğusuna çekildi. Kütahya, Eskişehir, Afyon Yunanlıların eline geçti.

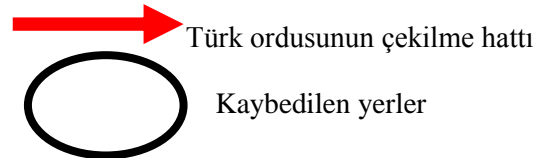
Kütahya-Eskişehir Savaşları Öncesi Durum:

Kütahya-Eskişehir Savaşları Sonrası Durum:

Eskişehir - Kütahya savaşlarında tarafların durumunu gösteren hariti

Kütahya, Eskişehir, Afyon Kütahya Eskişehir Savaşlarından sonra kaybedilmiştir.

SAVAŞA RAĞMEN EĞİTİM KONGRESİ

Kazanım:

Kurtuluş Savaşı'nın yaşandığı ortamda Atatürk'ün Maarif Kongresi yaparak Türkiye'nin millî ve çağdaş eğitimine verdiği önemi kavrar.

Eğitim Mustafa Kemal'in en önem verdiği alanlardan biriydi. O, bir milletin geleceği üzerinde oynadığı rolü çok iyi biliyordu. **Bu yüzden Ankara'da genç Türkiye'nin eğitim politikasını belirlemek, millî ve çağdaş bir eğitim için yapılacak çalışmaları planlamak üzere öğretmenlerin katılacağı bir Maarif (Eğitim) Kongresi organize edilmişti.** Ama Kongrenin yapılacağı zaman gelince Kütahya-Eskişehir Savaşları tüm şiddetiyle sürüyordu. Bunun üzerine Milli Eğitim Bakanı Hamdullah Suphi Bey, Mustafa Kemal'e gelerek dilerse kongrenin ertelenebileceğini ilettili. Ama Mustafa Kemal, buna gerek olmadığını, kongrenin toplanmasını istedi. Maarif (Eğitim) Kongresi **15 Temmuz-21 Temmuz 1921 tarihleri arasında 180 öğretmenin katılımı ile Ankara'da toplandı.** Mustafa Kemal'e kongreye katıldı ve bir konuşma yaptı.

YORUM: Mustafa Kemal'in savaş ortamında bile bu eğitim kongresini toplaması EĞİTİM'e verdiği önemi gösterir.

Mustafa Kemal "Başkomutan" Oluyor

Kütahya-Eskişehir Savaşı'nda Türk ordusunun Sakarya'nın doğusuna çekilmesi TBMM'de tartışmalara neden oldu. "Ordu neredeye gidiyor" denildi. Hatta meclisin Kayseri'ye taşınması gündeme geldi. Bu gelişmeler üzerine **Mustafa Kemal, 5 Ağustos 1921'de TBMM'nin tüm yetkilerini (yasama, yürütme, yargı) alarak 3 ay süreyle Başkomutanlığa getirildi.** Mustafa Kemal'in **üç ay süreyle meclisin yetkilerini istemesinin nedeni savaşın zor şartlarında HIZLI KARAR ALIP UYGULAMAK içindi.**

ANADOLU İNSANIN BÜYÜK FEDAKÂRLIĞI

Kazanım:

Türk milletinin millî birlik, beraberlik ve dayanışmasının ifadesi olarak Tekâlif-i Milliye Kararları'nın uygulamalarını inceler.

Kütahya-Eskişehir Savaşlarının ardından ordumuz Sakarya'nın doğusuna çekilmişti. Kısa aralıklarla arka arkaya girilen üç savaş (Birinci İnönü, İkinci İnönü ve Kütahya-Eskişehir) ekonomik kaynakları oldukça zorlamıştı. **TBMM Hükümeti'nin Yunanlılara yeniden büyük bir savaşa hazırlandığı dönemde ekonomik sıkıntıları giderebilecek kaynaklara ihtiyaç vardı.** Bunun değişik alternatifler gözden geçirildi. Önce vergilerin artırılması düşünüldü. Ancak topraklarının işgal altında olması ve köylünün geçim sıkıntısı içerisinde bulunması nedeniyle vazgeçildi. Gümrük Vergisi artırmak da işe yaramazdı önemli limanlar işgal altındaydı. Bu sırada Yunanlılar taarruza geçeceği haberi gelince acilen önlem alınması gerekti. Bu gelişmeler üzerine Başkomutan Mustafa Kemal, **ordumuzun ihtiyaclarını karşılamak amacıyla 7-8 Ağustos 1921'DE TEKALİF-İ MİLLİYE EMİRLERİ'ni yayınladı.**

Tekâlif-i Milliye emirleri neler içeriyordu?

Tekâlif-i Milliye Emirlerinin içeriğindeki maddeler şunlardı:

*Her il ve ilçede Tekâlif-i Milliye komisyonu kurulacak.

*Her aile birer takım çamaşır, birer çift çorap, çarık hazırlayıp komisyona verecek.

*Tüccarın ve halkın elinde bulunan her türkû yiyecek ve giyecek maddelerinin yüzde kırkı bedeli sonradan ödenmek üzere komisyona teslim edilecek.

*Halk, elinde bulunan taşıma araçları ile ayda en az yüz kilometre ulaşım yapacak.

*Sahipsiz mallar komisyonun denetiminde olacak, halkın elindeki silah ve cephane üç gün içinde komisyona teslim edilecek.

*Ülkede var olan tüm teknik araç ve gereçler ordunun hizmetine verilecek; benzin, vakum, gres, makine yağları, vazelin, otomobil ve kamyon lastiği, tutkal, telefon makinesi, kablo, pil, çıplak tel ve bunlar benzer stokların yüzde kırkı ordunun hizmetine sunulacaktır.

*Tekâlif-i Milliye emirlerinin yayınlanmasının ardından; Türk halkı milli birlik, beraberlik ve dayanışmanın en güzel ifadesini göstererek ordusuna destek olmak için elinden gelen her şeyi yapmış ve emirlerin gereğini yerine getirmiştir.

YORUM: Tekâlif-i Milliye emirlerinin uygulanışı Türk milletinin Milli Mücadele’de verdiği önemli bir dayanışma örneğidir. **Bu dayanışma milletin birlik ve beraberliğini sağlamış; böylece Türk milletinin ve Türk vatanının bağımsızlığı elde edilmiştir.** Türk milleti vatanın kurtarılmasında büyük destek vermiştir. Kadını erkeği ile tüm varlığını ortaya koymuştur. Kağnısı ile cephaneye taşırken donarak şehit olan Şerife Bacı, İstanbul’dan gemilerle gelen cephaneyi kıyıya taşıyan İnebolulu sandalcılar, orduya malzeme taşıyan deveciler bunun en güzel örnekleridir.

DİRİLİŞİN DESTANI: SAKARYA

Kazanım:

Sakarya Meydan Savaşı’nın ve Büyük Taarruz’un kazanılmasında Atatürk’ün rolünü fark eder.

Türk milletinin Kurtuluş Savaşı sürecinde elde ettiği askeri başarılarının ulusal ve uluslararası etkilerini değerlendirir.

Kütahya-Eskişehir Savaşlarının ardından Türk ordusu Sakarya’nın doğusuna çekilmişti. Mustafa Kemal 5 Ağustos 1921’de 3 ay süreyle Başkomutanlık Yasası ile Başkomutan olmuş ve Türk ordusunun ihtiyaçlarını karşılamak için Tekâlif-i Milliye emirlerini yayınlamıştı. **Yunanlılar Türk ordusu çekildiği mevzilere tam tutunmadan, ihtiyaçlarını tam karşılamadan kesin sonuç olmak için 23 Ağustos 1921 tarihinden itibaren Sakarya nehrini birkaç yerinden geçip 100 kilometrelik bir cepheden Türk ordusuna saldırmaya başladılar.** Yunan ordusu her bakımdan Türk ordusundan güçlü idi. Böyle bir ortamda Başkomutan Mustafa Kemal, yeni bir taktik uyguladı. Dünya askerlik literatürüne girecek yepyeni bir kavramdı bu: **TOPYEKÜN SAVAŞ...** Tüm ordulara şu emir verildi: **“Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır. O sath bütün vatanıdır. Vatanın her karış toprağı vatandaş kanı ile sulanmadıkça terk olunamaz. Onun için büyük küçük birlikler, ilk durabildiği noktada tekrar düşmana karşı cephe teşkil edip devam eder. Yanındaki birliğin çekildiğini gören birlik ona uymaz. Bulunduğu yerde sonuna kadar dayanmaya zorunludur.”** Bu emri alan her birlik, her asker vatan topraklarını sonuna kadar savunmaya başladı. 23 Ağustos’ta saldıran Yunanlılara karşı 11 Eylül’de üstünlük Türk ordusuna geçti. 22 gün 22 gece süren savaştan sonra Türk ordusu **13 Eylül’de Yunan ordusunu Sakarya’nın batısına attı! Böylece Sakarya Savaşı Türk zaferiyle sona erdi. 1683 II.**

Viyana Kuşatmasından beri devam eden Türk gerileyişi bu savaşla sona erdi.

Sakarya Savaşı’nda tarafların konumunu gösteren harita

YORUM: Savaşı **askeri dehası** ile mükemmel şekilde yöneten, TOPYEKÜN SAVAŞ taktiğini kullanan Mustafa Kemal’in savaşın kazanılmasında büyük payı vardır.

Sakarya Savaşından Sonraki Gelişmeler:

1-Mustafa Kemal’e Gazi ve Mareşal Rütbesinin Verilmesi (19 Eylül 1921):

Savaşı Başkomutan olarak yöneten, attan düşüp kaburga kemiğini kırmasına rağmen idareyi elinden bırakmayan Mustafa Kemal’e, TBMM tarafından 19 Eylül 1921’de **“Gazi”** ve **“Mareşal”** unvanları verilmiştir.

2-Kars Antlaşması (13 Ekim 1921):

Sovyet Rusya ile Birinci İnönü Savaşı’ndan sonra Moskova Antlaşması yapılmıştı. Ama Ermenilerle yapılan Gümrü Antlaşması’nda Türkiye’ye bırakılan bazı toprakların durumu tam netleşmediği için Kafkas Cumhuriyetleri olan Azerbaycan, Ermenistan ve Gürcistan ile de Kars Antlaşması yapıldı.

KARS ANTLAŞMASI	
Tarih	13 Ekim 1921
Taraflar	Azerbaycan, Ermenistan ve Gürcistan / TBMM
Yapıldığı yer	Kars
Yapılma nedeni	Doğu sınırlarını güvenceye alma

	isteği.
Önemi	Bu antlaşma ile Doğu sınırlarımız <u>kesin olarak</u> çizildi.

3-Ankara Antlaşması (20 Ekim 1921):

Sakarya Savaşı'na kadar Türkler ile antlaşmaya yanaşmayan Fransızlar, antlaşma için görüşme yapmaya başladılar. Fransız heyeti Sakarya savaşının kazanılmasından bir hafta sonra Ankara'ya geldi. **Yapılan görüşmelerden sonra 20 Ekim 1921'de Ankara Antlaşması imzalandı.**

ANKARA ANTLAŞMASI	
Tarih	20 Ekim 1921
Taraflar	Fransa / TBMM
Yapıldığı yer	Ankara
Yapılma nedeni	Fransa'nın Kurtuluş savaşının başarıya ulaşacağına inanması. Anadolu'dan çekilmek istemesi.
Önemli maddeleri	<p>*Taraflar arasından savaş durumu sona erecekti.</p> <p>*Türkiye-Suriye sınırı, İskenderun ve Hatay illeri dışarıda bırakılacak şekilde belirlenecekti.</p> <p>*Antlaşma imzalandıktan sonra Fransız birlikleri Hatay hariç işgal ettikleri Türk şehirlerinden çekilecekti.</p> <p>*Türkiye Selçuklu Devletinin kurucusu Süleyman Şah'ın mezarının da içinde bulunduğu Caber Kalesi, Türk Bayrağı altında ve Türk askerlerinin koruyuculuğunda Türkiye'nin mülkü olarak kalacaktı.</p> <p>*İskenderun (Hatay) Bölgesi için özel bir yönetim kurulacak. Bu bölgede oturanlardan Türk olanlar kültürlerini geliştirmek için her türlü haktan yararlanacaktı. Türkçe burada resmi dil olacaktı.</p>

Önemi	<p>1-Fransa gibi önemli bir İtilaf devleti TBMM'yi tanıdı. <u>(Bu antlaşma ile İtilaf devletleri arasındaki birlik parçalanmış oldu.)</u></p> <p>2-Bu antlaşma ile <u>Güney cephesi kapandı.</u> Buradaki birlikler Batı Cephesine gönderildi.</p> <p>3-Hatay'ın bir Türk şehri olduğu Fransızlar tarafından kabul edildi.</p> <p>4-Fransızların desteğinden yoksun kalan Ermenilerin bu bölgeleri ele geçirme hayali son buldu.</p>
--------------	--

	<p><i>Cephede askeri zaferler elde eden Mustafa Kemal Paşa, masa başında da siyasi zaferler elde etmiştir. Sakarya zaferi de dış politikada Türkiye lehine (Ankara Antlaşması ve Kars Antlaşması) sonuçlar doğurmuştur.</i></p>
---	--

HAYAT VEREN ZAFER: BÜYÜK TAARRUZ

Kazanım:

Sakarya Meydan Savaşı'nın ve Büyük Taarruz'un kazanılmasında Atatürk'ün rolünü fark eder.

Türk milletinin Kurtuluş Savaşı sürecinde elde ettiği askeri başarılarının ulusal ve uluslararası etkilerini değerlendirir.

Türk ordusu Sakarya Savaşının ardından neden hemen taarruz etmedi, bir yıl bekledi?

Sakarya Savaşı'ndan sonra önemli güç kaybına uğrayan Yunan ordusu köyleri ve demiryolu tahip ederek Afyon-Kütahya-Eskişehir hattına çekilmişti. Türk ordusu Yunan ordusuna kesin bir darbe vurmak için hemen taarruza geçecek durumda değildi. Mevsimin de kışa yaklaştığı dikkate alınarak çok iyi bir hazırlık yapıldıktan sonra taarruza geçilmesine

karar verildi. Türk ordusu büyük bir gizlilik içerisinde taarruz hazırlıklarına başladı. Bu arada 20 Temmuz 1922’de 3 ay süreyle verilen Mustafa Kemal’in başkomutanlık yetkisi süresiz uzatıldı.

YORUM: Mustafa Kemal’in Sakarya Savaşı’nda sonra Büyük Taarruz için bir yıl beklemesinin nedeni ordunun taarruza hazır olmaması ve taarruz için hazırlık yapılmasıdır.

Büyük Taarruz başlıyor...(26 Ağustos 1922, Sabah 05.30)

Bir yol boyunca taarruz hazırlığı yapan Türk ordusu, asker ve malzeme bakımından eksiklerini tamamladıktan sonra harekete geçti. 26 Ağustos 1922 sabahı, Kocatepe’de sabah 05.30’da topçu ateşi ile taarruz başladı. Silahları elinden alınmış, ordusu dağıtılmış bir millet, “hiç”ten yola çıkarak bu noktaya gelmişti. Bu noktaya gelmesinde bağımsızlık aşkı ve inancı büyük rol oynamıştı. **Büyük Taarruz’un amacı düşmanı tamamen yurttan atmaktır.**

Büyük Taarruz, Yunanlılarının Eskişehir yönünden bir taarruz bekledikleri için Afyon yönünden başlatıldı. 27 Ağustos’tan itibaren Türk ordusu üstünlüğü ele geçirdi. Mevzilerini kaybeden Yunan ordusu çekilmeye başladı.

Başkomutanlık Meydan Savaşı (30 Ağustos 1922)

30 Ağustos 1922 günü Yunan ordusu Dumlupınar’da kuşatıldı. O günkü savaşı doğrudan Başkomutan Mustafa Kemal Paşa yönetti. Düşmanın ana kuvvetleri burada imha edildi. Bu savaşa tarihimizde **“Başkomutanlık Meydan Savaşı”** denir.

31 Ağustos’ta Eskişehir dolaylarındaki Yunan orduları da bozguna uğratıldı. Dağılan Yunan askerleri bozgun halinde kaçmaya ve sahil şehirlerine ulaşmaya çalışıyorlardı.

K

“Ordular! İlk hedefiniz Akdeniz’dir ileri!” (1 Eylül 1922)

Başkomutan Mustafa Kemal Paşa, 1 Eylül 1922’de **“Ordular! İlk hedefiniz Akdeniz’dir ileri!”** emrini verdi. 2 Eylül’de Uşak yakınlarında Yunan Başkomutanı Trikopis ve çok sayıda Yunan askeri esir alındı. Türk ordusu 6 Eylül’de Balıkesir’e, 9 Eylül’de İzmir’e girdi. **18 Eylül itibariyle Batı Anadolu’da tek**

bir düşman askeri bile kalmadı. Böylece Anadolu’da Yunan işgali sona erdi.

*Büyük Taarruz ile birlikte Kurtuluş Savaşının **askeri safhası sona erdi.** **Siyasi safhası başladı.** İtilaf Devletleri ateşkes teklifinde bulundular.*

BATI CEPHESİ SAVAŞLAR TABLOSU

Sıra	Savaş	Tarih	Sonuç
1	Birinci İnönü	6-10 Ocak 1921	Zafer
2	İkinci İnönü	23 Mart-1 Nisan 1921	Zafer
3	Kütahya-Eskişehir	10-24 Temmuz 1921	Yenilgi
4	Sakarya	23 Ağustos-13 Eylül 1921	Zafer
5	Büyük Taarruz	26 Ağustos-18 Eylül 1922	Zafer

SAVAŞA SON VEREN BELGE: MUDANYA ATEŞKES ANTLAŞMASI (11 EKİM 1922)

Kazanım:

Sakarya Meydan Savaşı’nın ve Büyük Taarruz’un kazanılmasında Atatürk’ün rolünü fark eder.

Türk milletinin Kurtuluş Savaşı sürecinde elde ettiği askeri başarılarının ulusal ve uluslararası etkilerini değerlendirir.

Batı Anadolu, Büyük Taarruz sonrası Yunan işgalinden kurtarılmıştı. Şimdi sıra İtilaf Devletlerinin işgali altındaki İstanbul’a ve Yunan işgalinin devam ettiği Doğu Trakya’ya gelmişti. Büyük Taarruz’un ardından Türk ordusu yönünü kuzeye çevirdi. İstanbul ve Çanakkale üzerine yürümek için hazırlanmaya başladı. Bu gelişme üzerine İngilizler telaşa kapıldı. Aslında amaçları Boğazları ve Doğu Trakya’yı Türklere vermemektir. Ama İtilaf Devletlerinin diğer

tarafları olan Fransa ve İtalya'nın İngiltere'yi yalnız bırakması ve İngiliz kamuoyunda Türk kurtuluş savaşını haklı bulan bir görüşün ortaya çıkması üzerine İngilizler Türk tarafı ile 3 Ekim'de ateşkes görüşmelerine başladılar.

Ateşkes görüşmeleri başlıyor...

Ateşkes görüşmeleri için **TÜRKİYE, İNGİLTERE, FRANSA ve İTALYA**, Mudanya'da (Bursa) bir araya geldiler. Ateşkes görüşmelerinde Türk tarafını İSMET PAŞA temsil etti. Asıl düşmanımız ve savaştığımız taraf olan YUNANİSTAN ateşkes görüşmelerinde yer almadı; onları İngiltere temsil etti. (Bu durum Yunanlıların İngilizler tarafından desteklendiğinin açık kanıtıdır.)

Konferansın en önemli iki gündem maddesi: **Doğu Trakya'nın Yunan kuvvetleri tarafından boşaltılıp Türklere teslim edilmesi ile Boğazlar ve İstanbul'un durumuydu.** İngilizler Türk tarafının isteklerinin karşısında oldukları için görüşmeler çok sert bir havada geçti. Sonuçta 11 Ekim 1922'de görüşmeler Mudanya Ateşkes Antlaşmasının imzalanması ile sona erdi.

Mudanya Ateşkes Antlaşması

Mudanya'da Ateşkes antlaşmasının maddeleri şöyleydi:

1-Türk ve Yunan kuvvetleri arasındaki çatışmalar sona erecek,

2- 15 gün içerisinde Yunan birlikleri, Doğu Trakya'dan çekilecek, çekilmenin tamamlanmasının sonra otuz gün içinde; Trakya Türk memurlarına teslim edilecek,

3-Ateşkesin imzalanmasından sonra **İstanbul ve Boğazlar TBMM Hükümeti idaresine bırakılacak;** Ancak İstanbul ve Boğazlarda bulunan İtilaf kuvvetleri kalıcı bir barış antlaşmasının imzalanmasına kadar İstanbul'da kalabileceklerdi.

K

*Mudanya Ateşkes Antlaşması, Türk İstiklal Savaşı'nın zaferle sonuçlandığını gösteren ilk diplomatik ve siyasi belgedir.

*Mudanya Ateşkes Antlaşması ile İtilaf devletleri Sevr'i gerçekleştiremeyeceklerini kabul etmişlerdir.

*Mudanya Ateşkes Antlaşması ile İstanbul ve Doğu Trakya savaşı yapılmadan kurtarılmıştır.

SANAT VE EDEBİYAT ESERLERİNDE KURTULUŞ SAVAŞIMIZ

Kazanım:

Örnek eser incelemeleri yaparak dönemin toplumsal olaylarının sanat ve edebiyat üzerine yansımalarını fark eder.

Kurtuluş Savaşımız, dönemin yazar ve ressamlarına ilham kaynağı olmuştur. Onlar ortaya koydukları eserlerinde Türk Milleti'nin bağımsızlık ve vatan sevgisi uğruna sergiledikleri büyük fedakârlıkları işlemişlerdir. Bu ressamlar arasında Kurtuluş Savaşını konu olan resimler çizen *Halil Dikmen*'i ve yazarlar arasında da *Halide Edip Adivar* ve *Yakup Kadri Karaosmanoğlu*'nu sayabiliriz.

Kurtuluş Savaşının ilham kaynağı olduğu bazı önemli eserler:

3.ÜNİTE: YA İSTİKLAL YA ÖLÜM!

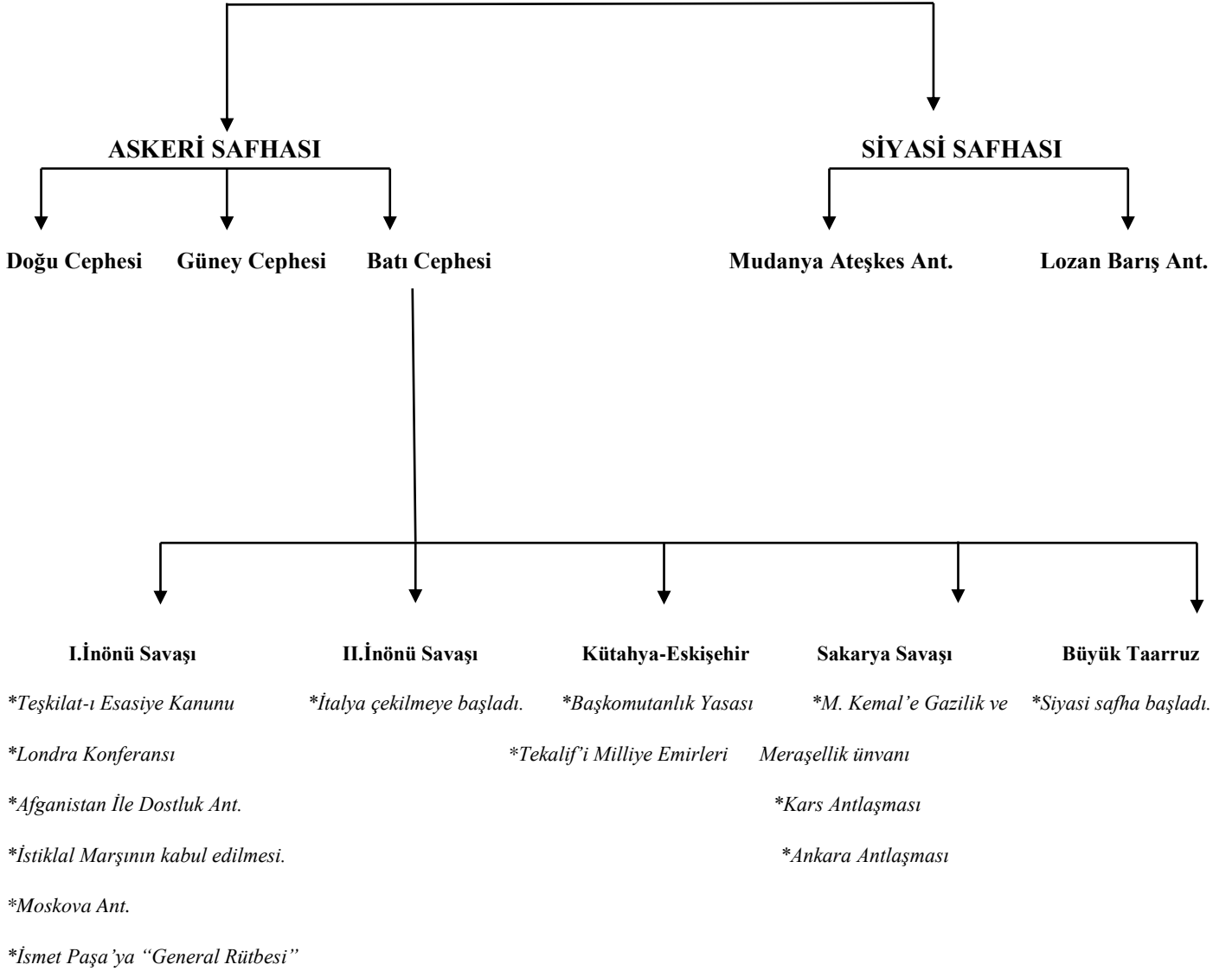
BİLGİMATİK

- * Milli Mücadele’de Doğu, Batı ve Güney olmak üzere üç cephede mücadele edilmiştir.
- * Doğu Cephesi’nde düzenli ordu Ermenilere Karşı savaşmıştır.
- * Milli Mücadele’de ilk zaferimiz Doğu Cephesinde Ermenilere karşı kazanılmıştır.
- * TBMM’nin imzaladığı ilk resmi antlaşma Gümrü Antlaşmasıdır. Bu antlaşma TBMM’sin saygınlığını artırmıştır.
- * TBMM’yi tanıyan ilk devlet Ermenistan’dır.
- * Gümrü Antlaşmasında yer alan “Ermenistan’ın Türkiye’ye karşı diğer devletlerle yaptığı tüm antlaşmalar kaldırılacak.” Maddesi ile Ermeniler Sevr antlaşmasındaki imzalarını çekmişler ve Anadolu’daki toprak iddialarından vazgeçmişlerdir.
- * Doğu Cephesi komutanı Kazım Karabekir’dir.
- * Güney Cephesi’nde, Fransızlar ve Ermenilere karşı mücadele edilmiştir.
- * Güney Cephesi’nde, Kuvay-ı Milliye Mücadele etmiştir.
- * Güney Cephesi’nde, Antep, Urfa ve Maraş’a TBMM tarafından unvan verilmesinin nedeni halkın düşman karşısında gösterdiği müthiş direniştir.
- * Batı Cephesi’nde Yunanlılara karşı önce Kuvay-ı Milliye ardından Düzenli Ordu savaşmıştır.
- * Düzenli Orduya geçilmesinin nedeni Kuvay-ı Milliye birliklerinin dağınık, bölgesel olması düşmanın ilerleyişi yavaşlatmalarına rağmen tam durduramamaları etkili olmuştur.
- * Batı Cephesi’nde yapılan tüm savaşlarda Yunanlıların amacı Ankara’yı almak, Sevr’i kabul ettirmek ve Anadolu’yu işgal etmektir.
- * Düzenli Ordunun ilk zaferi Birinci İnönü Savaşıdır.
- * İtilaf Devletleri Sevr Antlaşmasını biraz değiştirip TBMM’ye kabul ettirebilmek için Londra Konferansını düzenlemişlerdir.
- * İtilaf Devletleri, Londra Konferansına hem TBMM Hükümetini hem de İstanbul Hükümeti çıkararak iki taraf arasındaki anlaşmazlık çıkarıp Sevr antlaşmasını kabul ettirmeyi amaçlamışlardır.
- * Londra Konferansına TBMM adına Dış işleri Bakanı Bekir Sami Bey, İstanbul Hükümeti adına Sadrazam Tevfik Paşa katıldı.
- * Londra Konferansına TBMM bir sonuç almayacağını bildiği halde katıldı. Eğer katılarak “TBMM savaş istiyor, barış istemiyor!” propagandasını çürüttü. Türk milletinin haklı davası olan Misak-ı Milli tüm dünyaya duyuruldu.
- * İtilaf Devletleri Londra Konferansında TBMM varlığını resmen tanıdılar.
- * İstiklal Marşı, Birinci İnönü Savaşından sonra kabul edilmiş ve böylece milletin bağımsızlığa olan inancı ve morali artmıştır.
- * Birinci İnönü Savaşından sonra Afganistan ile dostluk antlaşması yapılmış ve böyle Afganistan,

TBMM’yi tanıyan ilk Müslüman ülke olmuştur.

- * Birinci İnönü Savaşından sonra Sovyet Rusya ile Moskova Antlaşması imzalanmıştır. Bu antlaşmada Batum’un Gürcistan’a bırakılması Misak-i Milli’den verilen ilk tavizdir.
- * Birinci İnönü Savaşından sonra ilk anayasamız olan Teşkilat-ı Esasiye kabul edilmiştir. (1921 Anayasası)
- * Birinci İnönü Savaşı, TBMM’nin otoritesinin artmasını sağlamış ve düzenli orduya duyulan güven artmıştır.
- * İkinci İnönü Savaşın arkasından Batı Cephesi Komutanı İsmet paşa’ya çektiği telgrafta “Siz orada sadece düşmanı değil aynı zamanda bu milletin makûs talihini de yendiniz demiştir.
- * Kütahya-Eskişehir Savaşlarında Türk ordusunu fazla kayıp yaşamamak için Salarya Nehrinin doğusuna çekilmiştir.
- * Kütahya-Eskişehir Savaşları sırasında Ankara’da bir Maarif (Eğitim) Kongresi toplanması Mustafa Kemal’in eğitime verdiği önemi gösterir.
- * Bu savaşın arkasından Mustafa Kemal, 3 ay süreyle meclisinin tüm yetkilerini alarak 5 Ağustos 1921’de Başkomutan olmuştur. Mustafa Kemal’in meclisin tüm yetkilerini istemesinin nedeni hızlı karar alıp uygulamaktır.
- * Mustafa Kemal, Tekâlif-i Milliye emirlerini Türk ordusunun ihtiyaçlarını karşılamak için çıkarmıştır. Türk halkının dayanışmasını ve fedakârlığını gösterir.
- * Sakarya Savaşı’nda Mustafa Kemal, dünya askerlik tarihinde denenmemiş bir şeyi denemiş “Hattı müdafaa yoktur sathı müdafaa vardır, o sathı tüm vatandır!” diyerek TOPYEKUN savaşı başlatmıştır.
- * Sakarya Savaşından sonra Fransa Ankara Antlaşmasını imzalayarak çekilmiş ve Güney Cephesi kapanmıştır. Bu antlaşma ile İtilaf Devletleri arasındaki birlik bozulmuştur.
- * Sakarya Savaşından sonra Kafkas Cumhuriyetleri (Azerbaycan, Ermenistan, Gürcistan) ile imzalanan Kars Antlaşması ile doğu sınırlarımız kesin olarak çizilmiştir.
- * Sakarya Savaşından sonra Türk ordusu Taarruz hazırlıkları için bir yıl beklemiştir.
- * Büyük Taarruz ile Yunanlılar yurdumuzdan atılmıştır.
- * Hem Sakarya Savaşının hem de Büyük Taarruzun kazanılmasında Mustafa Kemal’in askeri yeteneğinin büyük payı olmuştur.
- * Büyük Taarruzun ardından imzalanan Mudanya Ateşkes Antlaşması ile İstanbul ve Doğu Trakya savaş yapılmaksızın kurtarılmıştır.
- * Mudanya Ateşkes Antlaşması kurtuluş Savaşının zaferle sonuçlandığını ilk siyasi ve diplomatik belgedir. İtilaf Devletleri Sevr’i kabul ettiremeyeceklerini anlamışlardır.
- * Kurtuluş Savaşımızın sanat ve edebiyat eserlerine de ilham kaynağı olmuştur.

KURTULUŞ SAVAŞI (MİLLİ MÜCADELE)

4.ÜNİTE

“ÇAĞDAŞ TÜRKİYE YOLUNDA ADIMLAR”

SALTANATTAN MİLLİ EGEMENLİĞE

Kazanım:

Millî egemenlik anlayışının güçlendirilmesi sürecinde saltanatın kaldırılmasını değerlendirir.

K

Saltanat: Ülkeyi yönetme hakkının bir hanedanın elinde olması ve bu yetkinin haneden üyeleri arasında kullanılmasıdır.

23 Nisan 1920’de TBMM’nin açılmasıyla birlikte yeni bir devlet kurulmuştu. Yeni devletin ilk anayasası olan 20 Ocak 1921’de kabul edilen bu anayasa, “**Türkiye Devleti**” adının verildiği yeni devletin dayandığı esasları üç maddesinde özetliyordu. Bunlar:

*Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir. (Saltanatın hukuki dayanağını ortadan kaldıran bir madde)

*Yasama ve yürütme yetkisi milletin tek gerçek temsilcisi olan Büyük Millet Meclisine aittir.

*Türkiye Devleti, (devletin adı konuluyor) Büyük Millet Meclisi tarafından yönetilir ve hükümeti de “Büyük Millet Meclisi Hükümeti” adını alır.

1921 Anayasasında görüldüğü gibi egemenliğin bir kişiye, bir aileye, bir zümreye değil millete ait olduğu açık şekilde belirtilmişti. Bu anayasa saltanatın hukuki dayanağını da ortadan kaldırmıştı.

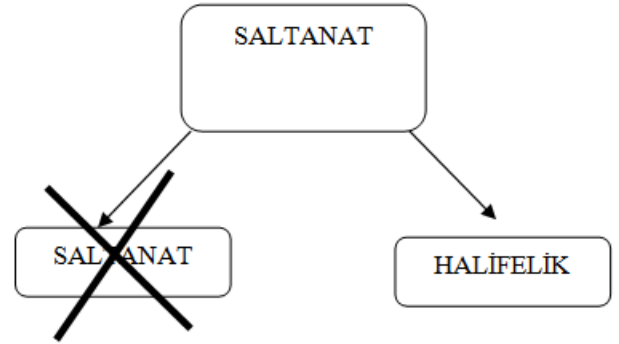
Kurtuluş Savaşı’nın kazanılmasından sonra İtilaf Devletleri Lozan’da toplanacak barış konferansına **İstanbul ve Ankara hükümetlerini birlikte çağırdı. 1921 Anayasasına göre İstanbul Hükümeti’nin Türk milletini temsil etme yetkisi yoktu.** Mustafa Kemal, ortaya çıkan bu durum karşısında saltanatın kaldırılmasının zamanının geldiğini düşündü. Mustafa Kemal ve arkadaşları TBMM’ye saltanatın kaldırılması için bir önerge verdiler. Mecliste bu konuda tartışmalar yaşandı. Ali Fuat Paşa, saltanat tartışmalarının yapıldığı bir dönemde mecliste yaptığı konuşmada “**Barış görüşmelerinde Türk milletini padişah ve hükümeti temsil edemez, bu görev, millî iradeyi ve millî egemenliği temsil eden Büyük Millet Meclisindir.**” Diyordu. Fethi Bey ve İsmet Paşa da

onu destekleyerek; “**Türk milleti adına ancak millet egemenliğinin temsilcisi olan Ankara Hükümeti konuşabilir**” diyorlardı. **(Bu konuşmalardan da anlaşılacağı üzere Saltanatın kaldırılmasının bir nedeni de Lozan Görüşmelerinde İstanbul Hükümetini hukuken geçersiz sayıp görüşmelere sadece TBMM Hükümetinin katılmasıydı.)** Meclis Başkanı Mustafa Kemal ise mecliste saltanatın kaldırılması ile ilgili yaptığı konuşmadan şu tarihi tespiti yapıyordu:

Hâkimiyet ve saltanat hiç kimse tarafından, hiç kimseye ilim gereğidir diye, görüşme ve tartışmaya verilemez. Hâkimiyet, saltanat, kuvvetle, kudret ve zorla alınır. Osmanlıları zorla Türk milletinin hâkimiyet ve saltanatına el koymuştur. Şimdi de Türk milleti..... Hâkimiyet ve saltanatı filen eline almış bulunuyor.

Mustafa Kemal’in bu önemli konuşmasından sonra Meclis’te **1 Kasım 1922’de** kabul edilen bir kanunla halifelik ve saltanat birbirinden ayrıldı. Saltanat kaldırıldı. Kanunda “millî iradeye dayanmayan hiçbir kuvvet ve heyetin” Egemenliğin Türk Milleti adına onun tek ve gerçek temsilcisi olan TBMM tarafından kullanılacağı kesin olarak ortaya konuldu.

ÖZET TABLO:

Saltanatın kaldırılmasının nedenleri:

*Saltanatın millî egemenlik ilkesine uymaması. Bir ülkede iki hükümetin bulunması (İstanbul Hükümeti ve TBMM Hükümeti) millî menfaatlere ters düşmesi

*İtilaf Devletlerinin Lozan’da yapılacak olan Barış Konferansına İstanbul ve TBMM Hükümetlerini birlikte çağırarak çatışmalarından faydalanmak istemeleri.

Saltanatın kaldırılmasının sonuçları:

*Egemenliğin Türk milleti adına **TBMM tarafından kullanılacağı** ortaya konmuştur.

*TBMM Hükümeti yönetimi **tek başına** ele geçirmiştir.

*İtilaf Devletlerinin Lozan'da Türk tarafını **birbirine düşürme planları engellenmiştir**.

*Saltanat ve halifeliğin birbirinden ayrılması ile halifelik **siyasi gücünü kaybetmiştir**. Böylece Türkiye devletinin laikleşmesi yolunda önemli bir adım atılmıştır.

*Osmanlı Devleti **resmen** sona ermiştir.

ZAFERİN VE BAĞIMSIZLIĞIN **TESCİLİ: LOZAN BARIŞ** **ANTLAŞMASI (24 TEMMUZ 1923)**

Kazanım: Sevr ve Lozan Antlaşmalarını karşılaştırarak Lozan Antlaşması'nın sağladığı kazanımları analiz eder.

Lozan Barış Antlaşması 20. Yüzyıl başlarında imzalanan ve **hâlâ geçerliğini koruyan uluslar arası bir belgedir**. 20 Kasım 1922'de başlayan görüşmeler 24 Temmuz 1923'te antlaşmanın imzalanması ile sona ermiştir. Görüşmelerde Türk heyetinin başkanlığını **İsmet Paşa** yapmıştır. Bu heyet TBMM kararları doğrultusunda görüşmeleri yürütmüş bağımsızlığı zedeleyecek hiçbir konuda taviz vermemiştir. Bir ara İtilaf Devletlerinin uzlaşmaz tutumu nedeniyle kesilen görüşmeler yeni bir savaş istemediğinden tekrar başlamış ve sonuna antlaşma imzalanmıştır

LOZAN ANTLAŞMASININ ÖNEMİ

*Kurtuluş Savaşı ile cephede kazanılan askeri zaferler, Lozan Antlaşması ile **siyasi zafere dönmüştür**.

*Yeni Türk Devletinin bağımsızlığı tüm dünyaya duyurulmuştur.

*Sevr Antlaşması geçersiz hale gelmiş, Irak sınırı hariç olmak üzere **Misak-i Milli büyük oranda gerçekleşmiştir**.

*İtilaf Devletleri İstanbul'u boşaltmışlar böylece Atatürk'ün **"Geldikleri gibi giderler!"** sözü gerçekleşmiştir.

*Askeri zaferler **siyasi zafere** dönüşmüştür.

*Sevr Antlaşması Türk milletine yaşama hakkı tanımayan bir antlaşmaydı. **Lozan Antlaşması devletlerin eşitliği prensibine göre imzalanmıştır**.

SEVR BARIŞ ANTLAŞMASI&LOZAN BARIŞ **ANTLAŞMASI KARŞILAŞTIRMASI**

GÖRÜŞÜLE N TEMEL KONULAR	Sevr Antlaşması	Lozan Antlaşması <u>LOZAN'IN SAĞLADIĞI KAZANIMLAR</u>
İSTANBUL	<i>İstanbul, Osmanlı Devleti'nin başkenti olarak kalacaktır, anlaşma şartlarına uyulmazsa şehir Türklerin elinden geri alınacaktır.</i>	İSTANBUL, LOZAN GÖRÜŞMELERİNDE SÖZ KONUSU OLMADI.
BOĞAZLAR	<i>Müttefik devletlerin gemileri boğazlardan serbestçe geçebilecektir. Ayrıca Boğazlarla ilgili her türlü işlem içinde Türk delegesinin yer almadığı uluslar arası Boğazlar Komisyonu tarafından yürütülecektir.</i>	Boğazlardan geçişleri, Türk başkanlığında kurulacak uluslar arası bir "Boğazlar Komisyonu" düzenleyecektir. Bu durum boğazlar konusunda Türkiye'nin egemenlik hakkını kısıtlamıştır.
DOĞUDAKİ DEVLETLER	<i>Doğu'da iki devlet kurulacaktır. (Ermenistan ve Kürdistan)</i>	DOĞU ANADOLU'DA KURULMASI DÜŞÜNÜLEN İYİ YENİ DEVLET LOZAN'DA YER ALMADI.
İŞGALLER	<i>*İzmir ile birlikte Ege bölgesinin büyük bir kısmı ve Doğu Trakya Yunanistan'a verilecektir. *Antalya ve Konya yöresi İtalyanlara verilecektir. *Irak ve Arabistan'daki Osmanlı toprakları İngiltere'de kalacaktır. *Adana, Sivas, Malatya ve Kayseri içine alan bölge ile Suriye Fransa'ya verilecektir.</i>	TÜRKİYE-IRAK SINIRI TÜRKİYE İLE İNGİLTERE ARASINDA YAPILACAK GÖRÜŞMELERE GÖRE ÇİZİLECEKTİ.
KAPİTÜLASYONLAR	<i>Kapitülasyonlardan müttefik devletler yararlanabilecektir.</i>	Kapitülasyonlar kaldırılacaktır. (Böylece Türkiye'nin ekonomik, siyasi ve hukuksal alanlarda gelişmelerini engelleyen unsurlar ortadan kaldırılmıştır.)

MİLLÎ SINIRLARDAN MİLLÎ EKONOMİYE: TÜRKİYE İKTİSAT KONGRESİ (17 ŞUBAT-4 MART 1923)

Kazanım:

İzmir İktisat Kongresi'nde alınan kararları, millî iktisat anlayışı ve tasarruf bilinci açılarından inceler.

Kurtuluş Savaşı sonucunda, Misak-ı Milli büyük ölçüde gerçekleştirilmiş; tam bağımsızlık ve milli egemenlik sağlanmıştı. Şimdiki öncelik ise **ekonomiye yön vermek, ülkeyi kalkındırmak** kısacası **Milli Ekonomi** için çalışmaktı. Mustafa Kemal'e göre asıl iş ekonomik bağımsızlığı ve kalkınmayı gerçekleştirmektir. Bu amaçla **bağımsız ve ulusal bir ekonomi kurmak için** Lozan Barış Görüşmelerinin kesintiye uğradığı dönemde Türkiye'nin ilk iktisat kongresi toplandı. **17 Şubat 1923 tarihinde toplanan ve 4 Mart 1923 tarihine kadar çalışmalarını sürdüren TÜRKİYE (İZMİR) İKTİSAT KONGRESİ'NDE** alınan kararlarla **ulusal ekonominin ve sanayileşmenin altyapı çalışmaları başladı**. Bu iktisat kongresinde ülkenin her yerinde işçi, çiftçi, tüccar ve sanayici temsilcileri olmak üzere toplam 1135 kişi katıldı. Kongrede YENİ Türk devletinin izleyeceği ekonomik program ve kalkınma hedefleri belirlendi. **Kongre sonunda MİSAK-I İKTİDADİ (EKONOMİ ANDI) adlı bir belge kabul edildi. Bu belgenin esas ilkesi EKONOMİK BAĞIMSIZLIĞI SAĞLAMAKTIR.** Misak-ı İktisadi kararlarından bazıları şunlardır:

*Türk milleti tahribat yapmaz, imar eder. Bütün mesai, ekonomik yönden ülkeyi yükseltmek gayesine yönelmiştir.

*Türk vatandaşları kullandığı eşyayı mümkün mertebe kendisi üretir. Çok çalışır, vakitte, servette ve ithalatta israftan kaçır. Milli üretimi temin için gerektiğinde geceli gündüzlü çalışma Türk vatandaşının özelliğidir.

*Hırsızlık, yalancılık, gösteriş ve tembellik en büyük düşmanımızdır. Her zaman faydalı yenilişleri severek alırız.

*Türkler hangi meslekte olursa olsunlar birbirlerini candan severler. Meslek, zümre itibarıyla el ele vererek birlikler oluşturur; ülkesini ve birbirini tanımak için aralarında görüşme ve anlaşma yaparlar.

4 Mart 1923

ORDU	Türk ordusundaki asker sayısı ve savaş teçhizatı sınırlandırılacaktır.	Orduyla ilgili hiçbir sınırlama getirilmeyecektir.
AZINLIKLAR	Gayrimüslimleri çok geniş haklar tanınacaktır.	Ülkede yaşayan gayrimüslimler Türk vatandaşı sayılacaktır. (Böylece Avrupalıların azınlıkları bahane ederek i. İşlerimize karışmaları önlenmiştir.

Mustafa Kemal, Lozan Antlaşmasını şöyle değerlendirmiştir:

*Bu antlaşma, Türk Milletine karşı yüzyıllardan beri hazırlanmış ve Sevr antlaşması ile tamamlanıldığı sanılmış **büyük bir suikastın sonuqsuz kaldığını bildirir bir** belgedir. Osmanlı tarihinde benzeri görüşmemiş bir **siyasi zaferdir**.*

Lozan Antlaşmasının Türk devleti açısından önemi şu görüşlerle ifade edilmiştir.

*Lozan Antlaşması Türk siyasal yaşamında başlıbaşına bir yer tutan milli bir eser durumundadır. Lozan Barış Antlaşması yeni bir Türk devletinin kurulmasında temel öge olan bir siyasi belge olmuştur. **Bu milli devlet, tam anlamıyla bağımsız ve uygar bir devletin bütün haklarına sahip olmuştur.** Lozan Antlaşması bunları belirler ve kabul ettirir.*

İSMET İNÖNÜ

*Sevr, Osmanlı Devleti'nin tarihe gömülmesini tespit eden bir belgedir. Lozan, hür bir millet sıfatı ile Sevr önünde boyun eğmeyen **Türk devletinin bağımsızlık hakkını bütün dünyaya kabul ettirmeye varayan bir milletlerarası antlaşmadır.***

AFET İNAN

_15 gün süren Türkiye İktisat Kongresinde alınan kararlardan bazıları şunlardır:

1. **Hammaddesi yurt içinden temin edilen sanayi dalları kurulmalıdır.**
2. **El işçiliğinden ve küçük imalattan suratla fabrikaya ve büyük işletmelere geçilmelidir.**
3. **Devlet, özel sektör tarafından gerçekleştirilemeyen yatırımlara öncülük edecektir.**
4. **İşletmelere kredi sağlayacak bankalar kurulacaktır.**
5. **Sanayi teşvik edilmelidir.**
6. **Yerli malı kullanılması ve tasarrufu özendirilmelidir.**

Türkiye İktisat Kongresinde alınan kararlar doğrultusunda gerçekleştirilen **bazı kalkınma hamleleri ve sanayi kuruluşları** şöyledir:

1924	Türkiye İş Bankası kuruldu.
1924	Türkiye Taş Kömürü Kurumu kuruldu.
1925	Türkiye Sanayi ve Maadin Bankası kuruldu.
1925	Ticaret ve Sanayi Odaları Kanunu kabul edildi.
1925	Türk Tayyare Cemiyeti (Türk Hava Kurumu) kuruldu.
1926	Uşak Şeker Fabrikası açıldı.
1926	Kayseri Uçak Fabrikası açıldı.
1927	Teşviki Sanayi Kanunu çıkarıldı.
1928	Kırıkkale Mermi Fabrikası üretime başladı.
1930	Ankara'da Sanayi Kongresi toplandı.
1930	Gölcük'te modern Türk donanmasının temelleri atıldı.
1933	Sümerbank kuruldu.
1934	Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı uygulamaya kondu.
1935	Maden Tetkik Arama Enstitüsü kuruldu.
1935	Etibank kuruldu.
1935	Gölcük tersanelerinde yapılan ilk Türk gemisi denize indirildi.
1936	Türkiye'de ilk tank imalatı gerçekleştirildi.
1939	Karabük Demir ve Çelik Fabrikası açıldı.
1939	Kırıkkale Barut Fabrikası açıldı.
1945	Ankara'da Türkiye'nin ilk Uçak Motoru Fabrikası kuruldu.

BAŞKENT ANKARA

Kazanım:

Ankara'nın başkent oluşunun gerekçelerini açıklar.

Temsil Heyetinin 27 Aralık 1919'da Ankara'ya gelmesiyle şehir **Milli Mücadelenin yönetim merkezi oldu**. TBMM burada açıldı, böylece Türk devleti kuruldu. Kurtuluş Savaşı ile ilgili önemli kararlar burada alındı. Millet egemenliğine dayanan devletin kurumları tek tek şekilleniyordu ve bu yeni devletin artık bir başkente ihtiyacı vardı. *Bu konuda içten ve dıştan gelen kararsızlıklara son verilmesi gerekiyordu. Ayrıca bu dönemde belli kesimler tarafından dile getirilen başkentin İstanbul olacağına dair söylenti (Türkiye Devletini Osmanlı'nın devamı gibi göstermek isteyenlerin çabasıydı) devlete zarar veriyordu. Planlarını yeri ve zamanı gelince gerçekleştiren Mustafa Kemal başkent konusunda da böyle davrandı. İsmet paşa ve arkadaşları tarafından 13 Ekim 1923'te meclise sunulan **"Türkiye Devleti'nin başkenti Ankara şehridir."** şeklindeki tek maddelik tasarı mecliste kabul edildi ve Türkiye devletinin başkenti Ankara oldu. *Bu madde 1921 Anayasasında eklendi.**

Ankara'nın başkent olarak seçilmesinin gerekçeleri:

*Coğrafi konumunun (Anadolu'nun ortası) uygun olması nedeniyle **askeri olarak savunmaya ve siyasi olarak her yere hizmet götürmeye uygun olması.**

*Temsil Heyeti'nin 27 Aralık 1919'da Ankara gelmesiyle; **Milli Mücadele'nin Ankara'dan yürütülmesi, kararların burada alınması ve TBMM'nin burada açılması.**

YAŞASIN CUMHURİYET!

CUMHURİYETİN İLANI: 29 EKİM

1923

Kazanım:

Cumhuriyetin ilân edilmesini, Türkiye'de demokrasi rejiminin gerekleri ile bağdaştırarak değerlendirir.

Mustafa Kemal, Milli Mücadele'nin başından beri rejimin (yönetim biçiminin) değişeceğini ve ulusal egemenliğin sağlanması gerekliliğini vurguluyordu. TBMM'nin açılmasıyla ulusal egemenliğe dayanan demokratik yapıda bir devlet kurulmuştu. **Fakat bu devletin yönetim biçimi henüz koşullar uygun olmadığı için açıklanmamıştı. Üstelik devletin başkanının kim olduğu saltanatın kaldırılmasının ardından belli değildi.**

27 Ekim 1923 tarihinde Fethi Bey hükümeti istifa etti. **Yerine yeni hükümet kurulamadığı için yönetim boşluğu oluştu. Hükümet bunalımı doğdu. Bu durumu aşmak için** Mustafa Kemal Paşa devletin yönetim şeklinin cumhuriyet olarak ilan etme yolunda çalışmalara başladı. Bir gün sonra, 28 Ekim 1923 akşamı yakın arkadaşları ile Mustafa Kemal yakın arkadaşlarını Çankaya Köşkünde yemeğe davet etti. Yemekte arkadaşlarına “*Yarın Cumhuriyet’i ilan edeceğiz.*” dedi. Ardından nasıl hareket edileceği konusunda bir program hazırlandı ve arkadaşların görevlendirdi. Diğer kişiler ayrıldıktan sonra köşkte misafir olan İsmet Paşa ile bir kanun tasarısı hazırlandı. *Bu tasarıda 20 Ocak 1921 tarihli Teşkilat-ı Esasiye Kanununda (Anayasa), devlet şeklini belirten maddeler şöyle değiştirdi: “Türkiye Devleti’nin hükümet şekli cumhuriyettir.”* Üçüncü maddeyi de şu şekilde değiştirdi: “**Türkiye Devleti, Büyük Millet Meclisi tarafından idare olunur. ... Türkiye Cumhurbaşkanı devletin başkanıdır.**” TBMM’de, 29 Ekim 1923 akşamı bu kanun tasarısı maddelerinin görüşülmesine geçildi. Görüşmeler sonucunda kanun tasarısı oy birliğiyle kabul edildi. Böylece yeni devletin adı “**TÜRKİYE CUMHURİYETİ DEVLETİ**” oldu. (29 Ekim 1923). Ardından Cumhurbaşkanlığı seçimlerine geçildi. **Mustafa Kemal, meclisteki tüm milletvekillerinin oyunu alarak Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk Cumhurbaşkanı oldu.**

ÖZET TABLO:

Cumhuriyetin ilan edilmesinde;

*Saltanatın kaldırılmasının ardından oluşan ortaya çıkan **devlet başkanlığı** sorunu,

*27 Ekim 1923’te istifa eden Fethi Bey hükümetinin yerine **yeni hükümet kurulamaması ile oluşan hükümet sorunu** etkili olmuştur.

Cumhuriyet’in ilan edilmesiyle;

-Devleti adı belli oldu: Türkiye Cumhuriyeti

-Devlet Başkanlığı sorunu çözüldü: Devletin başkanı “Cumhurbaşkanı” oldu.

-Hüküm sorunları çözüldü: Artık hükümetler Cumhurbaşkanı tarafından atanacak bir Başbakan tarafından kurulacaktı. Bakanlar Kurulu da TBMM’den onay alarak çalışmalarına başlayacaktı.

ÇAĞDAŞ DEVLETE DOĞRU

Kazanım:

3 Mart 1924’te kabul edilen kanunların gerekçelerini ve toplum hayatında meydana getirdiği değişimleri fark eder.

Halifelik Kaldırılıyor (3 Mart 1924)

TBMM, 1 Kasım 1922’de Saltanatı kaldırmış, fakat **halifelik**in devamına karar vermişti. **Bunun nedeni halifelik**in kaldırılması için ortamın uygun olmamasıydı. İngilizlere sığınarak önce Malta adasına sonra da Fransa’ya giden Vahdetin’in “**halife**” unvanını kullanmaması için TBMM Osmanlı soyundan **Abdülmecit Efendi’yi** halife ilan etti. Ancak sorun tam anlamıyla çözülmüş değildi. **Cumhuriyet rejimini benimsemeyen, saltanat taraftarları** halife Abdülmecit Efendi’nin etrafında toplanmaya başladılar. Abdülmecit Efendi’nin de çevresinden aldığı güçle siyasi faaliyetlerde bulunması Cumhuriyet için tehdit oluşturuyordu. **Halifelik zaten TBMM’nin benimsediği “Milli Egemenlik” ilkesi ile bağdaşmıyordu. Halifelik, Türkiye’nin laik ve çağdaş bir yapıya kavuşması için yapılacak yeniliklerin de önünde bir engeldi.** TBMM, 3 Mart 1924 tarihinde çıkardığı bir yasayla halifelik kaldırıldı. *Böylece aklın ve bilimin esas alındığı demokratik ve laik toplum düzeninin oluşturulmasında önemli bir adım atıldı.*

Öğretimde Birlik Sağlanıyor: Tevhid-i Tedrisat Kanunu (3 Mart 1924)

Osmanlı Devleti’nin son dönemlerinde diğer pek çok kurum gibi eğitim kurumları da **bilimsellikten uzaklaşmış ve gerilemişti.** Birçok eğitim kurumu vardı ve bu eğitim kurumlarının uyguladığı **eğitim ve bağlı olduğu kurumlar farklı olduğu için eğitim öğretimde birlik yoktu ve durumu kültür çatışmasına yol açıyordu.** Örneğin, mekteplerin bir kısmı ve medreseler Şerîye ve Evkaf Vekâletine (Din İşleri ve Vakıflar Bakanlığı) bağlıydı. Avrupa tarzında okullar ise Maarif Vekâleti’ne (Eğitim Bakanlığı) bağlıydı. Ülkede bunlardan başka devletin denetimi dışında, kuruluş amaçları, eğitim programları ve yöntemleri farklı, azınlık okulları ve yabancı okullar vardı. **3 Mart 1924’te, TBMM’de kabul edilen Tevhid-i Tedrisat Kanunu (Öğretim Birliği Kanunu) ile tüm yerli ve yabancı okullar Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlandı. Böylece tüm okullar devlet denetimine alınarak, öğretimde birlik sağlandı.** Daha sonra medreseler kaldırıldı. *Böylece ülkü birliği, kültür birliği yolunda önemli bir adım atıldı.* Kız erkek öğrencileri bir arada

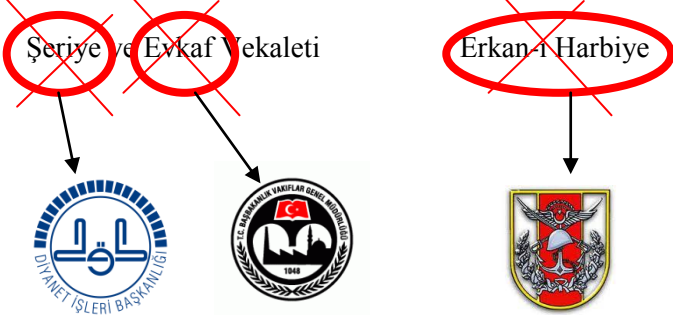
eğitim gördüğü karma eğitime geçildi. Hızlı okullaşma ile okuma yazma oranı arttı. Okulların parasız olması sağlandı. Okullarda okutulan diğer dersler uygulamalı ve çağın gereklerine uygun hale getirildi.

Diğer Gelişmeler:

3 Mart 1924'te ayrıca; Şeriye ve Evkaf Vekaleti kaldırılarak yerine din konusunda halkı aydınlatmak ve ilgili işleri yürütmek için DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI; vakıf mallarını korumak ve işletmek üzere VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ kuruldu.

Aynı gün; Erkan-ı Harbiye nezareti de kaldırılarak yerine güvenlik sorunlarına ve belirsizliklerine hazır olmak iç ve dış tehdit risklerine karşı güvenliği sağlamak için DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI kurulmuştur.

Diyanet İşleri Başkanlığı Vakıflar Genel Müd. Başkanlığı Genelkurmay Başk.

3 Mart 1924'te kabul edilen kanunlar

ÇOK PARTİLİ DEMOKRATİK YAŞAM

Kazanım:

Atatürk'ün çok partili siyasî hayata verdiği önemi kavrar.

Mustafa Kemal, ülkede ulusal egemenlik anlayışını, cumhuriyet rejimini ve demokrasiyi yerleştirmek istiyordu. Bu amaçla Meclis açılmış, saltanat kaldırılmış, cumhuriyet ilan edilmişti. Şimdi sıra demokrasinin diğer ilkelerini uygulamaya gelmişti. Demokrasi ilkesinin en önemli prensibi olan çok partili hayata geçiş için iki defa girişimde bulunmuştur.

A-Halk Fırkası (9 Eylül 1923-)

Temeli Sivas Kongresi'nde oluşturulan Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyetine dayanan Halk Fırkasını, Mustafa Kemal 9 Eylül 1923'te kurdu. Cumhuriyetin ilanından sonra Cumhuriyet Halk Fırkasını alan bu parti 1950 yılına kadar iktidarda kalmıştır.

B-Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası (17 Kasım 1924-3 Haziran 1925)

Cumhuriyet'in ilanından sonra inkılâpların birbiri ardına gelmesi Milli Mücadele'nin lider kadrosu arasında anlaşmazlıklara neden oldu. Bu anlaşmazlıkların sonucunda; *Kazım Karabekir, Rauf Orbay, Ali Fuat Cebesoy, Refet Bele ve Adnan Adıvar* gibi milletvekilleri Cumhuriyet Halk Fırkasından istifa ederek 17 Kasım 1924 tarihinde Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nı kurdular. Ülkemizin ilk muhalefet partisi olan bu parti, eğitimde *milli esasları*, ekonomide *liberalizmi* savunuyordu. Ama partinin programında *"dini inanç ve esaslara saygılı"* olduğunun vurgulanması inkılâp karşıtlarının partide toplanmasına neden oldu. Bu kişiler faaliyetleriyle ve konuşmalarıyla cumhuriyet için tehlike arz etmeye başladılar. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası üyelerinden bazılarının Şeyh Sait İsyanında ilgisi olduğu, devlete ve rejime zarar verdiği ortaya çıkınca hükümet tarafından 3 Haziran 1925'te kapatıldı. Böylece çok partili hayata geçiş denemesinin ilki başarısız oldu.

C-Serbest Cumhuriyet Fırkası (12 Ağustos 1930-17 Kasım 1930)

1930 yıllara gelindiğinde inkılâpların büyük çoğunluğu gerçekleştirilmişti. Fakat Cumhuriyetin ilk yıllarında ekonomi alanındaki olumlu gelişmeler halka yansıtılamamıştı. Bu durum özellikle mecliste ekonomi konusunda tartışmalara yol açıyordu. O yıllarda dünyada yaşanan ekonomik bunalım ülkemizi de etkilemişti. Ekonomi konusunda da yeni fikirlere ihtiyaç vardı. Böyle bir ortamda Mustafa Kemal yakın arkadaşı Paris büyükelçisi Fethi Okyar'a yeni bir kurmasını teşvik etti. Elçilik görevinden ayrılan Fethi Bey 12 Ağustos 1930'da Serbest Cumhuriyet Fırkası'nı kurdu. Ama bu parti içine de rejim karşıtları sızdı. Bu kişiler partiyi kendi amaçları doğrultusunda kullanmak istediler. Bu gelişmelerden rahatsız olan Fethi Bey, 17 Kasım 1930'da kendi kurduğu bu partiyi kendi isteği ile kapattı.

YORUM	Çok partili hayata geçiş için iki kez deneme yapılmış, ikisi de başarısız olmuştur. <u>Bu durum toplumun henüz çok partili hayata geçiş için hazır olmadığını gösterir.</u>
-------	---

ÇAĞDAŞ UYGARLIĞA DOĞRU ADIMLAR

Kazanım:

Şapka ve Kıyafet İnkılâbını, tekke ve zaviyelerin kapatılmasını, miladi takvim ve uluslararası saat uygulamasının kabulünü milli kimlik kazanma ve çağdaşlaşma çerçevesinde değerlendirir.

Ölçü ve tartıların değişmesini çağdaşlaşma çerçevesinde değerlendirir.

Çağdaş Toplum ve Medeni Kıyafet:

Osmanlı çok uluslu ve çok kültürlü bir yapıda olduğundan insanlar arasında kılık kıyafette birlik yoktu. Kılık kıyafet konusunda karışıklık Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar sürdü. Türk inkılâbının amacı “Türkiye Cumhuriyeti halkını tamamen çağdaş bütün anlamıyla ve görünüşüyle medeni bir topluma dönüştürmekti.” Mustafa Kemal de bu amaçla çağdaş toplumların kıyafetlerinin benimsenmesini gerekli görüyor, fes yerine şapka giyilmesini istiyordu. Bu amaçla şapkayı tanıtmak için Kastamonu’ya bir seyahate çıktı. Burada yaptığı konuşmalarla şapkanın, çağdaş kıyafetin, kılık kıyafetin üzerinde durdu. Bu konuşmalar gazetelerde de yer alınca şapka halk arasında kısa sürede benimsendi.

25 Kasım 1925’te TBMM’de “Şapka Giyilmesi Hakkında Kanun” kabul edildi. Böylece Türk toplumun başlığı şapka oldu. Kıyafette yapılan değişiklik Türk toplumunu çağdaş bir görüntüye kavuşturdu ve giyim kuşamdaki birliğe son verdi, milli birlik ve beraberliği güçlendirdi.

K

Çağdaş Devletler İle Uyum Sağlanıyor:

Osmanlı toplumunda kullanılan saat, takvim ve rakamlar diğer milletlerin kullandıkların farklıydı. Hatta bazı ölçü ve tartı birimleri ülke içerisinde bile farklılık gösteriyordu. **Yeni kurulan Türkiye devletinin diğer devletlerle uluslar arası ilişkilerini kolaylaştırmak ve toplumda ikiliğe neden olan bu durumu düzenlemek gerekiyordu.** Bu amaçlar şu inkılâplar yapıldı:

Takvim ve Saat: 26 Aralık 1925’te çıkarılan ve 1 Ocak 1926’dan itibaren uygulamaya konulan bir yasa ile Hicri Takvim ve Rumi Takvim kaldırıldı ve **Miladi Takvim** kabul edildi. Alaturka saat yerine de **uluslar arası saat** uygulamaya konuldu.

Rakam: 20 Mayıs 1928’de kabul edilen bir yasayla uluslar arası rakamlar kullanılmaya başlandı.

K

Ölçü ve Tartı: 26 Mart 1931’da kabul edilen Ölçüler Kanunu ile arşın, okka, endaze gibi hem yeteri kadar belli olmayan hem de bölgeden bölgeye değişen birimleri yerine ağırlık birimi olarak **kilogram**, uzunluk birimi olarak da **metre** kabul edildi.

YORUM: Tüm bu değişiklikler takvim, saat ve ölçülerde ülkede birliği sağladığı gibi diğer milletlerle de uyumu sağladı.

K

Tekke ve Zaviyeler Kapatılıyor (1925).

Tekke ve Zaviyeler Osmanlının en önemli din ve kültür kurumlarındandı. Bu nedenle pek çok tekke ve zaviye kurulmuştu. **Ama bunların çoğu Osmanlının son dönemlerinde asıl amacından uzaklaşmıştı. İşsiz güçsüzlerin toplandığı, fal ve büyü bakılan yerlere dönüşmüştü. Halkın dini duygularının istismar edildiği verler olmuşlardı. Bu nedenle 30 Kasım 1925’te çıkarılan bir yasa ile tekkeler kapatıldı.** Kanun bütün tarikatlarla birlikte şeyh, derviş, baba, mürit, dede gibi unvanların kullanılmasını da yasakladı.

HUKUK VE AİLE

Kazanım:

Hukuk alanındaki gelişmeleri, Medeni Kanun’un Türk aile yapısında ve kadının toplumdaki yerinde meydana getirdiği değişiklikleri analiz eder.

Osmanlıda hukuk birliği yoktu ve değişik mahkemeler vardı. Ülkemizin kurulmasının ardından bu alanda da inkılaplar yapıldı. **Hukuk alanında yapılan inkılâpların amacı Türk milletini milli, çağdaş, tam bağımsız ve demokratik bir yaşam sürmesidir.**

K

Anayasalarımız:

1921 Anayasası: Kurtuluş Savaşı devam ederken **Teskilat-ı Esasiye** adıyla ilk anayasamız 20 Ocak 1921'de kabul edilmişti. Bu anayasasının ilk maddesi "**Hâkimiyet kayıtsız şartsız milletindir.**" ifadesiydi. Egemenliği koşulsuz olarak Türk milletine veren bu anayasa ilk defa **millet yönetiminde söz sahibi** oldu. **Savaş dönemi olduğu için bu anayasa Yasama, yürütme ve yargı yetkilerini TBMM'ye vermişti.** Bu anayasada devletin yönetim biçimi ile ilgili bir madde yoktu. 1923'te Cumhuriyetin ilanından sonra bu anayasaya "**Türkiye devleti cumhuriyettir**" maddesi eklendi.

1924 Anayasası: 1921 anayasası savaş döneminin olağanüstü şartlarında hazırlanmıştı. Cumhuriyetin ilanından sonra ülkenin yeni şartlarına uygun olarak 1924 Anayasası hazırlandı. Bu anayasa Milli Egemenlik ilkesinin gelişmesinde önemli bir adım olmuştur. Atatürk'ün yaptığı tüm inkılaplar bu anayasa içinde yer aldı. Bu anayasa'da 1928 ve 1937 yıllarında değişiklik yapıldı.

1961 Anayasası: Değişen şartlara göre yeni bir anayasa yapıldı.

1982 Anayasası: Şuan yürürlükte olan anayasadır. İlk üç maddesi değiştirilemez, değiştirilmesi teklif dahi edilemezdir. Bu maddeler şöyledir:

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası 1982

MADDE 1- Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir.
MADDE 2- Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir.
MADDE 3- Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir. Bayrağı, şekli kanunda belirtilen, beyaz ay yıldızlı al bayraktır. Millî marşı "**İstiklâl Marşı**"dır. Başkenti Ankara'dır.

Türk Medeni Kanunu'nun Kabulü:

Osmanlı döneminde hazırlanan ve 1926 yılına kadar kullanılan **MECELLE** artık ihtiyaçları karşılamıyordu. Çağdaş bir medeni kanun hazırlanması gerekiyordu. Yeni bir Medeni Kanun hazırlamak uzun zaman alacağından Türk toplumunun yapısına uygun bir medeni kanun arayışına başlandı. Bir komisyon oluşturuldu. Batılı ülkelerin medeni kanunları incelenmeye başlandı. Sonuçta sorunlara pratik

çözümler üreten, Avrupa'da en son hazırlanan ve Türk toplum yapısına en uygun olan İsviçre Medeni Kanunu alındı. Yasa kültürümüze ve toplum yapımıza uyarlandı. 17 Şubat 1926'da TBMM'de kabul edildi, 4 Ekim 1926'da uygulanmaya başlandı.

Türk Medeni Kanunu, evlenme, boşanma, miras, velayet, resmi nikah ve mülkiyet konularına önemli düzenlemeler getirdi. Türk aile yapısında önemli değişiklikler sağladı. Çok eşle evlilik yasaklandı. Resmi nikah zorunluluğu getirildi. Miras ve şahitlik konusunda kadın erkek eşitliği sağlandı. Kadına da boşanma hakkı verildi.

YORUM: Medeni Kanun ile kadınlara siyasi hak verilmemiştir.

REJİM KARŞITI BİR İSYAN: ŞEYH SAİT İSYANI

Kazanım:

Şeyh Sait İsyanını çağdaş, demokratik ve laik Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı tepkiler ve uluslararası ilişkiler açısından değerlendirir.

Lozan Barış Görüşmelerinde **Musul sorunun çözümü sonraya bırakılmıştı.** Türkiye ile İngiltere arasında yapılan görüşmelerden bir sonuç çıkmadı. **İngiltere, Musul petrol bölgesi olduğu için burayı vermek istemiyordu.** Musul meselesinin görüşüldüğü sırada içte rejim düşmanlarının dışta da İngiltere'nin desteği ile Şeyh Sait isyanı çıktı. Bir tarikat lideri olan Şeyh Sait, "*Din elden gidiyor*" diyerek hükümete karşı ayaklandı. (13 Şubat 1925) Genç ili Ergani ilçesi Piran köyünde başlayan isyan kısa sürede bölgedeki illere yayıldı. **İngilizler tarafından desteklenen** isyancıların amacı cumhuriyet ve inkılapları ortadan kaldırmak, saltanat ve hilafeti geri getirmekti. İsmet Paşa başkanlığında kurulan yeni hükümet sıkı tedbirler aldı. **4 Mart 1925'te Takrir-i Sükûn Kanunu (Huzur ve Güvenliği Sağlama Yasası) çıkarıldı.** Bu kanunla hükümete ayaklanmayı bastırmak için geniş yetkiler verdi. İsyan batırıldı ve elebaşları İstiklal Mahkemelerinde yargılandı.

Doğuda bu ayaklanmanın bastırılmasıyla cumhuriyet rejimine karşı oluşan ilk büyük tehlike önlenmiş oldu. Türk ordusu tüm gücünü bu isyanı bastırmak için kullandı. Bu yüzden Musul sorunu İngilizlerin istedikleri şekilde sonuçlandı.

Ayaklanmada etkisi olduğu gerekçesiyle Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası kapatıldı. Böylece çok partili hayata geçiş için henüz hazır olunmadığı anlaşıldı.

YORUM: Şeyh Sait İsyanı diğer isyanlarda görünmeyen bazı özellikler taşır. **Bu isyan, bütün ülkeye yayılmaya çalışılmış ve Türk inkılâbına karşı yapılmış bir harekettir. Bu hareketin temelinde çağdaş, demokratik ve laik Cumhuriyet düzenini ortadan kaldırıp saltanat ve halifeliği geri getirme amacı v**

K

KABATOJ BAYRAMI

Kazanım:

Kabotaj Kanunu'nu millî egemenlik hakları ve Türk denizciliğinde meydana getirdiği gelişmeler bakımından değerlendirir.

Kabotaj: Bir ülkenin denizlerinde yolcuk ve yük taşıma hakkının sadece o ülke vatandaşlarına ait olmasıdır.

Ülkemizde ticaret cumhuriyet öncesinde gayrimüslimlerin elindeydi. Ülkenin çevresindeki karasuları Türkler tarafından kullanılmıyordu. Bunlar yabancılara bırakılmış, Türk denizciliği gerilemişti. Cumhuriyetin ilanından sonra Türklerin de ülkenin her alanındaki ticarete etkin hale gelmelerinin sağlanması gerekiyordu. Denizcilik sadece ulaştırma işi değil iktisadi iş olarak anlaşılmalı ve tersaneler, gemiler, limanlar ve iskeleler inşa edilmeli; deniz spor kulüpleri kurulmalı ve bunlar korunup geliştirilmeliydi. Bu amaçla devlet bir takım çalışmalar başlattı. 19 Nisan 1926'da **Kabotaj Kanunu** çıkarıldı. **1 Temmuz 1926'da yürürlüğe giren bu kanunla Türkiye kıyılarında deniz taşımacılığı ve limanlar arasında gemi işletme ve ticaret yapma hakkı Türk vatandaşlarına ve Türk bayrağı taşıyan gemilere tanındı. Bunun anlamı, Türk kara sularında yalnız Türk gemilerinin yolcu ve yük taşıyabileceğiydi.** Ülkemizde, her yıl, 1 Temmuz "*Denizcilik ve Kabotaj Bayramı*" olarak kutlanmaktadır.

K

MUSTAFA KEMAL'E SUİKAST GİRİŞİMİ

Kazanım:

Mustafa Kemal'e suikast girişimini cumhuriyete yönelik tehditler çerçevesinde yorumlar.

Yapılan inkılâplardan, Mustafa Kemal'den, yeni rejimden rahatsız olanlar Mustafa Kemal'in ortadan kaldırırlarsa inkılâpların sona ereceğine her şeyin eskiye döneceğini düşünüyorlardı. Bunun için Mustafa Kemal'e İzmir gezisi sırasında bir suikast düzenlemek için bir plan hazırladılar. Ama Mustafa kemal, İzmir'e bir gün geç gelince plan ortaya çıktı. İlgililer yakalandı. İstiklal Mahkemesinden yargılanarak gerekli cezalara çarptırıldı. Mustafa Kemal, 16 Haziran 1926'da İzmir'e geldi ve gezisini tamamladı. Olayın duyulması üzerine tüm ülkede mitingler düzenlendi. Halk, Mustafa Kemal'e ve inkılâplara olan bağlılığını ortaya koydu. Suikast girişiminin ardından Mustafa Kemal yayınladığı bildiride şunları söylemiştir:

Benim naçiz vücudum elbet bir gün toprak olacaktır. Ama Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır.

BİR DEVRİN ANALİZİ: NUTUK

Kazanım:

Büyük Nutuk'un söyleniş amaçlarını, içeriğini ve tarihsel niteliğini kavrar.

Mustafa Kemal, 15 Ekim 1927'de TBMM Büyük Salon'da Cumhuriyet Halk Partisi üyelerine 6 gün süren bir konuşma yapmıştır. Mustafa Kemal bu tarihi konuşmasında *1919-1927 yılları arasındaki gelişmeleri* anlatmıştır. Bu konuşma daha sonra NUTUK, BÜYÜK NUTUK, SÖYLEV adı ile basılmıştır. Bu eser Osmanlı Devleti'nin son dönemi, Milli Mücadele ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu konusunda en önemli kaynaktır. Olaylar birinci ağızdan aktarılmıştır.

NUTUK, "*1919 senesi Mayısının 19.günü Samsun'a çıktım*" cümlesiyle başlar ve **GEÇLİĞE HİTABE** ile sona erer. *Türk Milletinin var olma mücadelesini anlatan bu eser aynı zamanda inkılâplara gelen eleştirilere bir cevap niteliğindedir.*

NUTUK'ta 9 yıldaki gelişmeler üç ana bölümde anlatılır:

BİRİNCİ BÖLÜM: 19 MAYIS 1919-Samsuna Çıkış / 23 Nisan 1920-TBMM'nin açılışına kadar

İKİNCİ BÖLÜM: TBMM Hükümetleri dönemi (23 Nisan 1920-29 Ekim 1923-Cumhuriyetin İlanı)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: Cumhuriyet Dönemi- (29 Ekim 1923- 1927 arası)

Mustafa Kemal Nutuk'u neden yazmıştır?

K

Gelecek nesiller için, Türkiye Cumhuriyeti tarihi için; Türkiye Cumhuriyetine yönelmiş iç ve dış tehditlere karşı Türk gençlerine yol göstermek için yazmıştır. Bu eser ile millet olma bilincini kuvvetlendirmiştir. Milli varlığımızın dününe, bugününe, yarınına ışık tutması için yazmıştır. Olayları belgelere dayanarak, sebep sonuç ilişkisi içinde anlatarak Türk milletinin var olma mücadelesini herkes birinci ağızdan öğreysin, örnek alsın diye yazmıştır.

Yorum: NUTUK çağdaşlaşma ve bağımsızlık için yapılması gerekenleri anlatır. Bu nokta diğer milletlere de yol gösterir. Bu yüzden pek çok dile çevrilmesi onun EVRENSEL bir eser olduğunu gösterir.

HARF İNKILÂBINDAN MİLLET MEKTEPLERİNE

Kazanım: Harf İnkılâbını ve Millet Mekteplerini, eğitimin yaygınlaştırılması ve çağdaş Türk toplumunun oluşturulması açılarından değerlendirir.

Cumhuriyetin ilanının arkasından eğitim ve kültür alanından peşpeşe inkılâplar yapılmıştı. Bunlar:

- 3 Mart 1924'te çıkarılan *Tevhid-i Tedrisat Kanunu* öğretimde birlik sağlanmıştır.
- 1926 yılında çıkarılan bir yasa ile ticaret hayatında **Türkçe kullanılması** kararlaştırılmıştı.
- 1927 yılında çıkarılan bir yasa ile **sokak adları Türkçeleştirilmişti**.
- 29 Mayıs 1928'de çıkarılan bir yasa ile Arap rakamları kaldırılarak **Uluslar arası rakamlar kabul edilmişti**.

Alfabe konusunda birkaç kez gündeme gelmiş ama tam anlamıyla üzerinde durulmamıştı. Türkiye Cumhuriyeti kurulduğu dönemde halk tarafından öğrenilmesi ve anlaşılması güç olan Arap alfabesi kullanılıyordu. Yeni Türk alfabesinin oluşturulması ve kullanılması gerektiğine inanan Mustafa Kemal, harf inkılâbı ile büyük çoğunluğu okuma yazma bilmeyen halkın okuryazar olacağına inanıyordu. 1 Kasım 1928'de, TBMM'de, "Yeni Türk Harflerinin Kabul ve Tetkiki Hakkında Kanun" kabul edildi. 24 Kasım 1928'de de "Millet Mektepleri Talimatnamesi" Resmi Gazetede yayınlandı ve Mustafa Kemal'e "Başöğretmen" unvanı verildi.

Millet Mektepleri (1 Ocak 1929): Yeni Türk harflerinin kabulünün ardından **yeni harfleri öğretmek ve okuryazar oranının artırmak için Millet Mektepleri açılmıştır.** Yeni harflerin kullanımını yaygınlaştırmak için **16-45** yaş arası vatandaşların katıldığı kurslar düzenlenmiştir. Millet Mekteplerinin faaliyete geçtiği 1 Ocak 1929 tarihi ile başlayan ders yılında 1 milyon vatandaş okuma yazma kurslarına katılmış ve bunların %50'si okuma yazma öğrenmiştir. *Yeni Türk harfleri bir yol gibi kısa bir sürede Türk halkı tarafından benimsenmiştir. Harf İnkılâbının aynı zamanda;*

*Türk kültür hayatında,

*Türk Tarih Kurumu (1931), Türk Dil Kurumu (1932), Halk Evleri (1932) gibi kurumların oluşmasında,

*Ortak bir konuşma dilinin oluşmasında,

*Eğitim çabalarının yaygınlaşmasında önemli katkıları olmuştur.

Kazanım:

Atatürk'ün millî kültür ve millî kimlik oluşturmak ve geliştirmek için dil ve tarih alanında yaptığı çalışmaları değerlendirir.

Millî kültürün sürdürülüp geliştirilmesinde dil ve tarih önemli bir yere sahiptir. Cumhuriyetin ilk yıllarında millî kültürümüzün yaşatılabilmesi için dil ve tarih alanında çalışmalar yapılmıştır. Bu konuda yapılan çalışmalar şunlardır.

A-Millî Kültürümüzün Aydınlatılması İçin Tarih Konusunda Yapılan Çalışmalar: 1930 yılında, Mustafa Kemal'in isteği üzerine "**Türk Tarih Heyeti**" oluşturulmuş, birçok kitap alınmış, Türkçeye çevrilmiş, heyet üyeleri Türk tarihini bilimsel bir şekilde incelemişler ve sonuçta "**Türk Tarihinin Ana Hatları**" ve okullar için dört ciltlik "**Tarih Kitabı**" hazırlanmıştır. Bu kitapta Türk tarihinin ve kültürünün zenginliğine değinilmiş, İlk Türk devletlerinden Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna kadar Türk devletleri incelenmiştir. Bu çalışmalarda Türklerin, tarih boyunca tıp, astronomi, coğrafya vb. alanlarda yetiştirdiği insanlarla dünya medeniyetine ve insanlığın gelişimine katkıları vurgulanmıştır.

15 Nisan 1931'de Türk Tarihi Tetkik Cemiyeti kurulmuştur. Bu kurum, Türk milletinin tarihe ve uygarlığa katkıları üzerinde çalışmaya başlamıştır. 1935 yılında cemiyetin ismi **TÜRK TARİH KURUMU** yapılmıştır. Mustafa Kemal, bu kurumuna yanı sıra üniversitelerin de tarih alanında çalışmasını ve bilimsel birikime sahip öğretim elemanları yetiştirmesini istiyordu. Bu doğrultu da Ankara'da **DİL VE TARİH COĞRAFYA FAKÜLTESİ** kurulmuştur.

B-Millî Kültürümüzün Aydınlatılması İçin Dil Konusunda Yapılan Çalışmalar: 2 Temmuz 1932'de **TÜRK DİLİ TETKİK CEMİYETİ (TÜRK DİL KURUMU)** kurulmuştur. 1934 yılında yapılan İkinci Türk Dil Kurultayında yabancı kelimelerin atılarak dilimizin sadeleştirilmesi karar verilmiştir. 1935 yılında Türkçenin daha iyi öğretilmesi ve konuşulması için kampanyalar düzenlenmiştir. Atatürk bir konuşmasında bu konuda şunları söylemiştir:

Türk dilinin zenginleştirilmesi, sadeleştirilmesi ve kamuoyuna bunların benimsetilmesi için her yayın aracından faydalanmalıyız. Her aydın, hangi konuda olursa olsun yazarken buna dikkat edebilmeli; konuşma dilimizi ise ahenkli, güzel bir hale getirmeliyiz.

Atatürk, 1936-1937 yılları kış aylarında Arapça Geometri terimleri yerine Türkçe terimlerinin kullanıldığı **Geometri Kılavuzu** adlı bir kitap yazmıştır. Atatürk, 1937 yılında Sivas'ta düzenlediği bir gezi sırasında Sivas Lisesinde bir geometri dersine katılmıştır. Derste bir öğrencinin Arapça geometri terimleri kullanması üzerine bu şekilde kullanımın yanlış olduğunu açıklayıp geometri terimlerinin Türkçe karşılıklarını tek tek açıklamıştır. Bu olaydan sonra Atatürk'ün hazırladığı "**Geometri Kılavuzu**" kitabı bastırılıp tüm okullara dağıtılmıştır.

Atatürk, Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu'nun Türk Millî Kültürünü aydınlatan çok önemli bilim kurumları olduğunu söylemiştir. Ayrıca 5 Eylül 1938 tarihinde hazırladığı vasiyetnamesinde Türkiye İş bankasındaki hisselerinin yıllık gelirinden iki kuruma da eşit pay ayırmıştır. Her iki kurumda millî bir kimlik oluşturulmasına büyük katkıda bulunmuştur. Atatürk bu iki kurum için şunları söylemiştir:

Türk Tarih Kurumu ve Türk Dil Kurumunun her gün yeni ufuklar açan ciddi ve aralıksız çalışmalarını övgü ile anmak isterim. Bu iki ulusal kurumun, tarihimizin ve dilimizin karanlıklar içerisinde unutulmuş derinliklerini, dünya kültüründe başlangıcı temsil ettikleri kabul edilebilir bilimsel belgelerle ortaya kondukça yalnızca Türk ulusunun değil, bütün bilim dünyasının ilgisini ve uyanmasını sağlayan kutsal bir görev yapmakta olduklarını güvenle söyleyebilirim.

KUBILAY OLAYI

Kazanım:

Menemen Kubilay Olayını Türk milletinin cumhuriyet yönetimindeki kararlılığı ve çok partili siyasi hayata etkisi açısından değerlendirir.

TBMM’de ikinci muhalefet partimiz olan Serbest Cumhuriyet Partisi, Mustafa Kemal’in tavsiyesi ile kurulmuştu. Bu partinin kurulmasının amacı hükümet çalışmalarının denetlenmesiydi. Ancak bu parti ilerleyen dönemlerde inkılâp karşıtlarının sığınağı haline geldi.

Bu nedenler parti yönetimi partiyi kapatmaya karar verdi. (17 Kasım 1930) **Bu olaydan kısa bir süre sonra İzmir’in Menemen ilçesinde gerici bir ayaklanma çıktı. Derviş Mehmet ve yandaşları şeriat isteğiyle sokağa döküldüler. (23 Aralık 1930) Bu olayı haber alan Öğretmen Asteğmen Kubilay komutasındaki askerlerle olay yerine geldi. Ama olayı durdurmaya çalışırken isyancılar tarafından şehit edildi. Hükümet olaya hemen el koydu. İsyan batırıldı. Sorumlular İstiklal mahkemesinde yargılandı.**

K

Mustafa Kemal, Kubilay olayının üzerinde titizlikle durmuştur. **Bunun cumhuriyeti yıkmaya yönelik bir hareket olduğunu belirtmiştir.** Kubilay olayı yurttaki büyük üzüntü ne nefret uyandırmıştır. Düzenlenen mitinglerle protesto edilmiştir. Kubilay Olayı, ülkemizde barış ve huzuru sağlamanın önemini ve inkılapları halka daha iyi anlatmanın önemi göstermiştir. Sonuç olarak Kubilay olayı da ülkemizin henüz çok partili hayat geçiş için hazır olmadığını göstermiştir.

BİR CUMHURİYET KENTİ

Kazanım:

Şehir incelemesi yoluyla Cumhuriyet Döneminde mimarlık ve şehir planlaması alanında yapılan çalışmalara örnekler verir.

Atatürk’ün doğumunun 100. Yıldönümü nedeniyle 1981 yılında Federal Almanya’da düzenlenen etkinliklere Dr. Kurt Laquer, “**Ankara, Kemal Atatürk’ün Kenti**” başlıklı bir makale ile katılmıştır. Kendisi bu makalesinde 1936 yılında Ankara’ya yaptığı bir yolcuğunu ve başkentteki gözlemlerini

aktarmıştır. Onun gözlemlerinden 1930’ların Ankara’sı şöyledir:

*O (Atatürk) yeni başkenti Türkiye Cumhuriyeti’nin kültür ve uygarlığın başkenti yapmak için elinden gelen her şeyi yaptı.

*Sağda meyve ağaçları, solda demir yolu, tarım arazileri, büyük bir mandıra... Gazi Çiftliği kentin sakinleri için dinlenme yeri.

*Daha ilk girişte yeşillikler içerisinde, tenis kortlarıyla çevrili hipodromu gördüm.

*Taşhan Meydanından yakınında Cumhuriyet’in kurulduğu yıllarda yapılmış olan binalar bulvara sıralanmıştı: Sümerbank, Etibank, Merkez Bankası, Milli Eğitim Bakanlığı...

K

Genç Türkiye Cumhuriyeti’nin başkentini planlamak için 1928 yılında bir yarışma düzenlendi. Yarışmaya katılan imar planlarını bizzat Mustafa Kemal incelemişti. Yarışmayı Alman Mimar Hermann Jansen (Herman Yansen) kazanmıştı. Ankara’nın gelecek 50 yılı düşünülerek, 300.000 nüfuslu bir şehir planı yapılmıştır. Jansen, Ankara’yı yeşillikler içerisinde bir bahçe şehir olarak düşünmüştür.

K

ÇAĞDAŞ ÜNİVERSİTE YOLUNDA

Kazanım:

1933 Üniversite Reformundan hareketle Atatürk’ün bilimsel gelişme ve kalkınmaya verdiği önemi kavrar.

Atatürk’ün en temel hedefi en hayati meselesi en hayati Türkiye’yi çağdaş bir medeniyet ve kültürün bir parçası haline getirmektir. Bunun yolu da bilim ve teknolojiye geçmektir. Bu sebeple dönemin tek üniversitesi olan Darülfünun bu görevi yerine getirmeliydi. **Çünkü çağdaş medeniyete ulaşmak ancak bilimsel çalışmalarla mümkündür ve bunu da ancak üniversiteler yerine getirebilirdi.** Ama Osmanlı’dan kalan Darülfünun görevini yerine getiremiyordu. Bu kurumun ciddi bir reforma ihtiyacı vardı. Bu konuda tarafsız ve isabetli karar verebilmek için hükümet İsviçreli bir bilim adamı olan Malşe’yi görevlendirildi ve ondan Darülfünun için bir rapor yazmasını istendi. Malşe hazırladığı raporda, “*Darülfünunun Türk inkılâbına yaraşır bir dinamizmden yoksun olduğunu, ilim ve fikir*

anlamından çok yavaş olduğunu” belirttikten sonra Darülfünunun geliştirilmesi için şu önerilerde bulundu:

- Üniversitenin gelişmesi için Dil derslerine ağırlık verilmeli,
- Öğretim üyelerinin bilimsel seviyesi yükseltilmeli,
- Bilimsel araştırmalara ağırlık verilmeli,
- Öğrenci alımı sınavla yapılmalı,
- Spor tesisleri, pansiyon ve yemekhaneler yapılmalı,
- Kongre ve konferansla düzenlenerek eğitim desteklenmeli.

Üniversite reformunun amacı araştıran, sorgulayan, tahlil eden, değerlendiren ve bilimsel değerleri rehber edinen bir üniversite oluşturmaktır. Bu amaçla “Hayatta en hakiki mürşit ilimdir.” sözünü uygulama alanına koymak üzere İstanbul Üniversitesi kuruldu. (18 Kasım 1933)Üniversite tıp, edebiyat, hukuk ve fen olmak üzere sekiz enstitüden oluşacaktı. Üniversite **Milliyetçilik ve İnkılâpçılık** esaslarına göre eğitim yapacaktı. İstanbul Üniversitesi *yurt dışından gelen öğretim üyeleri ile takviye edilerek, akademik geleneklerin oluşmasında, ders kitaplarının hazırlanmasında, geleceğin Türk bilim insanların yetiştirilmesinde büyük katkıda bulunmuştur. Derslerde deney, gözlem ve uygulamalara önem veren üniversite, daha sonra kurulacak üniversitelere de örnek olmuştur.*

DEVLET TOPLUM ELELE

Kazanım:

Atatürk Döneminde sağlık alanında yapılan işleri devletin temel görevleri bağlamında inceler.

Atatürk, sağlık konusunda devlete düşen görevleri bir konuşmasında şöyle belirtiyordu:

Milletimizin sağlığının korunması ve kuvvetlendirilmesi, ölüm oranının azaltılması, nüfusun artırılması, sosyal hastalıkların ve bulaşıcı hastalıkların etkisiz bir duruma sokulması, böylece millet fertlerinin dinç ve çalışmaya yetenekli kusursuz vücut yapıları olacak şekilde yetişmesi.

Sağlık konusunda devlet üzerine düşen görevi yerine getirmiş ve şu faaliyetler yürütülmüştür:

- **Refik Saydam Hıfzısıhha Müessesesinin Kurulması (1928):** Bu kurumda koruyucu sağlık hizmetleri için kuduz, çiçek aşılıarı üretilmiş ve ülke ihtiyacını karşılayacak kadar serum üretilmiştir.
- **Veremle savaş:** Cumhuriyetin ilk yıllarında verem yaygın bir hastalıktı. Bu hastalığın tedavisi amacıyla; 1923'te Behçet Uz'un girişimiyle *İzmirle Verem Savaş Cemiyeti* kuruldu. 1924'te İstanbul'da verem hastalarının tedavisi için *Sanatoryum* açıldı. 1925'te İzmir'de veremle mücadele için ilk *dispanser* açıldı. 1930 yılında *Umumi Hıfzısıhha Kanunu* çıkarıldı. Bu kanunla veremli hastaları ihbar etme ve hastalığın bulaşmasını engellemek için tedbir zorunluluğu getirildi.
- **Koruyucu sağlık:** Ülkemizde 1920'li yıllarda yaygın olan çocuk ölümlerini önlemek amacıyla aşı kampanyaları düzenlenmiştir.

MODERN TARIMIN DOĞUŞU

Kazanım:

Atatürk Orman Çiftliği örneğinden yola çıkarak Atatürk'ün modern tarımın gelişimine ve çevre bilincine verdiği önemi fark eder.

Atatürk çevreyi, doğayı çok seviyordu ve bunu her fırsatta ifade ediyordu. Hayatı boyunca doğa konusunda birçok çalışma yapmıştır. Modern tarım uygulamalarına da değer veren Atatürk kendi adını taşıyan Orman Çiftliğini kurmuştu.

Atatürk Orman Çiftliği Nasıl Kuruldu?

Atatürk, Ankara'da örnek bir çiftlik kurmak istiyordu. Çevresindekiler karşı çıkınca durumu köylülere danıştı ve burada bir çiftlik kurabileceğini öğrendi. Bundan sonra bu çiftliğin kurulma aşamalarında bizzat bulundu. **Atatürk Orman Çiftliğini kurarken Atatürk'ün amaçları şunlardı:**

- ◆ Örnek çiftlik kurarak tarımı geliştirmek,
- ◆ Bazı bitkileri yetiştirip çiftçilere örnek olarak göstermek,
- ◆ Ziraat konusunda uygulamalı eğitim yapmak,
- ◆ Ziraat okuluna gidecek öğrencilerin bir yıl sataj yapmalarını sağlamak,
- ◆ Ankara halkı için eğlenme ve dinlenme alanı oluşturmak.

Tarım alanında yapılan diğer çalışmalar:

- 1923 yılında çiftçileri desteklemek amacıyla kredi verilmiştir.
- 1925 yılında, Osmanlı döneminden beri tarımsal ürününün %10 üzerinden alınan Aşar Vergisi kaldırılarak çiftçinin sırtındaki büyük bir yük kaldırılmıştır.
- 1926 yılında çıkarılan Medeni Kanun ile köylüye toprak mülkiyeti hakkı tanınmıştır.

AZ ZAMANDA ÇOK VE BÜYÜK İŞLER YAPTIK!

Kazanım: Onuncu Yıl Nutku'ndan hareketle yapılan inkılâpları, Atatürk'ün geleceğe yönelik hedeflerini ve Türk milletinin özelliklerini değerlendirir.

Atatürk, Cumhuriyetin ilanının 10. yılında (29 Ekim 1933) Ankara Hipodromunda yaptığı ONUNCU YIL NUTKU adı verilen bir konuşma yapmıştır. Bu konuşmasında, on yılda başarılanlar kadar, savaşlardan yorgun çıkmış bir ulusa ruh ve dinamizm aşılamış ve **“Türk, Övün, Çalış, Güven”** diyerek bu dinamizmi sağlamaya çalışmıştır. Onuncu Yıl Nutku'nda konularına göre konuşmayı şöyle belirtebiliriz;

Yapılan inkılâplar: *“Az zamanda çok ve büyük işler yaptık. Bu işlerin en büyüğü, temeli Türk kahramanlığı ve yüksek Türk Kültürü olan, Türkiye Cumhuriyetidir.”*

Geleceğe yönelik hedefler: *“Yurdumuzun, dünyanın en mamur ve medeni memleketleri seviyesine çıkaracağız. Milletimizi en geniş refah, vasıta ve kaynaklarına sahip kılacağız. Milli kültürümüzü, muasır medeniyet seviyesinin üstüne çıkaracağız.”*

Türk milletinin özellikleri: *“Türk milletinin karakteri yüksektir. Türk milleti çalışkandır, Türk milleti zekidir. Çünkü Türk milleti, milli birlik ve beraberlikle güçlükleri yenmesini bilmiştir. Ve çünkü Türk milletinin, yürümekte olduğu terakki ve medeniyet yolunda, elinde ve kafasında tuttuğu meşale, müspet ilimdir. Şunu da ehemmiyetle tebarüz ettirmeliyim ki, yüksek bir insan cemiyeti olan Türk milletinin tarihi bir vasfı da, güzel sanatları sevmek ve onda yükselmektir. Bunun içindir ki, milletimizin yüksek karakterini, yorulmaz çalışkanlığını, fitri zekâsını, ilme bağlılığını güzel sanatlara sevgisini, milli birlik duygusunu mütemadiyen ve her türlü vasıta ve tedbirlerle besleyerek inkişaf ettirmek, milli ülkümüzdür. Türk milletine çok yaraşan bu ülkü, onu, bütün beşeriyette hakiki huzurun temini yolunda, kendine düşen medeni vazifeyi yapmakta, muvaffak olacaktır.”*

SANAT VE SPOR

Kazanım:

Örnek olaylardan yararlanarak Atatürk'ün sanata ve spora verdiği önemi fark eder.

Atatürk ve Sanat:

Atatürk, ülkemizde kültürün ve sanatın gelişmesi için gayret göstermiştir. Kültür ve sanat faaliyetlerini özendirmiştir. Güzel sanatların toplumda kabul görmesi için kurumlar açmıştır.

Atatürk, *Onuncu Yıl Nutku*nda güzel sanatlara verdiği değeri ve önemi şöyle ifade etmiştir.

Milli kültürümüzü çağdaş uygarlık seviyesinin üzerine çıkaracağız... yüksek bir insan topluluğu olan Türk milletinin tarihi bir niteliği de **güzel sanatları sevmek ve onda yükselmektir**. Bunun içindir ki... **güzel sanatlara olan sevgisini geliştirmek milli idealimizdir**.

Atatürk ve Müzik:

Cumhuriyet döneminde müzik eğitimine büyük önem verilmiş ve müzik öğretmeni ve sanatçı yetiştirmeye öncelik verilmiştir. Bu amaçla 1 Kasım 1924 tarihinde Ankara **Musiki Muallim Mektebi** açılmıştır. Bu okul daha sonra Gazi Eğitim Enstitüsü'ne bağlanmıştır.

Atatürk ve Resim, Heykel, Anıt:

Cumhuriyetin ilanı ile resim ve heykel sanatında büyük gelişme yaşanmıştır. Yeni okullar açılmış ve çok sayıda sanatçı yetiştirilmiştir. Cumhuriyetin kuruluşunun 10. Yıldönümünde ülkemizin değişik yerlerine *“Yurt Gezileri”* kapsamında ressamlar gönderildi ve bu ressamların yaptığı resimler Ankara'da bizzat Atatürk'ün açılışını yaptığı **“Türk İnkılâp Sergisi”** adı altında sergilendi. Ayrıca **“Kurtuluş Savaşı ve Atatürk Devrimleri”** sergisi de dönemin ses getiren sergilerinden birisiydi.

Yine bizzat Atatürk'ün yönlendirmesiyle 1937 yılında **“Resim ve Heykel Müzesi”** açılmıştır.

Atatürk ve Spor:

Atatürk spora çok önem veriyordu. Bu kapsamda spor öğreticileri yetiştirmek için **Çapa Muallim Mektebinde** bir kurs açılmıştı. Bu dönemde **Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı** da Türk sporunun ilk

resmi kuruluşu olarak faaliyete geçmiştir. Bu kuruluş devlet tarafından da desteklenmiş böylece devlet ilk kez spora ve sporcuya yardım etmiştir. Ayrıca kendisi de bir binici olan Atatürk atlı sporları özendirmiştir.

Türk sporcuları ilk kez 1924 Paris Olimpiyatlarına katılmışlar ve böylece dünyanın seçkin sporcuları ile yarışmış ve dünya sporunu yakından tanımışlardır.

ÇAĞDAŞ TÜRK KADINI

Kazanım:

Atatürk'ün kadınlara sağladığı sosyal ve siyasal hakları dönemin çeşitli ülkelerindeki kadın haklarıyla karşılaştırarak değerlendirir.

Atatürk, Türk toplumunu çağdaşlaştırırken sosyal hayatta kadın ve erkeğin birlikte yer almasına dikkat etmiştir. 30 Ağustos 1925 tarihinde yaptığı bir konuşmada şöyle demiştir:

Bir toplum, bir millet, erkek ve kadın denilen iki cinsten oluşmuştur. Kabul edilebilir mi ki, bir kitlenin bir parçasını yükseltelim, diğer parçasını görmemezlikten gelemiz de kitlenin tamamı yükselebilir. Olabilir mi ki, toplumun bir yansı topraklara zincirlere bağlı kaldıkça diğer kısmı göklere yükselebilir. Şüphe yok, yükselme adımları, dediğim gibi iki cins tarafından beraber, arkadaşça atılmak ve yükselme ve yenileme adımıyla birlikte aşama kaydetme gerekir. İnkılâp böyle olursa başarılı olur.

18 Nisan 1935 tarihinde Atatürk'ün himayesinde, İstanbul'da "Milletlerarası İlk Kadın Kongresi" yapılmıştır.

Türk kadını siyasal haklarını birçok Avrupa ve dünya ülkesindeki kadınlardan önce elde etmiştir. Bu haklar şöyledir:

TÜRKİYE'DE KADIN HAKLARI;

- *3 Nisan 1930-Belediye seçimlerine katılma hakkı
- *26 Ekim 1933- Muhtar seçme ve seçilme hakkı
- *5 Aralık 1934-Milletvekili seçme ve seçilme hakkı

DÜNYADA KADIN HAKLARI;

*Fransa'da kadınlar 1946 yılında oy kullanma hakkı elde etmişlerdir.

*İtalya'da kadınlar 1948 yılında seçimlere katılabilmişlerdir.

*Japonya'da kadınlar 1950 yılında seçim haklarını kazanmışlardır.

*İsviçre'de kadınlar 1971 yılında siyasi haklarını elde etmişlerdir.

SOYADI KANUNU

Kazanım: Soyadı Kanunu'nun kabulünün gerekçelerini ve Mustafa Kemal'e "Atatürk" soyadı verilmesini millî kimlik kazanma ve çağdaşlaşma çerçevesinde açıklar.

1934 yılına kadar ülkemizde kişilerin soyadları yoktu. Kişinin adının yanına baba adı, doğum yeri veya bağlı bulunduğu boy yazılırdı. *Bu durum, okul alınma, askere gitme, okul, tapu, vergi alma vb. işlerde karışıklığa yol açıyordu. Bu gerekçelerle; yani toplumsal ilişkilerdeki bu karışıklığı gidermek ve hedeflenen çağdaş topluma ulaşabilmek için* her bireyin bir soyadı almasına gerek vardı.

21 Haziran 1934 tarihinde çıkarılan "Soyadı Kanunu" ile her vatandaşın, adından başka bir de soyadı taşıması zorunluydu. Kanuna göre her Türk, kendi adından başka, ailesinin ortak olarak kullanacağı bir soyadı alacaktı. Soyadları *Türkçe* olacak ve *ahlaka aykırı* olmayacaktı.

Soyadı Kanunu'nun kabulünden sonra 24 Kasım 1934'de Mustafa Kemal'e de Türk milletinin bir şükran ifadesi olarak ATATÜRK soyadı verilmiştir.

1934 yılında çıkartılan başka bir kanunla da "ağa, hacı, hafız, hoca, molla, efendi, paşa" gibi toplumda ayrıcalık ve zümreleri belirten unvanlar kaldırılmıştır.

Soyadı Kanunu, bir öze dönüş hareketidir. **Bu yasa ile Türk milletine milli kimlik ve milli benlik kazandırmak ve çağdaşlaşmak amaçlanmıştır.** Böylece ortak kültürü paylaşan milletimizin, milli benliğini, milli kültürünü, dilini, tarihini koruyarak çağdaş uygarlıklar seviyesine çıkması amaçlanmıştır.

4.ÜNİTE: ÇAĞDAŞ TÜRKİYE YOLUNDA ADIMLAR

BİLGİMATİK

- * Saltanatın kaldırılmasında Lozan Barış Görüşmelerine hem İstanbul Hükümetinin hem de TBMM'nin çağırılması etkili olmuştur.
- * Saltanatın 1 Kasım 1922'da kaldırılması ile Milli Egemenlik anlayışı güçlenmiştir.
- * Kurtuluş Savaşında zaferimiz ve bağımsızlığımız Lozan Barış Antlaşması ile tescil edilmiştir.
- * Mudanya Ateşkes Antlaşması ve Lozan Barış Antlaşmasına Türk heyetine İsmet paşa başkanlık yapmıştır.
- * Kapitülasyonlar Lozan'da kesin olarak kaldırılmıştır.
- * Musul sorunun çözümü Lozan'da sonraya bırakılmıştır.
- * Lozan Barış Antlaşması TAM BAĞIMSIZLIK ilkesi doğrultusunda yapılmıştır.
- * Lozan Barış Antlaşması ile birçok kazanım elde edilmiştir.
- * 17 Şubat-4 Mart 1923 tarihleri arasında İzmir'de toplanan Türkiye İktisat Kongresinde bağımsız ve ulusal ekonominin kurulması için yapılacak çalışmaları belirlemek için toplandı.
- * Türkiye İktisat Kongresi'nde "Misak-ı İktisadi" (Ekonomi) yemini kabul edilmiştir.
- * Ankara'nın 13 Ekim 1923'te başkent seçilmesinde Anadolu'nun ortasında yer alması hem askeri güvenlik hem de siyasi olarak her yere hizmet götürmek için jeopolitik konumunun uygun olması etkili olmuştur.
- * Cumhuriyet'in ilan edilmesinde Saltanatın kaldırılması ardından oluşan devlet başkanlığı sorunu, devletin yönetim şeklinin belli olmaması ve hükümet bunalımı etkili olmuştur.
- * Halifeliği kaldırılmasında TBMM tarafından halife seçilen Abdülmecid'in çevresinde rejim düşmanlarının toplanması, Halifeliğin cumhuriyet ile bağdaşmaması ve yapılacak yeniliklerin önünde engel oluşturması etkili olmuştur.
- * 3 Mart 1924'te çıkartılan Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile tüm okullar Milli Eğitim Bakanlığına bağlanmış, eğitim devlet denetimine alınarak eğitim öğretimde birlik sağlanmıştır.
- * İlk siyasi partimizi Mustafa Kemal tarafından kurulan Halk Fırkasıdır. Cumhuriyetin ilanından sonra adı Cumhuriyet Halk Fırkası olmuştur.
- * Atatürk çok partili hayata geçişi çok önemsiyordu. Bu amaçla Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası kurulmuş ama Şeyh Said İsyanının arkasından hükümet tarafından kapatılmıştır.
- * Ülkemizin üçüncü partisi Fethi Okyar tarafından kurulan Serbest Cumhuriyet Fırkasıdır. Parti içinde rejim düşmanlarının sızdığı gören Fethi Bey partisini kapatmıştır.
- * Hem Terakkiperver hem de Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın kapatılması Türk toplumunun çok partili hayata geçişe hazır olmadığını gösterir.

- * Kılık kıyafet inkılâbının nedeni Türk toplumunu çağdaş bir görüntüye kavuşturmak, giyim kuşamda birliği sağlamak, milli birlik ve beraberliği güçlendirmektir.
- * Takvim, saat, rakam ve ölçülerde değişikliğin amacı ülke içinde birliği ve diğer ülkelerle uyum sağlamaktır.
- * Türk Medeni Kanunu ile Türk kadınına evlenme, boşanma, miras, velayet, miras velayet vb. konularında pek çok hak verildi.
- * Şeyh Said İsyanı, Musul'u almak isteyen İngilizlerin desteği ile çıkmıştır ve doğrudan rejime yönelik bir isyandır.
- * Kabotaj Kanunu ile Türk denizlerinden yolcu ve yük taşıma hakkı Türkler ve Türk bayrağı taşıyan gemilere verilmiştir.
- * Nutuk, 1919-1927 yılları arasında anlatır. Nutuk'un pek çok dile çevrilmesi EVRENSEL bir eser olduğunu gösterir.
- * 1 Kasım 1928'de çıkarılan Harf İnkılabı ile okuma yazma kolaylaşmış ve okuryazar oranı artmıştır.
- * Harf İnkılâbının arkasından halka okuma yazma öğretmek için Millet Mektepleri açılmıştır.
- * Milli kültürümüzü aydınlatmak için Türk Tarih Kurumu ve Türk Dil Kurumu kurulmuştur.
- * Kubilay Olayı rejime yönelik bir isyandır.
- * Ankara'nın imar planı Alman Mimar Hermann Jansen tarafından yapılmıştır.
- * 1933'te yapılan üniversite reformunun amacı; araştıran, sorgulayan, tahlil eden, değerlendiren, bilimsel değerleri rehber edinen, bir üniversite kurmaktır.
- * Cumhuriyetin ilk yıllarından aşı üretmek için Refik Saydam Hıfzısıhha Enstitüsü kurulmuştur.
- * Atatürk Orman Çiftliğinin kurulma amacı çiftçilere örnek olmak, ziraat okulu öğrencilerine staj yapacak ortam sağlamaktır.
- * Atatürk'ün Cumhuriyet'in onuncu yılında yaptığı Onuncu Yıl Nutku adlı konuşmasında, yapılan inkılâplara değinmiş, geleceğe yönelik hedefler göstermiş ve Türk milletinin özelliklerinden bahsetmiştir.
- * Türk Kadınına dünyadaki birçok ülkeden önce siyasi hakları verilmiştir. 1930 Belediye Başkanlığına seçilme, 1933 Muhtarlık seçme ve seçilme ve 1934'te Milletvekili seçme ve seçilme hakkı verilmiştir.
- * Soyadı Kanunu ile Türk Milletinin milli kimlik ve beraberlik kazandırmak ve çağdaşlaşmaktır.

5.ÜNİTE

“ATATÜRKÇÜLÜK”

TÜRK ÇAĞDAŞLAŞMASI

Kazanım:

Atatürkçülüğün amaç ve niteliklerini kavrar.

Mustafa Kemal, gençlik yıllarından itibaren dünyadan ve ülkemizde meydana gelen kültürel ve bilimsel gelişmeleri takip etmiştir. Devlet ve toplum yaşamına ilişkin bazı düşünce ve ilkeler oluşturmuş yıkılmak üzere olan bir devletten, çağdaş bir toplum, tam bağımsızlığa ve millet egemenliğine dayalı modern bir devlet kurarken de bu düşünce ve ilkelerden yararlanmıştır.

Atatürkçülük nedir?

Mustafa Kemal'in siyasi, ekonomik, toplumsal alanlardaki gerçekçi, düşünce ve uygulamalarının bütünüdür. Türk devleti ile toplumunun her alanda çağdaşlaşmayla ilgili genel hedefleri, amaçları, ilkeleri belirten düşünceler bütünüdür. Bu nedenle Atatürkçülüğe **Atatürkçü Düşünce Sistemi** adı da verilir.

Atatürkçülüğün amaçları nelerdir?

K

- ♥ **Milli kültürümüzü** aklın ve bilimin yol göstericiliğinde **en kısa sürede çağdaş uygarlık düzeyin üzerine** çıkarmak.
- ♥ Türk milletinin bugün ve gelecekte tam bağımsız olarak millet egemenliğine dayalı, demokratik ve laik kurallar içerisinde **mutlu bir yaşam sürmesini** sağlamak.
- ♥ Çağın ihtiyaçlarına uygun sosyal ve siyasal kurumlara sahip **modern bir devlet kurmak**.
- ♥ Türk toplumunu askerlikte, ekonomide, bilimde, sanatta, sosyal ve siyasal alanlarda **dünyadaki en ileri toplumlar arasına** girmesini sağlamak.
- ♥ **Milli birlik ve beraberliği** ve sürdürülmesini sağlamak.
- ♥ **Kişi hak ve özgürlükleri korumak, yurttta ve dünyada barışı korumak.**

Mustafa Kemal, gerçekleştirilen inkılâpların gayesini şöyle açıklamıştır:

*Efendiler, yaptığımız ve yapmakta olduğumu inkılâpların gayesi **Türkiye Cumhuriyeti halkını tamamen çağdaş bütün anlam ve görünüşüyle medeni bir toplum haline getirmektir.***

Atatürkçülüğün nereden doğmuştur, temeli neye dayanır?

K

-Türk milletinin ihtiyaçlarından, tarihi gerçeklerinden doğmuş ona özgü milli bir düşünce sistemidir. Mustafa kemal Türk **tarihini** ve **geleneğini** çok iyi incelemiş, **Türk insanın karakterini** çok iyi tahlil etmiştir. Bu yüzden **Atatürkçü düşünce sisteminin temelinde TÜRK TARİHİ VE TÜRK KÜLTÜRÜ** vardır.

Atatürkçü Düşünce Sisteminin nitelikleri nelerdir?

Atatürkçü düşünce sistemi dogmalara değil; **akla ve bilimi** temel alır. **Bilime, gelişime ve yeniliklere açık sürekli kendini güncelleyen dinamik bir düşünce sistemidir.** Atatürk'ün işaret ettiği hedefler, ilkeler ve inkılâplar bir **bütündür**.

Atatürkçü sisteminin oluşmasında etkili olan faktörler nelerdir?

- ◇ Atatürk'ün doğup büyüdüğü ortam,
- ◇ Atatürk'ün yaşadığı olaylar,
- ◇ Milli sorunlar
- ◇ Atatürk'ün okuduğu kitaplar etkili olmuştur.

ATATÜRK'Ü ETKİLEYEN OLAYLAR VE FİKİRLER

Kazanım:

Dönemin şartlarını göz önünde bulundurarak dünyada ve ülkemizde Atatürk'ün düşünce sisteminin oluşmasında etkili olan olaylar hakkında çıkarımlarda bulunur.

K Atatürk düşünce sistemini oluştururken değişik düşünce ve fikirlerden yararlanmış ve olaylardan etkilenmiştir. Mustafa Kemal'i etkileyen düşünce, fikir ve olayları şöyle sıralayabiliriz:

a) Fransız İhtilali: 1789 yılında gerçekleşen Fransız İhtilali tüm Avrupa'yı etkilemiş, ihtilal sonrasında "milliyetçilik", "eşitlik", "özgürlük" gibi kavramlar/düşünceler ortaya çıkmıştır. Bu fikirlerin yayılmasıyla imparatorluklar yıkılmıştır. Fransız İhtilali ile yayılan düşünceler Mustafa Kemal'i de derinden etkilemiştir. Hatta Türk demokrasinin Fransız İhtilalinin açtığı yolu izlediğini belirtmiştir.

b) Osmanlı Devleti'nin İçinde Bulunduğu Durum ve Ülkenin Yaşadığı Sorunlar: 18. Yüzyıldan itibaren Osmanlı Devleti, Avrupa'nın bilim, teknik alanındaki üstünlüğünü kabul etmişti. Birçok alanda yenilikler yapılmasına rağmen istenen sonuç alınamamıştı. Devlet, **ekonomik açıdan** iyice güçsüzleşmişti. Kapitülasyonlar ekonomiyi geriletiyordu, sanayi geliştirilememişti. 1854 yılından itibaren alınan dış borçlarda ülkeyi iflasın eşiğine getirmişti.

Siyasi açıdan da durum çok kötüydü. Balkanların büyük kısmı kaybedilmişti. Balkan ülkeleri Osmanlı'dan toprak koparma amacındaydılar. Rusların kışkırttığı Ermeniler isyan etmişlerdi. Mısır, 1881 yılında İngilizler tarafından işgal edilmişti.

Osmanlı aydınları **Meşrutiyet** yönetiminin devleti parçalanmaktan kurtaracağını düşünüyorlardı. Ama meşrutiyete geçilmesine rağmen parçalanma durmadı. Mustafa Kemal'in ülkenin kurtuluşuyla ilgili düşüncesi de **TÜRKÇÜLÜK** akımıydı. Birinci Dünya Savaşının ardından alınan ağır yenilgi onda millet iradesine dayalı yeni bir Türk devletinin kurulmasının kaçınılmaz olduğunu göstermiştir.

c) Okuduğu Kitaplar: Kitap okumayı çok seven bir lider olan Atatürk'ün zengin bir kütüphanesi vardı. Onun düşünce dünyasının oluşmasında Türk ve Avrupalı düşünürlerin düşünceleri etkili olmuştur. **Tevfik Fikret, Namık Kemal, Ziya Gökalp, Voltaire (Volter), J.J. Rousseau (Jan Jak Ruso)** gibi düşünürlerin özgürlük, demokrasi ve milliyetçilik ile ilgili düşünceleri Atatürk'ü etkilemiştir.

d) Eğitim **Gördüğü Okullar/Öğretmenler:** Mustafa Kemal'in düşünce dünyasının oluşmasında öğretmenlerinin de çok büyük etkisi olmuştur. Okuduğu okullardaki öğretmenler **O'nun tarih bilinci ve vatan ve millet sevgisi kazanmasında** çok etkili olmuştur.

GÜÇLÜ BİR TÜRKİYE İÇİN

Kazanım:

Millî güç unsurlarının Atatürk'ün yönetim anlayışındaki yerini ve önemini kavrar.

K **Millî Güç:** Devletlerin gerek savaş döneminde gerekse barış döneminde hedeflerine ulaşmak için kullandıkları güçtür. Milli Güç, maddi ve manevi gücün toplamıdır. Atatürk, Kurtuluş Savaşını kazanmak ülkesi çağdaş medeniyetler seviyesine çıkarmak için milli güç unsurlarını kullanmıştır.

Millî Güç unsurları şunlardır:

Askeri Güç: Askeri güç ülke içinde huzurun ve güvenliğin sağlanmasında ve dışarı karşı da caydırıcılık sağlaması açısından oldukça önemlidir. Türkiye ordusu ile güçlüdür.

Ekonomik Güç: Milli Mücadele'nin kazanılmasından sonra İzmir'de bir iktisat kongresi düzenleyen Atatürk, askeri zaferi ekonomik zaferlerle güçlendirmek için çalışmalara başlamıştır. Atatürk'e göre ekonomi, kendi kaynaklarına dayanarak kalkınmayı hedefleyen bir milli ekonomi olmalıdır. Ülkenin çalışan nüfusu, nüfusun niteliği, yer altı ve yer üstü zenginlikleri, teknolojisi ve sanayisi ekonomik gücün kaynaklarını oluşturur.

Siyasi Güç: Siyasi güç millet iradesine dayanır. Atatürk'e göre güçlü bir devlet olmanın şartı gücünü halktan alan yönetimdir. Bu siyasi yönetim insana değer vermeli, özgürlükleri savunmalı ve demokratik katılımı amaçlamalıdır.

Sosyo-kültürel Güç: Bir milletin kültürü ve milleti oluşturan insan gücünün nitelikleri sosyo-kültürel gücü belirler. İnsan gücü Kurtuluş Savaşının kazanılmasında önemli bir etken olmuştur. Onuncu yıl marşında geçen **“On yılda on beş milyon geç yarattık her yaştan”** cümlesi cumhuriyete sadık, eğitilmiş genç bir nesili anlatmaktadır. Ve Türkiye'nin önemli bir gücü ve övünç kaynağı olmuştur. Cumhuriyetin kısa sürede gösterdiği başarıda Türk milletinin köklü kültürü de ayrı bir öneme sahiptir. Çünkü bir milleti millet yapan en önemli değer asırlar içerisinde meydana getirdiği kültürüdür.

ATATÜRK İLKELERİ

1-CUMHURİYETLE BİR MİLLETİZ (CUMHURİYETÇİLİK)

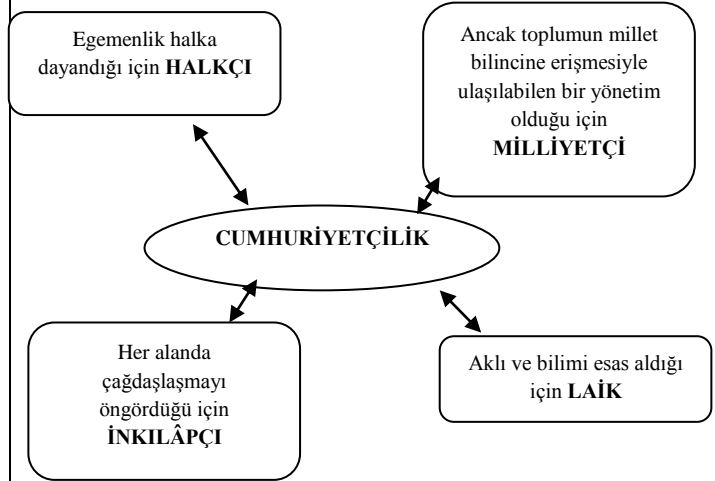
Kazanım:

Cumhuriyetçilik ilkesinin önemini ve cumhuriyet yönetiminin Türk toplumuna sağladığı faydaları kanıtlara dayalı olarak açıklar.

*Cumhuriyet egemenliğin bir kişi veya gruba değil kayıtsız şartsız millete ait olduğu yönetim biçimidir. Atatürk demokrasinin en iyi uygulanabildiği yönetim biçimi olarak **Cumhuriyet'i** görmüştür. **Halk kendi kendini yönetir. Seçtiği temsilciler aracılığıyla egemenliği elinde tutar. Seçimler serbest ortamda yapılır. Seçilenler belli bir süreyle seçilirler.***

Anayasamızın ilk maddesi; *“Türkiye devleti bir Cumhuriyettir.”* şeklindedir. İkinci maddesi ise cumhuriyetin niteliklerini düzenler. *Buna göre gücünü millettten alan Türkiye Cumhuriyeti, insan haklarına saygılı, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir. Bu maddeler değiştirilemez, değiştirilmesi teklif dahi edilemez.*

Atatürk'ün diğer ilkelerinin gerçekleşmesi ve yaşaması her şeyden önce Cumhuriyetçilik ilkesinin yerleşmesi ile mümkündür. Cumhuriyetçilik diğer ilkeler ile iç içedir.

Cumhuriyetin kazandırdıkları:

Cumhuriyetle birlikte;

- ✓ Toplumdaki tüm ayrıcalıklar kalktı, vatandaşlar devlet yönetimine eşit olarak katılma hakkı elde etti.
- ✓ Bütün vatandaşlar kanun önünde eşit hale geldi. Kanunlar mahkemeler aracılığıyla uygulanmaya başladı ve vatandaşlar haklarını mahkemede aramaya başladılar.
- ✓ Vatandaşların temel hak ve özgürlükleri devlet güvencesine alındı. Türk milleti hak ve sorumluluklarının farkına vardı. Vatandaşlara rahatça fikrini söyleyebilme ve huzurlu bir hayat sürebilme imkânı sağlandı.
- ✓ Gelişmemize engel unsurlar kaldırıldı. Ülke büyük bir ilerleme yoluna girdi.

Atatürk, Gençliğe Hitabesi'nde belirttiği gibi Cumhuriyeti Türk gençliğine emanet etmiştir.

CUMHURİYETİN VATANDAŞLARIYIZ

Kazanım:

Bir Türk vatandaşı olarak cumhuriyetin Türk milletine kazandırdığı vatandaşlık temel hak ve sorumlulukları bilincini kazanır.

Cumhuriyet öncesi temel hakların birçoğundan yoksun olan Türk halkı Cumhuriyet sayesinde layık olduğu haklara kavuşmuştur. Cumhuriyetle elde edilen haklar, vatandaşın devlete ve birbirine karşı sorumluluklarını belirlemiştir. Bu sorumluluklarımız şunlardır;

- ≈ Kanunlara uymak
- ≈ Yurdumuzu korumak
- ≈ Kazancımız oranın vergi vermek
- ≈ Askerlik yapmak
- ≈ Oy kullanmak

Devlet de vatandaşların hak ve özgürlükleri korur, bunları anayasa ile güvence altına alır. Anayasamızda kişisel, sosyal, ekonomik, siyasal haklar şeklinde bize verilen haklar belirtilmiştir. *Kişi dokunulmazlığı, eğitim hakkı, sağlık hakkı, özel hayatın gizliği* bu haklarımızdan bazılarıdır.

ATATÜRK'ÜN CUMHURİYETÇİLİK İLE İLGİLİ SÖZLERİ:

"Bugünkü hükümetimiz, devlet örgütümüz doğrudan doğruya milletin kendiliğinden yaptığı bir devlet örgütü ve hükümettir ki, onun ismi cumhuriyettir. Artık hükümet ile millet arasında mazideki ayrılık kalmamıştır. Hükümet millet ve millet hükümettir. Artık hükümet ve hükümet mensupları kendilerinin millettan ayrı olmadıklarını ve milletin efendi olduğunu tamamen anlamışlardır."

(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri II, s. 230.)

"Kıvançla görmekteyiz ki cumhuriyet rejimi, yurdumuzda huzur ve sakinliğin iyi şekilde yerleşmesini sağlamış bulunuyor. Vatandaşlar ve bu yurttan oturanlar, cumhuriyet kanunlarının eşit şartları altında, kendileri için hazırlanan hürriyet, refah ve mutluluk imkânlarından en iyi bir biçimde yararlanmaktadırlar."

(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, s. 847.)

"... Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni, bu hazine, mahrum etmek isteyecek dahilî ve haricî, bedhahların olacaktır."

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte bu ahval ve şerait içinde dahi, vazifen; Türk istikbâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır! Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur!"

"Hakların en birincisi, yaşamak hakkıdır. Diğer bütün haklar ve bu haklara karşılık yapılan görevler, hep yaşamak hakkına dayanır. Bugünkü hukuk, insanları, her kim olursa olsun, herhangi memlekette bulunursa bulunsun, yaşamak hakkına sahip sayar. Şüphe yok, bir insanın yaşamak hakkı, onu diğerlerinin yaşamak hakkına saygı göstermek göreviyle bağlar. Bu fikri daha açık ifade edelim: Bir insanın hakkı, diğer bir insan için görev olur ve yine bir insanın görevi de diğer insanın hakkı demektir. 'Hak', 'yetki' dediğimiz zaman hemen aynı şeyleri anladığımız gibi 'görev', 'zorunluluk', 'yükümlülük', 'ödev' ve 'borç' da birbirinden ayrılmayan şeylerdir. Anlıyoruz ki hakkın bulunduğu yerde görev ve görevin bulunduğu yerde hak vardır. İnsanlar, toplumsal yaşamda haklardan ve görevlerden örölmüş bir ağ içinde düşünülebilir."

(Afet İnan, Medeni Bilgiler, s. 56.)

“En iyi bireyler, kendinden çok, bağlı olduğu toplumu düşünen, onun varlığının ve mutluluğunun korunmasına yaşamını veren insanlardır.”

(Utkan Kocatürk, Atatürk'ün Fikir ve Düşünceleri, s. 337)

H. Atatürk

“Vatandaş olan bir insanın, devlet kurmuş bir topluma bağlı bir bireyin, verginin kalkabileceği hakkında fikir edinmesi ve buna yöneltmesi, bu toplumun çökmesini ve devletin batmasını istemekle birdir. Askerlik nasıl bir vatan görevi ise vergi de vatandaşın kesinlikle yerine getirmeye mecbur olduğu bir borçtur. Vatandaş millete karşı, milletin gelişmesini ve ayakta durmasını sağlayacak önlemlere karşı koymak en büyük bir ihanettir.”

(Atatürk'ün Adana Seyahatları, s. 36-37.)

H. Atatürk

NE MUTLU TÜRK'ÜM DİYENE! (MİLLİYETÇİLİK)

Kazanım:

Atatürk'ün milliyetçilik ilkesinden yola çıkarak millî birlik ve beraberliğin önemine inanır.

Atatürk'ün “Türkiye Cumhuriyeti’ni kuran Türkiye halkına Türk milleti denir.” özdeyişinden hareketle “Ne mutlu Türk’üm diyene!” ifadesinin anlam ve önemini kavrar.

Millet, geçmişte bir arada yaşamış, şimdi bir arada yaşayan ve gelecekte de bir arada yaşama inancında ve kararlılığında olan, aynı vatana sahip çıkan aralarında dil, kültür ve duygu birliği olan topluluktur.

Atatürk milliyet kavramının temelinde milletin bağımsızlığı olduğuna inanmaktadır. Milli Mücadele Türk milletinin üstün gayretleriyle gerçekleştirilmiş, bağımsız yaşama azminin bir ifadesi olan Türk milliyetçiliğine dayanarak kazandırılmıştır. Atatürk burada tüm başarılarını Milliyetçilik ruhuna sahip Türk halkı ile kazanmıştır.

Milliyetçilik, milletini sevmek ve onu yüceltme amacını benimsemek ve bu uğurda çalışmaktır.

Atatürk'ün milliyetçilik anlayışı kendini Türk bilen, Türk olmakla övünen, tarihimize, yurdumuza, milletimizin yarınlarına inanan her yurttaşı “Türk” kabul eder. Atatürk'ün

K

Milliyetçilik anlayışı **ırkçılık esasına dayanmaz**. Irkı, düşüncesi ne olursa olsun, **kendini Türk bilen ve Türk hisseden herkes Türk’tür**. Atatürk bu inancını Onuncu Yıl Nutku’nda, **“Ne mutlu Türk’üm diyene!”** cümlesiyle belirtmiştir. Her Türk milletine yürekten bağlıdır. Milletini sever, onun için çalışır. Türklüğü ile övünür ve Türk milletine güvenir. Atatürk'ün milliyetçilik anlayışı anayasamızda **“Türk devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk’tür”** şeklinde ifadesini bulmuştur.

K

Atatürk'ün Milliyetçilik anlayışı birleştirici ve kaynaştırıcıdır. Bu anlayış, millî birlik ve beraberliği güçlendirmeye yöneliktir. Bu yaklaşım millet fertlerini birbirine sınıksız bağlar.

Atatürk milliyetçiliği dil ve tarih inkılabını (Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu) sağlamıştır.

ATATÜRK'ÜN MİLLİYETÇİLİK İLE İLGİLİ SÖZLERİ:

“Eğer yapılan işler önemli ise, gösterilen başarılar belliyse, inkılaplar dikkati çekmişse her fert kendini tebrik etmelidir. Çünkü böyle büyük işleri ancak çok kabiliyetli olan büyük milletler yapabilir.”

(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri II, s. 127.)

H. Atatürk

“Milletimiz bu kadar sarsıntılardan sonra, asırların bu kadar yıpratmalarından sonra, sonsuz yoksulluklara rağmen yeniden uyanmış, inançla yeniden ayağa kalkmış, bitmiş Osmanlı Devleti yerine yeni Türkiye Devleti hâlinde varlığını göstermişse bu, milletimizin kendi hukukuna, kendi hâkimiyetine, kendi benliğine sahip olmasından, hukukundan ve millî yararları dışındaki emellerden çekinerek yürümesinden meydana gelmiştir.”

(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri II, s. 166-167.)

H. Atatürk

"Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Türkiye halkına Türk milleti denir."
(Utkan Kocatürk, Atatürk'ün Fikir ve Düşünceleri, s. 317.)

K. Atatürk

"Biz doğrudan doğruya milletseveriz ve Türk milliyetçisiyiz. Cumhuriyetimizin dayanağı Türk topluluğudur. Bu topluluğun fertleri ne kadar Türk kültürü ile dolu olursa o topluluğa dayanan cumhuriyet de o kadar kuvvetli olur."
(Utkan Kocatürk, Atatürk'ün Fikir ve Düşünceleri, s. 316.)

K. Atatürk

"Bir yurdun en değerli varlığı, yurttaşlar arasında millî birlik, iyi geçinme ve çalışkanlık duygu ve yeteneklerinin olgunluğudur."
(Utkan Kocatürk, Atatürk'ün Fikir ve Düşünceleri, s. 307.)

K. Atatürk

HALKÇILIK

Kazanım:

Millî egemenlik, eşitlik, adalet, demokratik hak kavramlarını Atatürkçü düşünce sistemindeki halkçılık ilkesi ile ilişkilendirir.

Atatürk'e göre iktidarın kaynağı, doğrudan halkın kendisidir. **Atatürk'ün halkçılık anlayışı milletin özgürlüğünü ve eşitliğini amaçlıyordu.** Halkçılık ilkesi gereğince devlet ve vatandaşın karşılıklı hak ve görevleri düzenlenmiştir. Bireylerin hiçbirine ayrıcalık tanımayan bu ilke, millet egemenliğine dayandığından demokrasi anlayışını da simgeler. Bu ilkede; Atatürk'ün dediği gibi **"Millete efendilik yoktur, hizmet etme vardır. Bu millete hizmet eden onun efendisi olur."**

Halkçılık ilkesi kişilerin dil, din, mezhep, ırk, cinsiyet, siyasi görüş, farkı gözetmeksizin yasalar önünde herkesin eşit olmasını öngörür. Yasalar önünde herkesin kesin olarak eşitliği vardır. Milli gelirin adaletli dağıtılması esastır. Herkes devlet hizmetlerinden yararlanma hakkına sahiptir. Bunlardan dolayı Halkçılık Milliyetçilik ilkesinin bir sonucudur.

Atatürk, "halk" ve "millet" kavramlarını aynı anlamda kullanmış ve bu düşüncesini **"Türkiye Cumhuriyetini kurak Türkiye halkına Türk milleti denir"** demiştir. Halkçılık ilkesinde "Devlet millet içindir" anlayışı hâkimdir. Bu anlayış, milli egemenliğe esas alır. Halkın kendini yönetmesini yani demokrasiyi öngörür.

Halkçılık ilkesi, devletin vatandaşa, vatandaşın da devlete karşı görevlerini en çağdaş şekilde düzenler. Bu ilkenin uygulamasında halk çalışmasının ve emeğinin karşılığını hak ve adalete dayanan bir düzen içerisinde elde eder. Vatandaş, haksızlık uğradığı zaman yasaların gösterdiği yollardan hakkını arar.

ATATÜRK'ÜN HALKÇILIK İLE İLGİLİ SÖZLERİ:

"Bugün haklı olarak övünebileceğimiz bütün başarının sırnı, yeni Türkiye Devleti'nin yapısındadır. Gerçekten, Türkiye Devleti'nin, bu yeni kuruluşun dayandığı esaslar, nitelik bakımından kendinden önceki tarihî kuruluşların esaslarından başkadır. Bunu bir kelime ile ifade etmek gerekirse diyebiliriz ki yeni Türkiye Devleti, bir halk devletidir, halkın devletidir."
(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri I, s. 309.)

K. Atatürk

"Arkadaşlar, sizler doğrudan doğruya milletimizi oluşturan halk sınıflarının içinden geliyorsunuz ve onlar tarafından seçilmiş olarak geliyorsunuz. Bunun için memleketimizin, milletimizin hâlini, ihtiyacını ve milletimizin emellerini, üzüntülerini yakından biliyorsunuz. Herkesten daha iyi biliyorsunuz. Sizin söyleyeceğiniz sözler, alınması gerektiğini söyleyeceğiniz önlemler, doğrudan doğruya halkın dilinden söylenmiş gibi kabul olunur."
(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, s. 467.)

K. Atatürk

"Demokrasi (halkçılık) esasına dayalı hükümetlerde egemenlik halka, halkın çoğunluğuna aittir. Demokrasi prensibi, egemenliğin millette olduğunu, başka yerde olmayacağını gerektirir."
(Hamza Eroğlu, Atatürk ve Millî Egemenlik, s. 59.)

H. Atatürk

"...çeşitli meslek gruplarının menfaatleri birbirleriyle uyum hâlinde olduğundan onları sınıflara ayırmak imkânı yoktur ve bütünyle hepsi halktan ibarettir."
(Muharrem Tünay, Atatürk'ün Halkçılık İlkesi ve Çalışma Hayatı)
(www.atam.gov.tr)

H. Atatürk

"Sebepler ne olursa olsun vatandaşın derdine çare bulmak, yardım etmek ve destek olmak, cumhuriyet hükümetinin koşacağı bir görevdir."
(Utkan Kocatürk, Atatürk'ün Fikir ve Düşünceleri, s. 368.)

H. Atatürk

TOPLUMDA DEVLET DESTEĞİ

(DEVLETÇİLİK)

Kazanım:

Devletçilik ilkesinin devlete siyasi, sosyal ve kültürel alanda yüklediği görevleri açıklar.

Ulusal ve uluslararası faktörlerin devletçilik ilkesinin benimsenmesindeki etkisini değerlendirir.

Cumhuriyetin kurulduğu ilk yıllarda ülkemizin durumu ekonomik açıdan çok kötüydü. Halkın elinde sermaye yoktu. Sanayi altyapısı yetersizdi. Ticaret ve demiryolları yabancıların elindeydi. **Bu yüzden halkın kendi başına ekonomik kalkınmayı gerçekleştirmesi mümkün değildi. Devletin ekonomiye desteklemesi ve ekonomiyi denetlemesi gerekliydi.** İşte ülkenin içinde bulunduğu bu durum ülke ekonomisini geliştirmek için izlenecek yol ve yöntemleri belirleyen devletçilik ilkesini doğurdu. **Devletçiliği Atatürk tarafından bir ekonomik politika olarak benimsenmesinin ulusal ve uluslar arası nedenleri vardır ve bu nedenler şunlardır:**

a-Siyasi nedenler: Ülkenin siyasi olarak bağımsız olabilmesi ancak ekonomik bağımsızlıkla mümkündü.

b-Ekonomik nedenler: Kurtuluş Savaşı yokluklar içerisinde kazanılmıştı. Savaş sonrasında devlete kalan ise büyük bir iç ve dış borç yüküydü. Vergiler düşüktü. Ekonominin büyük çoğunluğu yabancıların elindeydi. Ülkede kalkınma hamlelerini gerçekleştirecek bir sanayi ve özel sektör yoktu. Bu arada 1929'da dünyada büyük bir ekonomik kriz çıktı. Birçok ülke bu krizi tıpkı Türkiye gibi ekonomiye devlet müdahalesi ile aşmaya çalıştı.

c-Sosyal nedenler: Devletçiliğin ortaya çıkış nedenlerinden bir tanesi de sosyal adaleti sağlamaktır. Bu ilkeye göre devlet, bir yandan yeni iş alanları açarken bir yandan da çalışanların sosyal alanda ve sağlık alanındaki haklarını da dikkate alır.

K

Devletçilik anlayışı kamu yararını gerektirdiği alanlarda özel sektörün yapamadığı işleri devlet tarafından yapılmasını öngörür. Yani devletçilik ekonomide devlet ve vatandaşın işbirliği yapmasıdır. Günümüzde bu durum karma ekonomi ile ifade edilir. Sermayesi olan herkes dilediği gibi üretime katılabilir.

Devletçilik ilkesi ekonomi alanında Türk toplumuna birçok fayda sağlamıştır. Türkiye'de devlet, devletçilik ilkesi doğrultusunda ekonomik faaliyetlerin başlatıcısı olmuştur. Çeşitli işletmeler ve demiryolları yabancıardan alınarak millileştirilmiştir. Sanayi alanında devlet tarafından şeker, tekstil ve demir-çelik fabrikaları kurulmuştur. İthalat azaltılarak kendi ürettiğimiz ürünler kullanılmaya başlanmıştır.

Devletçilik ilkesi, eğitim, sağlık, sosyal ve kültürel alanlarda devletin desteğini gerekli kılar.

ATATÜRK'ÜN DEVLETÇİLİK İLE İLGİLİ SÖZLERİ:

"Bugünkü mücadelelerimizin amacı tam bağımsızlıktır. Bağımsızlığın bütünlüğü ise ancak mali bağımsızlık ile mümkündür. Bir devletin maliyesi bağımsızlıktan yoksun olunca o devletin bütün hayati kuruluşlarında bağımsızlık felç olur. Çünkü her devlet organı ancak mali kuvvetle yaşar."
(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri I, s. 43.)

"Ekonomik kalkınma, Türkiye'nin, hür, bağımsız daima daha kuvvetli, daima daha refahlı Türkiye idealinin, bel kemiğidir."
(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri I, s. 398.)

"...Efendiler! Tarih, milletlerin, yükseliş ve çöküş nedenlerini ararken birçok siyasi, askerî, sosyal sebepler bulmakta ve saymaktadır. Şüphe yok, bütün bu sebepler, sosyal olaylarda da etkilidir. Fakat bir milletin doğrudan doğruya hayatıyla, yükselişiyle alakadar ve ilişkili olan, milletin ekonomisidir. Hakikaten Türk tarihi incelenirse bütün yükseliş ve çöküş nedenlerinin bu ekonomi meselelerinden başka bir şey olmadığı anlaşılır."
(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri II, s. 99.)

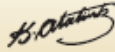
"Biz, memleket halkı bireylerinin ve çeşitli sınıf mensuplarının yekdiğerine (bir diğetine) yardımlarını, aynı değer ve nitelikte görürüz. Hepsinin çıkarlarının aynı derecede ve aynı eşitlik duygusuyla sağlanmasına çalışmak isteriz. Bu tarzın, milletin genel refahı, devlet yapısının kuvvetlenmesi için daha uygun olduğu inancındayız. Bizim gözümüzde çiftçi, çoban, işçi, tüccar, sanatkâr, asker, doktor, kısaca herhangi bir sosyal kuruluşta çalışan bir vatandaşın hak, çıkar ve özgürlüğü eşittir. Devlete, bu anlayış ile faydalı olmak ve milletin güven ve iradesini yerine harcayabilmek, bizim anladığımız manada halk hükûmeti yönetimi ile mümkündür."
(Afet İnan, Medeni Bilgiler ve Mustafa Kemal Atatürk'ün El Yazıları, s. 425-427.)

"Ekonomik siyasetimizin önemli amaçlarından biri de kamu yararını doğrudan doğruya ilgilendirecek ekonomik kuruluşları ve girişimleri, mali ve teknik gücümüzün yettiği oranda devletleştirmedir. Bundan dolayı topraklarımızın altında işlenilmeden duran maden hazinelerini az zamanda işleterek milletimizin yaranna açık bulundurabilmek de ancak bu yol sayesinde mümkündür."
(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, s. 220.)

"Ekonominin gelişmesi için başlıca gerekli olan; yollar, demir yolları, limanlar, kara ve deniz ulaşım araçları millî varlığın maddi ve siyasi kan damarlarıdır. Refah ve kuvvet vasıtasıdır."
(Afet İnan, Atatürk Hakkında Hatıralar ve Belgeler, s. 277.)

"Ben ekonomik hayat denince, tarım, ticaret, sanayi faaliyetlerini ve bütün bayındırlık işlerini, birbirinden ayrı düşünülmesi doğru olmayan bir bütün sayarım... Bir millete bağımsız kimlik ve değerini veren siyasal varlık çarkında; devlet, fikir ve ekonomik yaşam işleyişleri, birbirlerine bağlı ve birbirleriyle ilişkilidir."
(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, s.849.)

"Türkiye'nin ilk ve önde gelen fikri politik değildir, ekonomiktir. Biz tüketimde olduğu kadar üretimde de dünyanın bir parçası olmayı arzu ediyoruz."
(*"The Saturday Evening Post"* Dergisi, İsaac F. Marcossan'un Atatürk ile Mülakatı, 20.10.1923)

LAİKLİK

Kazanım:

Laiklik ilkesinin devlet yönetimi, hukuk ve eğitim sistemi ile sosyal alanda meydana getirdiği değişimlerden yola çıkarak bu ilkenin temel esaslarını fark eder.

Laiklik, toplumsal hayatı düzenleyen hukuk kurallarının dine değil akla, bilime dayandırılması ve kişisel vicdan hürriyetinin sağlanmasıdır. Laiklik her türlü inanca *saygılı olmayı* gerektirir. Laiklik ilkesinin benimsenmesiyle bütün vatandaşların *din, vicdan ve ibadet özgürlüğü anayasal güvence altına alınmış; dini duyguların istismar edilmesinin önüne* geçilmiştir. Aynı zamanda devletin her dine eşit mesafede durması sağlanmış *böylece inanç ve düşüncelere bakılmaksızın herkes kanun önünde eşit sayılmıştır.*

Laiklik toplumda milli birlik ve beraberliği güçlendirmiştir. Toplumda huzur ve barışı sağlamıştır.

Laiklik konusunda şu inkılâplar yapılmıştır:

- * *Saltanatın kaldırılması laiklik yolunda atılan ilk adım olmuştur.*
- * *Şerîye ve Evkaf Vekâletinin kaldırılması.*
- * *Halifeliğin kaldırılması.*
- * *Tevhid-i Tedrisat Kanununun çıkarılması.*
- * *Tekke ve zaviyelerin kapatılması.*
- * *Kılık kıyafet inkılâbı.*
- * *Türk Medeni Kanunun kabul edilmesi.*
- * *1928 yılında, 1924 Anayasasından “Devletin Dini İslamdır.” Maddesinin çıkarılması.*
- * *1937 yılında Anayasaya devletin laik olduğunun eklenmesi.*

ATATÜRK’ÜN LAİKLİK İLE İLGİLİ SÖZLERİ:

“Her birey istediğini düşünmek, istediğine inanmak, kendine özgü siyasal bir fikre sahip olmak, seçtiği dinin gereklerini yapmak veya yapmamak hak ve özgürlüğüne sahiptir. Kimsenin fikrine ve vicdanına egemen olunamaz. Vicdan özgürlüğü sınırsız ve sataşılmaz, bireyin doğal haklarının en önemlilerinden tanınmalıdır.”

(Utkan Kocatürk, Atatürk’ün Fikir ve Düşünceleri, s. 192.)

K. Atatürk

“Müslümanlık, aslında en geniş anlamıyla hoşgörü ve çağdaş bir dindir.”

(Utkan Kocatürk, Atatürk’ün Fikir ve Düşünceleri, s. 329.)

“Bizim dinimiz, akla en uygun ve en doğal bir dindir. Ve ancak bu nedendir ki son din olmuştur...”

(Utkan Kocatürk, Atatürk’ün Fikir ve Düşünceleri, s. 329.)

“Dinimiz, milletimize değersiz, miskin ve aşağı olmayı tavsiye etmez. Aksine, Allah da peygamber de insanların ve milletlerin değer ve şerefini korumalarını emrediyor...”

(Utkan Kocatürk, Atatürk’ün Fikir ve Düşünceleri, s. 330.)

“... Bazı kimseler asri olmayı kâfir olmak sanıyorlar. Asıl küfür onların bu zannıdır. Bu yanlış yorumu yapanların maksadı, İslamların kâfirlere esir olmasını istemek değil de nedir?”

(Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri II, s. 132.)

“Muhterem Sanatkârlar, Aziz Arkadaşlar! Bizi yanlış yola sevk eden habisler bilirsiniz ki genellikle din perdesine bürünmüşler, saf ve nezih halkımızı hep şeriat sözleriyle aldata gelmişlerdir...”

(Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri II, s. 131.)

“Din, bir vicdan sorunudur. Herkes vicdanının emrine uymakta serbesttir, özgürdür. Biz dine saygı gösteririz. Düşünüşe ve düşünceye karşı değiliz. Biz din işlerini millet ve devlet işleri ile karıştırmamaya çalışıyor, amaca ve eyleme dayanan bağınaz hareketlerden sakınıyoruz ve buna asla meydan vermeyeceğiz.”

(Utkan Kocatürk, Atatürk’ün Fikir ve Düşünceleri, s. 327.)

K. Atatürk

HER ALANDA YENİLİK (İNKILAPÇILIK)

Kazanım:

İnkılâpçılık ilkesini, Türk ulusunun millî kültür değerlerini geliştirerek çağdaşlaşmasının bir aracı olarak kavrar.

Atatürk inkılâpları neden yapmıştır?

İnkılâpçılık çağın gerisinde kalmama, daima ilerleme, iyiye, güzele, doğruya ulaşma kararlılığıdır. Türk Milleti'nin çağdaş dünyadan yerini alabilmesi için sosyal, siyasal ve ekonomik alanda ardı ardına inkılâplar yapmıştır. Türk milletinin gelişmesi ve güçlenmesi için yapılan bu inkılâplar Atatürk'ün inkılâpçılık anlayışının bir sonucudur.

Atatürk'ün inkılâpçılık anlayışı **zaman göre geri kalmış, toplumun ihtiyaçlarını karşılayamayan kurumların ortadan kaldırılması ve yerine ilerlemeyi, gelişmeyi kolaylaştıracak kurumların kurulmasına dayanır.** Bu anlayış toplumun sürekli çağdaşlaşmasını öngörür.

Atatürk'ün inkılâpçılık ilkesi aklın ve bilimin öncülüğünde yeniliği ve değişimi benimser. Atatürkçü düşünce sistemine **dinamik bir yapı** kazandırarak çağdaşlaşmayı sürekli hale getirmiştir.

ATATÜRK'ÜN İNKILÂPÇILIK İLGİLİ SÖZLERİ:

"Türk inkılabı nedir? Bu inkılap, kelimenin ilk bakışta ima ettiği ihtilal anlamından başka, ondan daha geniş bir değişikliği ifade etmektedir... Milletin varlığını devam ettirmesi için kişileri arasında düşündüğü ortak bağ, yüzyıllardan beri gelen şekil ve esasını değiştirmiş; yani millet, dinî ve mezhebî bağ yerine, Türk milliyeti bağıyla birbirine bağlanmıştır."
(M. Saray ve H. Tosun, Atatürk ve Çağdaşlaşma, s. 47.)

K. Atatürk

"Efendiler, yaptığımız ve yapmakta olduğumuz inkılapların amacı Türkiye Cumhuriyeti halkını tamamen çağdaş medeniyet seviyesine ulaştırmaktır."
(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri II, s. 214.)

K. Atatürk

"Türk milletinin son yıllarda gösterdiği harikalann, yaptığı siyasi ve sosyal inkılapların hakiki sahibi kendisidir."
(Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri II, s. 214.)

K. Atatürk

İNKILÂPLARIN TEMEL DAYANAĞI

Kazanım:

Atatürk ilkelerinin amaçları ve ortak özellikleri hakkında çıkarımlarda bulunur.

Mustafa Kemal'in gerçekleştirdiği inkılâpların **temelinde Atatürk ilkeleri yer alır.** Mustafa Kemal, **bu ilkelere dayanarak** ülkede **siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel alanda çağdaş ve akılcı inkılâplar yapmıştır.** İlkeler hem inkılâpların gerçekleştirilmesine hem de onların yaşatılmasına dayanak olmuştur.

Atatürk ilkelerinin amaçları:

Atatürk ilkelerinin iki temel amacı vardır:

1-ÇAĞDASLAŞMA: Türk ulusunu aklın ve bilimin öncülüğünde en kısa zamanda çağdaş uygarlık seviyesine çıkarma.

2-MİLLİ KÜLTÜRÜMÜZÜ GELİŞTİRME: Milli kültürümüzü geliştirme ve yükseltmek için çaba gösterme.

Atatürk ilkelerinin ortak özellikleri

EN BÜYÜK ESER

Kazanım:

*Atatürkçü düşünce sisteminden yola çıkarak, Atatürk ilke ve inkılâplarını oluşturan temel esasları belirler.

*Atatürk ilkelerinin modern Türkiye'nin kuruluşu ve gelişmesindeki yerine ve önemine inanır.

Atatürk ilke ve inkılâplarını oluşturan temel esaslar:

- Milletimizin tam bağımsız olarak yaşaması,
- Milli egemenliğin esas alınması,
- Aklın ve bilimin öncülüğünde çağdaş uygarlık düzeyin üzerine çıkılması,
- Vatan ve millet sevgisinde alınan güçle milli birliği ve ülke bütünlüğünün korunmasıdır.

Atatürkçü düşünce, ülke gerçeklerinden, Türk milletinin ihtiyaçlarından doğmuştur. Bu bakımdan kişisel bir düşünceye değil milli anlayışa dayanır. Akılcılığı ve bilimi esas alır. Bilimsel yöntemlerle ilerlemeyi ve çağdaşlaşmayı amaçlar.

Atatürk'ün en büyük eseri Türkiye Cumhuriyeti'dir.

Bu büyük eser; 1919 yılında başlayan mücadele ile başlamış, askeri zaferleri siyasi zaferler takip etmiş, Türk Milletinin tam bağımsızlığı sağlanmıştır. Atatürk tam bağımsızlığı şöyle tanımlamıştır:

"Tam bağımsızlık tabii ki siyasi, mali, iktisadi, adli, askeri, kültürel ve her alanda tam istiklal tam serbestiyet demektir. Bu saydıklarımın herhangi birinde istiklalden mahrumiyet, millet ve memleketin tam anlamıyla istiklalden mahrumiyeti demektir."

Atatürk'e göre TAM BAĞIMSIZLIK bütün yapılan inkılâpların ruhudur. Bir toplantıda kendisine ilham kaynağı sorulan Atatürk, şöyle cevap vermiştir: "**Milletin kendisidir...** Milletın ortak fikrinin, arzusunun, azminin yüksek tecellisinden başka bir şey değildir."

Atatürk ilkeleri, modern Türkiye'nin kurulmasında ve gelişmesinde çok önemli bir yere sahiptir. Ülkenin kurulmasında ve gelişmesinde milli birlik ve beraberliğin büyük önemi vardır.

5.ÜNİTE: ATATÜRKÇÜLÜK

BİLGİMATİK

- * Mustafa Kemal'in siyasi, ekonomik, toplumsal alanlardaki gerçekçi, düşünce ve uygulamalarının bütününe Atatürkçülük ya da Atatürkçü Düşünce Sistemi denir.
- * Atatürkçü Düşünce Sisteminin oluşmasında Atatürk'ün okuduğu okullar, yaşadığı olaylar, öğretmenleri, Osmanlı Devletinin içinde bulunduğu durum etkili olmuştur.
- * Atatürkçü Düşünce Sisteminin kaynağında Türk tarihi ve kültürü vardır.
- * Atatürkçü Düşünce Sistemi evrensel bir düşünce sistemidir.
- * Atatürkçü Düşünce Sistemi Türk toplumunu çağdaş uygarlıklar seviyesine çıkarmayı amaçlar.
- * Cumhuriyet ile birlikte Türk toplumu pek çok kazanım elde etmiştir.
- * Atatürk'ün diğer ilkelerinin gerçekleşmesi ve yaşaması her şeyden önce Cumhuriyetçilik ilkesinin yerleşmesi ile mümkündür. Cumhuriyetçilik diğer ilkeler ile iç içedir.
- * Milliyetçilik, milletini sevmek ve onu yüceltme amacını benimsemek ve bu uğurda çalışmaktır.
- * Atatürk'ün Milliyetçilik anlayışı ırkçı değildir. Birleştirici ve bütünleştiricidir.
- * Devletçilik anlayışı kamu yararını gerektirdiği alanlarda özel sektörün yapamadığı işleri devlet tarafından yapılmasını öngörür.
- * Laiklik ilkesinin benimsenmesiyle bütün vatandaşların din, vicdan ve ibadet özgürlüğü anayasal güvence altına alınmış; dini duyguların istismar edilmesinin önüne geçilmiştir. Aynı zamanda devletin her dine eşit mesafede durması sağlanmış böylece inanç ve düşüncelere bakılmaksızın herkes kanun önünde eşit sayılmıştır.
- * Atatürk'ün inkılâpçılık anlayışı zaman göre geri kalmış, toplumun ihtiyaçlarını karşılayamayan kurumların ortadan kaldırılması ve yerine ilerlemeyi, gelişmeyi kolaylaştıracak kurumların kurulmasına dayanır.

- * Atatürk düşünce sistemini oluştururken değişik düşünce ve fikirlerden yararlanmış ve olaylardan etkilenmiştir.
- * Atatürk'e göre yapılan tüm inkılâpların ruhunda "Tam Bağımsızlık" vardır.
- * Atatürk'ün ilke ve inkılâplarını oluşturan temel esaslar milli egemenliğin esas alınması, aklının ve bilimin öncülüğünde çağdaş uygarlık seviyesine çıkmaktır.
- * Atatürk ilkelerinin temel amaçları çağdaşlaşma ve milli kültürümüzü geliştirmedir.
- * Atatürk'ün en büyük eseri Türkiye Cumhuriyeti'dir.

ATATÜRKÇÜLÜĞÜN TEMEL İLKELERİ

CUMHURİYETÇİLİK	MİLLİYETÇİLİK	HALKÇILIK	LAİKLIK	DEVLETÇİLİK	İNKILÂPÇILIK
<i>*Halkın seçtiği kişilerle kendi kendisini yönetmesidir.</i> <i>*Demokrasilerde en iyi yönetim biçimidir.</i> <i>*Temeli seçime dayanır.</i>	<i>*Türk toplumunu oluşturan bireylerin her türlü durumda birlikte yaşama ve ülkesini kalkındırma arzusunu ifade eder.</i> <i>*İrkçilik esasına dayanmaz.</i>	<i>*Toplumu oluşturan bireyler arasındaki ayrıcalıkların kaldırılması ve herkesin kanun önünde eşit olmasıdır.</i>	<i>*Devlet düzeninin, yasalarının ve hukuk kurallarının dine değil akla, bilime dayandırılmasıdır.</i> <i>*Kişilerin din ve vicdan özgürlüklerinin sağlanmasıdır.</i>	<i>*Tüm ekonomik yatırımların devlet tarafından yapılmasıdır.</i> <i>*Tercihten değil zorunluluktan uygulanmıştır.</i> <i>*Özel sektör dışlanmaz, karma bir ekonomik modeldir.</i>	<i>*Toplumu çağdaş medeniyetler seviyesine çıkarmak için yapılan tüm çalışmaları içerir.</i> <i>*Atatürkçülüğü dinamik kılan bu ilkedir.</i>
Anahtar Sözcükler	Anahtar Sözcükler	Anahtar Sözcükler	Anahtar Sözcükler	Anahtar Sözcükler	Anahtar Sözcükler
-Ulusal egemenlik -Ulusal irade -Çok partili seçim -Seçme ve seçilme hakkı	Olan Olmayan -Ortak vatan -Ortak kader -Ortak dil -Din birliği şart değildir. -İrk birliği şart değildir.	-Eşitlik -Ayrıcalıkların kaldırılması -Dayanışma -Sosyal Devlet	-Din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması -Akılcılık ve bilimsellik -Din ve vicdan özgürlüğü -Çağdaşlaşma	-Ekonomi -Yatırım -Kamulaştırma	-İnkılâp Çağdaşlaşma -Değişim -Yenilik
Bu ilke ile ilgili inkılâplar	Bu ilke ile ilgili inkılâplar	Bu ilke ile ilgili inkılâplar	Bu ilke ile ilgili inkılâplar	Bu ilke ile ilgili inkılâplar	Bu ilke ile ilgili inkılâplar
-TBMM'nin açılması -Saltanatın Kaldırılması -Cumhuriyetin ilanı -Çok Partili hayat geçiş denemeleri -Kadınlara siyasi haklar tanınması	-T.B.M.M'nin açılması -İstiklal marşının kabulü -Kabatoj Kanunu -Türk Dil Kurumunun kurulması -Türk Tarih Kurumunun kurulması Yabancı işletmelerin millileştirilmesi	-Soyadı kanunun kabulü -Türk Medeni kanunun kabulü -Aşar vergisinin kaldırılması -Teşvik-i Sanayi Kanunun kabulü -Kılık kıyafet inkılabı -Tekke ve zaviyelerin kapatılması	-Saltanatın kaldırılması -Halifeliğin kaldırılması -Medeni Kanunun kabulü -1928 anayasasının laikleştirilmesi -Soyadı kanunun kabulü -1924 Anayasasından, 1928 yılında " Devletin Dini İslamdır " maddesinin çıkarılması. -1937 yılında Laikliğin Anayasaya girmesi -Medreselerin kapatılması -Kılık kıyafet inkılabı - Tevhid-i Tedrisat Kanununun çıkarılması - Şeriye ve Evkaf Vekâletinin kaldırılması	-Tarımı destekleyici çalışmalar -devlet destekli bankaların kurulması -I. Beş Yıllık Kalkınma Planının hazırlanması K.İ.T.'lerin kurulması (Etibank, Sümerbank, Şeker Fab.) -Kamulaştırma çalışmaları	Tüm inkılâplar...

Mustafa Kemal, bu ilkeleri **1931** tarihinde Cumhuriyet Halk Fırkasının kurultayında açıklamıştır. Bu ilkeler **Türk milletini yüceltmeyi, Türkiye Cumhuriyeti'ni sonsuza kadar yaşatmayı** amaçlar. Bu ilkeler, **çalışma, tecrübe, mücadelelerle olgunlaşp, yeri ve zamanı gelince** uygulanmıştır. **Uzun yıllar denenmiştir.** Geleceğe ışık tutar, cumhuriyet kuşakları tarafından uygulanması ve benimsenmesi önemlidir. **Atatürk ilkeleri, 1937 yılında Anayasaya (1924 Anayasası) eklenmiştir.**

TEMEL EĞİTİMDEN ORTAÖĞRETİME GEÇİŞ SİSTEMİ

Modelin Uygulanması

Ortak değerlendirmeler, her dönem iki yazılısı olan derslerden birincisi, üç yazılısı olan derslerden ise ikincisi olmak üzere, akademik takvime göre işlenen müfredatı kapsayacak şekilde yapılacaktır.

Ortak değerlendirmeler her dönem iki okul gününe yayılarak yapılacaktır, o günlerde okullar tatil edilecektir.

Sorular çoktan seçmeli (4 seçenekli) olacaktır.

Yanlış cevaplar doğru cevapları etkilemeyecektir.

Ortak değerlendirmeler orta ve uzun vadede açık uçlu soruları da içerecek hale dönüştürülecektir.

Öğrenciler ortak sınavlara olağanüstü haller dışında kendi okullarında gireceklerdir.

Sınavda görevlendirilecek öğretmenler kendi okullarından farklı bir okulda görev yapacaklardır.

Geçerli bir mazereti sebebiyle ortak sınava giremeyen öğrenciler için önceden belirlenen bir haftasonunda mazeret sınavı yapılacaktır.

Mazeret sınavı, belirlenen sınav merkezlerinde yapılacaktır.

Ortak Değerlendirme Kapsamındaki Dersler

Fen ve Teknoloji

Matematik

Türkçe

Yabancı Dil

Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi

T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük

ORTAÖĞRETİME YERLEŞTİRMEDE ESAS ALINACAK PUANIN HESAPLANMASI

Öğrencinin 6, 7 ve 8. sınıf yılsonu başarı puanlarının aritmetik ortalamasının %30'u ile 8. sınıf ağırlıklandırılmış merkezi sınav puanının %70'inin toplamı, yerleştirmeye esas puanı oluşturacaktır.

Yılsonu başarı puanının hesaplanması

Yılsonu başarı puanı, not ile değerlendirilen tüm derslerin ağırlıklı yılsonu puanlarının o dersin haftalık ders saati sayısı ile çarpımının o sınıfa ait haftalık ders saatleri toplamına bölümünden elde edilen puanı ifade eder.

Yılsonu başarı puanlarının aritmetik ortalaması

Değerlendirme Kapsamındaki Sınıflar	Yılsonu Başarı Puanları
6.Sınıf	75.8759
7.Sınıf	68.9781
8.Sınıf	77.6796
Yılsonu başarı puanlarının aritmetik ortalaması	74.1779

Ağırlıklandırılmış merkezi sınav puanı

Ağırlıklandırılmış merkezi sınav puanı, öğrencinin altı temel dersten girdiği merkezi sınavların ağırlık katsayılarına göre hesaplanan puanını ifade eder.

Yerleştirmeye Esas Puanın Hesaplanması

6, 7 ve 8. sınıf yılsonu başarı puanlarının aritmetik ortalamasının %30'u ile 8. sınıf ağırlıklandırılmış merkezi sınav puanının %70'inin toplamı, yerleştirmeye esas puanı oluşturacaktır.

		Katkı Oranı	Katkı Puanı
6, 7 ve 8. sınıf yılsonu başarı puanlarının aritmetik ortalaması	74.1779	30%	22,2534
8. sınıf ağırlıklandırılmış merkezi sınav puanı	73,4706	70%	51,4294
Yerleştirmeye esas puan			73.6828

ORTAÖĞRETİME GEÇİŞ NASIL GERÇEKLEŞECEK?

Yerleştirmeye esas puan, öğrencinin bir sonraki eğitim kademesinde devam edeceği okulun belirlenmesinde kullanılacaktır.

Öğrencilerin yaptıkları okul tercihleri puan esasına göre değerlendirilecek ve yerleştirmeler merkezi olarak elektronik ortamda gerçekleştirilecektir.

Yerleştirmeye esas puanların eşit olması durumunda aşağıdaki öncelik sıralamasına göre yerleştirme yapılacaktır:

1. Tercih önceliği,
2. Sırasıyla 8, 7 ve 6. sınıflardaki yılsonu başarı puanı yüksekliği,
3. Okula özürsüz devamsızlık oranının azlığı.

**Hiçbir şeye ihtiyacımız yok tek bir şey ihtiyacımız var;
çalışkan olmak...**

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİNDE ÇIĞIR AÇAN

POPÜLER TARİH SETİ VE EĞLENCELİ BİLGİ SETİ...

Sosyal Bilgiler Öğretmenleri, derslerini daha eğlenceli, zevkli hale getirmekte, ilgisiz çocukları ders çekmekte, performans görevi vermekte bu seti kullanıyorlar.

Setin satış rakamı **500.000'e** ulaştı...

POPÜLER TARİH SETİ (25 KİTAP)

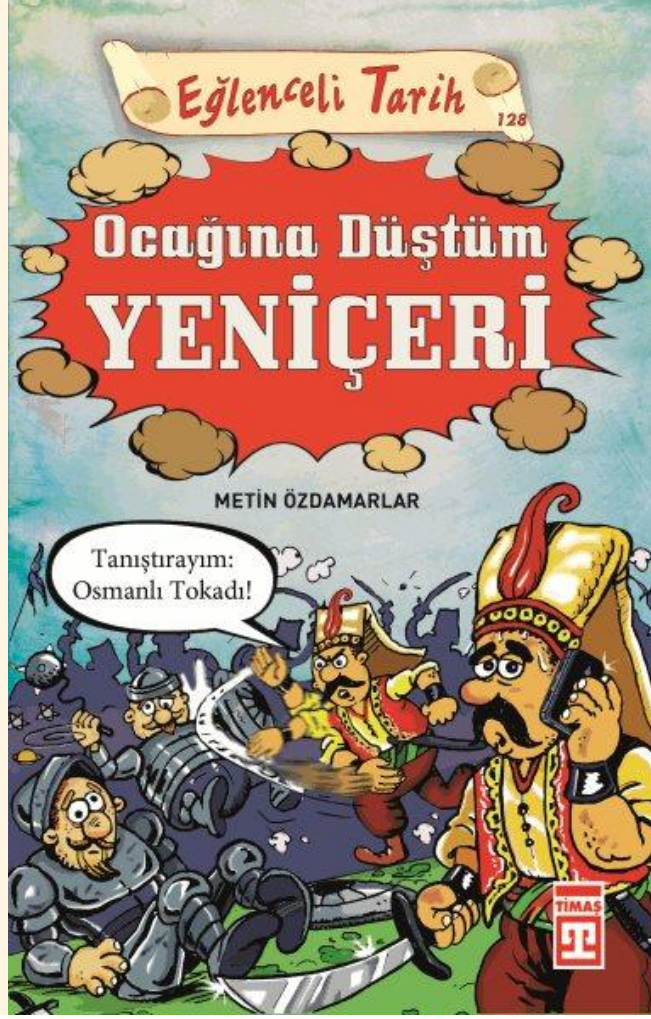
		
Türk islam Tarihi (10 Kitap)	Osmanlı Tarihi (10 Kitap)	T.C. İnkılap Tarihi (5 Kitap)

Eğlenceli Tarih: Barbaros Denizler fatihi	Eğlenceli Tarih: Geçit Vermez Çanakkale	Eğlenceli Tarih: Osman Gazi-Büyük Kurucu	Eğlenceli Tarih: Piri Reis ve Acayip Haritası
			
Eğlenceli Gezi: Bursa	Eğlenceli Gezi: Güzel Ülkem Türkiyem	Eğlenceli Tarih: Milli Şairimiz- Mehmet Akif	Eğlenceli Tarih: Ocağına Düşüm Yeniçeri
			

Sipariş vermek ve kitapları ayrıntılı incelemek için resmi Facebook sayfası:

<https://www.facebook.com/MetinOzdamarlarr>

**METİN ÖZDAMARLAR'IN
YEPYENİ KİTABI...ÇIKTI!**

Bir dönem Avrupa'yı tir tir titreten, doğuda ve batıda inanılmaz zaferlere imza atan; dosta moral, düşmana korku salan Osmanlı ordusunun gözde askerleri yeniçeriler ile tanışmaya hazır olun!

“Yeniçeri ocağına” hangi yolla asker alınırdı? Yeniçeriler nasıl eğitilirdi?

Savaş öncesinde ne gibi hazırlıklar yaparlardı, nasıl savaşırlardı?”

Tüm bu soruların cevapları ve elbette daha fazlası Ocağına Düştüm Yeniçeri kitabında!

Eğlenceli Bilgi kitaplığı büyüyor, gençler eğlenerek öğrenmeye devam ediyor!